

ŠTEVILKA 3 - LETNIK II

ISSN 2712-4479

SUPERNOVA

REVIJA ZA SPEKULATIVNO FIKCIJO

Znanstvena fantastika - Fantazija - Nadnaravni horor

LEPOSLOVJE

INTERVJU

NOVICE

H. G. Wells

Glavni urednik in odgovorni urednik

Bojan Ekselenski

bojan.ekselenski@samozalozba.eu

Pomočnik glavnega urednika

Andrej Ivanuša

Lektoriranje

Sabina Štrubelj

Prelom in oblikovanje naslovnice

Bojan Ekselenski

Naslov uredništva

Celjsko literarno društvo,
Gledališki trg 4
3000 Celje
celjsko.literarno@outlook.com
<http://cld.si>
<http://cld.si/Supernova.html>

Izdajatelj

Celjsko literarno društvo
Transakcijski račun
05100-8010642929

Izdajo so omogočili

<i>Uvodnik</i>	4	Bojan Ekselenski	4
<i>Esej</i>	7	Tihomir Jovanović Tika <i>Srbska ZF scena</i>	7
<i>Intervju</i>	10	Bojan Ekselenski <i>O dr. Zoranu Živkoviću</i> Intervju <i>Dr. Zoran Živković</i>	12 16
<i>Proza</i>	26	Adnadin Jašarević <i>Krokar</i>	24
		Borislav Mišić <i>Mavrične kače</i>	25
		Deborah Walker <i>Tri bratska mesta</i>	27
		Dragić Rebreković <i>Teodorina zapuščine</i>	37
		Edo Rodošek <i>Za vsak primer</i>	41
		Frank Roger <i>Zamudniki (tisti, ki so ostali?)</i>	45
		Gerd Maximovič <i>Zrcalce, zrcalce</i>	54
		Milena Stojanović <i>Moranini prsti</i>	63
		Nina Horvath <i>Teorija kozmosa</i>	70
		Tamara Babić <i>Valbjörnova relativnostna teorija</i>	75
		Vladimir Arenev <i>Matildino potrpljenje</i>	80

Fanfiction

88	Fanfiction	88
	Tejka Novšak	88
	<i>Povezava</i>	

Poezija

92	Dare Gozdnikar	92
	<i>Perzeidi</i>	92
	<i>Stihija Večnosti</i>	93
	Lawrence Schimel	94
	<i>Excalibur</i>	94
	Tanja Mencin	95
	<i>Ledena kri</i>	95
	<i>Udarec</i>	95
	Veronika Šoster	96
	<i>Moč kosti je odvisne od</i>	96
	<i>tistega, ki jih zlomi</i>	
	<i>Zapisnik s sestanka</i>	96
	<i>društva ljubiteljev</i>	
	<i>stephena kinga</i>	

Novo

98	Pravkar izšlo	98
-----------	---------------	----

Razpisi

100	Razpisi	100
	<i>Supernova</i>	100
	<i>Vsesledje</i>	101
	<i>Fanfiction</i>	101
	<i>Prireditve</i>	102

Bojan Ekselenski

Uvodnik na robu sveta

Supernova je izbruhnila in njen sijaj je obsijal vse koticke galaksije. Še zlasti je slepeča na tretjem kamnu od neke rumene dolgočasne zvezde v enem od spiralnih krakov. V tretji izdaji prinaša nekaj izvrstnih prispevkov, ob katerih bodo zaigrala srca vseh inteligentnih bitij. Odziv javnosti nam je spodbuda za še več dobre literature. Revija je dokaz, da kakovostna spekulativna fikcija, v nadaljevanju bom raje uporabil izraz domišljajska literatura, končno dobiva domovinsko pravico tudi v Sloveniji.

Številka 3 je obsežnejša in vsebinsko bogatejša od predhodne številke. Poleg proze in poezije je tudi nekaj esejev in predstavitev zanimivega založniškega projekta.

V aktualni številki imamo avtorice in avtorje iz kar desetih različnih držav. Tokrat se prvič predstavljajo kakovostna imena iz Avstrije, Ukrajine, Črne Gore, Hrvaške, ki se literarno družijo s kolegi ter kolegicami iz Srbije, Španije, Velike Britanije, Belgije, Nemčije in seveda Slovenije. Mnogi od njih so že ovenčani z različnimi literarnimi nagradami.

Zgodbe in pesmi so izredno raznolike, zato bo skoraj vsakdo našel nekaj zase.

Ravno Supernova je nekakšna os, okoli katere se vzpostavlja kakovosten nabor domišljajske literature za zahtevnejše odrasle bralce in bralke. Kakovostna izkušnja ne nastane čez noč ali zgolj z naborom talentov, temveč se gradi z mukotrpnim in vztrajnim trudom. Saj veste, deset odstotkov talenta se posadi v devetdeset odstotkov garanja in redno zaliva z vztrajnostjo. V Supernovi je precej tujih avtorjev(-ic) in domača avtorska imena se zdijo nekako na obrobju.

Vendar je to realnost slovenskega ustvarjanja tovrstnega leposlovja. Dolga leta smo bili priča zanemarjanja, pravzaprav skoraj popolne izključenosti iz slovenskega kulturnega prostora.

V zadnjih desetih letih sta v okviru društva Zvezdni prah izšli samo dve antološki zbirki in komaj smo napraskali še za tretjo.

Tu in tam je izšlo kakšno domače delo, ki pa ne najde poti v knjigarne.

Mnogi avtorji, ki so pokazali potencial za razvoj v kakovostne pisce, so

zaradi pomanjkanja možnosti kvalitetne objave odnehali. Nekaj jih je svoj talent in sposobnost pisanja dobre literature preusmerilo v »resno« in »odraslo« literaturo, kar koli že to pomeni.

Kakovostna literatura ni vezana na določene žanre in zvrsti, temveč je enakomerno razporejena. Ni kakovostnih in nekakovostnih žanrov, so samo slabi in dobri literarni izdelki.

Samo Vsesledje, osrednja revija Celjskega literarnega društva, že nekaj številčk objavlja tudi domišljjsko literaturo. Naše društvo je glede tega nekakšen posebnost na slovenskem literarnem nebu. Zaradi tega se je tudi podalo v izdajanje Supernove, prve in edine slovenske literarne revije svoje vrste.

Vsekakor ta uvodnik ni namenjen jamranju in stokanju, temveč ponuja samo razloge za skromno slovensko udeležbo. Nabor kakovostnih avtoric in avtorjev moramo šele zgraditi, Supernova pa je nekakšen svetilnik, ki pomaga pri razvoju slovenske avtorske scene. Z avtorji je potrebno aktivno delati, jim nuditi nekakšen servis, saj samo tako izboljšamo kakovost. Prvenstveno moramo začeti z mladimi talenti (po stažu in ne starosti, da se kdo ne bo čutil odrinjenega) in jim ponuditi ustrezno infrastrukturo, da se bodo čutili dobrodošle v ustvarjalnem svetu domišljjske literature.

V tej številki je nekaj izkušenih imen, kot je Edo Rodošek, in nekaj svežih, recimo Tejka Novšak. Omenil sem ju, saj gre za očeta in hčer, kar je še en dokaz, da jabolko ne more pasti (pre)daleč od drevesa.

Z zanimivo zgodbo se premierno predstavlja Barbara Jelen, članica Celjskega literarnega društva, do zdaj znana predvsem kot pesnica. Znova je prisoten še en član društva, Dare Gozdnikar, s svojo vesoljsko obarvano poezijo. S poezijo se premierno predstavlja Veronika Šoster, ki je literarno aktivna pri LUD Literatura.

Tuji avtorji(-ice) so izkušeni in večinoma že ovenčani z različnimi nagradami ali vsaj nominacijami. Nekaj je »starih« znancev, nekaj je svežih imen. Za revijo je pomembno, da dobi standarden nabor različnih kakovostnih imen iz Slovenije in tujine.

S tem se vzpostavi določena raven kakovosti in raznolikosti.

Odločili smo se, da bo jesenska številka obsežnejša od pomladne, zato sta poleg leposlovja še eseja o srbskem fandomu in razmišljanje o literarnih delavnicah.

V tej številki je tudi intervju. Gostimo vrhunskega srbskega pisatelja dr. Zorana Živkovića. Zanj smo se odločili, ker je letošnji dobitnik ESFS European Grand Master, najpomembnejše evropske nagrade za domišljijско literaturo.

Želim vam obilico užitkov ob jesenski izdaji, in seveda maksimalno odlične praznike, ki se jih bo do pomladne številke zvrstilo kar nekaj.

Bojan Ekselenski,
predsednik Celjskega literarnega društva

Kaj vam prinaša članstvo v Celjskem literarnem društvu?

- Brezplačno udeležbo na literarnih delavnicah.
- Organizirano predstavitev vaših literarnih del.
- Brezplačno izdajo vaše knjige v E-obliki in objavo na Biblosu.
- Svetovanje pri izdaji knjižnih del.
- Objavljanje v literarni reviji Vsesledje.
- Objavljanje v literarni reviji Supernova

Info: celjsko.literarno@outlook.com

Tihmir Jovanović Tika

Srbska ZF, fantazijska in horor scena

Znanstveno fantastična, fantazijska in horor scena je v nekaj zadnjih letih v Srbiji oživila. Kot bi pisatelji hoteli s svojimi domišljjskimi svetovi pobegniti iz neprijetne resničnosti in želeli tja pripeljati tudi svoje bralce.

V t. i. glavnem toku književnosti v Srbiji, regiji in tudi svetu obstaja precej koketiranja s fikcijo, a mi ne bomo razpravljali o tem, temveč bomo poskušali predstaviti le del avtorjev, povezanih z žanrom.

Pri predstavitvi mladih domačih avtorjev je založba Portalibris vodilni izdajatelj prvih romanov mlajše generacije avtoric in avtorjev. Nekateri od njih so začeli pisati tudi serije. Miloš Petković je začel *Legendo o 7 mečih* in serijo *Perunov kronist*.

Omenim naj še Nebojšo Petkovića, ki je začel pisati zgodbo o *Zadnjem mestu*.

Zanimiv je tudi Ivan Branković s serijo *Projekt Herkules*.

Eden od romanov mladih pisateljev je *Vinča, znak bogov*, ki ga je napisal Ivan Drajzi.

Navedeni mlajši avtorji svoje pisanje večinoma opredelijo za fantazijo in njene podžanre.

Poleg tega je Portalibris ponovno objavil tudi tri romane Lazarja Komarčića, med njimi je *Ena ugasnjena zvezda*, ki se smatra kot prvi srbski ZF roman.

Založba *Otvorena knjiga* je začela izdajati romane domačih pisateljev, ki večinoma pišejo epsko fantazijo. Do zdaj so bili objavljeni naslednji romani:

Svetilnik, glasniki nevihte - Mladen Djordjevic

Petruški zmaj - Milena Stojanović (njena zgodba je tudi v tej *Supernovi*, op. ur.)

Praznik zveri - Zoran Petrović

Dorijanova zaveza - Nikola Jovanović

Založba Everest Media, ki jo upravlja znani srbski pisatelj ZF Boban Knežević, je objavila zelo pomembno delo, zbirko esejev Miodraga Milovanovića – Srpska naučna fantastika (Srpska znanstvena fantastika) z upodobitvami znanih del ZF od nastanka v Srbiji pa do danes. Poleg tega Everest Media izdaja tudi revijo Znak Sagite, ki objavlja zgodbe domačih in tujih avtorjev.

Seveda založba objavlja tudi knjige. Nedavno je bila objavljena zbirka novel in kratkih zgodb Sokolar Vladimirja Lazovića. V načrtu je izdajanje več podobnih knjig drugih avtorjev, kot je Ljubomir Damjanović, ki je na žalost umrl mnogo pre zgodaj, a je zapustil večje število širši publiki še neznanih zgodb in novel.

Everest Media je objavil tudi prvo zbirko zgodb Tihomirja Jovanovića (avtorja tega eseja) - Palisade i čadori. Ta zbirka je glede na drugo ustvarjanje precej netipična. Osnovna zamisel je zadnja, od Turkov neosvojena vas v Šumadiji. Obstaja precej paralel z Asterixom in Obelixom, z obiljem humorja.

Nedavno je z delom začela Založba Strahor in objavila serijo romanov Kosingas avtorja Aleksandra Tešića ter njegov samostojni roman Kletve Kainove. To so tudi dela, ki jih je mogoče uvrstiti v fantazijo. Omenjena založba je pred kratkim začela z natečajem za fantazijsko zgodbo na temelju folklore oziroma ljudskih verovanj.

Torej tisto, kar pomeni ime Strahor:

Obstaja še stari bog Srbov, ki ga ne pozna noben drug slovanski narod. To je veliki beli volk, natančneje Strahor. Nekateri menijo, da je to dokaz povezav med srbsko in etruščansko kulturo, v kateri je bil volk sveta žival. Seveda je to za zdaj samo teorija, ki jo je treba raziskati.

Tudi Goran Skrobonja, slavni srbski žanrski pisatelj, sodeluje pri izdaji del srbskih avtorjev s svojo založbo Paladin. Občasni tematski natečaji prinašajo zbirke zgodb, kot so: U znaku vampira (V znamenju vampirja), U znaku vampirice (V znamenju vampirke), Beli šum, Haarp in druge zgodbe teorije zarote ... Poleg tega se Goran Skrobonja pojavlja pri največjem srbskem založniku Laguna, kjer izdajajo njegovo serijo o Teslinemu multiverzumu. Za zdaj sta izšla dva romana: Čovek, koji je ubio Teslu (Človek, ki je ubil Teslo) in Sva Teslina deca (Vsi Teslini otroci).

Za horor je najzaslužnejši Dejan Ognjanović iz Niša, ki je iz tega

doktoriral. Znana sta njegova romana Naživo (V živo) in Zavodnik (Zapeljivec). Poleg tega je napisal veliko teoretičnih člankov.

Poleg tiskanih knjig se veliko tega objavlja tudi v elektronski obliki.

Ena najaktivnejših založb s tega področja je Argus books, ki razpisuje tematske razpise z ZF&F&H tematikami. Zadnja dva takšna razpisa sta bila povezana s tematikama multiverzuma in pravljice. Poleg srbskih avtorjev lahko na teh razpisih sodelujejo tudi drugi avtorji iz regije. Urednik te izdaje je Lazar Janjić, ki tudi sam piše fantazijo. Njegova znana romana sta Veštičije ludilo (Čarovničina norost) in Kuća obrasla bršljanom (Hiša, obrasla z bršljanom).

Avtor, ki ne sodi med najmlajše, a je v zadnjem času precej aktiven, je tudi Stevan Šarčević (njegova zgodba je bila objavljena v prvi številki, op. ur.). Napisal je serijo romanov o Aleksu Lakić, ki bi morala imeti pet nadaljevanj - za zdaj.

Seveda ne moremo mimo avtoric. Tamara Lujak je bolj usmerjena v fantazijo, vilinske zgodbe in pravljice. Za razliko od nje Mira Satarić piše zgodbe, ki sodijo v zvrst trde znanstvene fantastike in horor. Tamara Lujak ima več samostojnih zbirk zgodb, Mira Satarić pa je večinoma zastopana v regionalnih zbirkah fantazije, kot so Refestikon, Marsonicon, Regia Fantastica, in v revijah, ki objavljajo fantazijo.

Veliko zgodb domačih (srbskih) avtorjev objavijo tudi v fanzinih, predvsem v Terri, ki jo izdaja Udruženje građana fanovi naučne fantastike SCI&FI (Združenje državljanov ljubiteljev znanstvene fantastike in SCI FI),

IV FESTIVAL FANTASTIČNE KNJIŽEVNOSTI

ali Emitorju, Udruženje ljubitelja fantastike Lazar Komarčić (Združenje ljubiteljev znanstvene fantastike Lazar Komarčić).

Poleg zgodb in romanov v Srbiji nastaja tudi nova generacija strip avtorjev. Pavle Zelić je eden od mlajših avtorjev stripov in je z risarjem Draganom Paunovićem izdelal dva albuma stripa Družina Dardaneli. Delo je umeščeno v devetnajsto stoletje in sodi v podžanr alternativne zgodovine.

V strip je prenesen tudi roman Kosingas od Aleksandra Tešića, risal je Zoran Jovičić.

Večina starih mojstrov stripa iz Srbije živi v tujini ali dela za tuje založnike. Posebej je treba omeniti Željka Paheka, Igorja Kordelja, Dušana Božića, R. M. Gera, Baneta Kertza, Zorana Janjeta, Aleksa Gajića, Vladimirja Vesovića, Petra Meseldžija in še mnoge druge ...

Udruženje građana fanovi naučne fantastike SCI&FI je pomembno prispevalo k stripovski sceni s pripravo posebne izdaje SF Posrtala za Strip salon v SKC-ju, posvečenemu zgodovini ZF stripov v Srbiji.

Fantazija v Srbiji vključuje tudi filmsko dejavnost s temami iz ZF, fantazije in hororja. Oktobra ali novembra se v Beogradu odvija Festival srpskog filma fantastike (Festival srbskega fantastičnega filma). Dosedanji urednik festivala je bil Jovan Ristić, novinar iz Beograda, a nedavno je to vlogo prevzel Miroslav Lakobrija, znani mojster posebnih filmskih učinkov. Eden od najbolj znanih filmov festivala je Naprata, ki sodi v žanr folklorne fantazije. Njegov avtor je Milanče Marković iz Velike Plane. Trenutno se ukvarja z novim filmom z naslovom Strašno mesto.

V kioskih ni revije ali magazina, posvečenega znanstveni fantastiki, fantaziji ali hororju. Obstaja pa revija, ki se ukvarja s folklorno fantastiko. Literarna revija Omaja je podvig skupine zaljubljenecv v domišljijo, predvsem folkloro. Skupino sestavljajo pisatelji, likovni umetniki in strokovnjaki s področja družboslovja in humanistike. Revija je začela izhajati leta 2007, ustanovitelj in prvi urednik je bil pisatelj Milanče Marković. Omaja je nastala iz želje in tudi potrebe, da se na enem mestu vodi zbiranje del s področja folklorne fantastike. Pri tem gre za sezname, neposredna pričevanja, spomine, demonološka izročila in druge oblike, ki vključujejo elemente folklorne fantastičnega. Sedanji urednik revije je Mladen Milosavljević.

Eden od projektov Omaje in Strahorja je zbirka zgodb iz Homoljskega

kraja, znanega po bogati mitologiji, Čuvari zlatnog runa – priče iz Homolja (Čuvaji zlatega runa – zgodbe iz Homolja).

Beseda »Omaja« je večpomenska, o njenem pomenu so pisali od Vukovega, pa kasneje v številnih književnih in mitoloških slovarjih.

Omaja – nočno bitje, ki se pretvori v ovco, kozo, otroka, jagnje ali psa. Nenadoma steče poleg človeka, on pohiti, da ga ujame, a ga nikoli ne doseže. Človek med tekom za njim pade v zanos, Omaj pa ga zavede tako daleč, da ga privede na rob ali v prepad.

Srbski mitološki slovar

Uredil Bojan Ekselenski

Dr. Zoran Živković - nekaj o njegovem izjemnem literarnem ustvarjanju

Najprej naj naredim kratek »uvod v dr. Zorana Živkovića«. Ta obsega nekaj o njem in seznam nagrad, ki jih je prejel.

Najprej nekaj o njem (gre za povzetek članka iz Jašubeg en Jered št. 12/II 2009).

Branje Živkovićeve del v domačem jeziku. Preden vas zasujem z njegovim leposlovnim seznamom, spoznajte seznam v podalpščino prevedenih del:

- Četrti krog (prevod Slavica Boštjančič, ZA Blodnjak 2006)
- Knjižnica (prevod Katarina Meserko, ZA Blodnjak 2008)
- Most (prevod Bojan Meserko, ZA Blodnjak 2008)
- Bralka (prevod Bojan Meserko, ZA Blodnjak 2008)
- Amarkord (prevod Katarina Meserko, ZA Blodnjak 2009)
- Pisatelj v najem (prevod Katarina Meserko, ZA Blodnjak 2010)
- Dvanajst zgodb in čajnica (prevod Katarina Meserko, ZA Blodnjak 2011)
- Koraki skozi meglo (prevod Bojan Meserko, ZA Blodnjak 2011)

Recenzijo pred leti izdanega prevoda Amarkorda je za Mladino spisal znani literarni kritik Matej Bogataj.

Leposlovni opus

Živkovićeve seznam proze je bogat in raznolik. Podajam seznam leposlovnih del z letnico izdaje:

- Četrti krug (1993),
- Vremenski darovi (1997),
- Pisac (1998),
- Knjiga (1999),
- Nemogući susreti (2000),
- Sedam dodira muzike (2001),
- Biblioteka (2002),
- Koraci kroz maglu (2003),

Skrivena kamera (2003),
 Vagon (2004),
 Četiri priče do kraja (2004),
 Dvanaest zbirki i čajdžinica (2005),
 Most (2006),
 Čitateljka (2006),
 Amarkord (2007),
 Poslednja knjiga (2007),
 Esherove petlje (2008),
 Pisac u najam (2009).
 Četri priče do kraja (2010)
 Pet dunavskih čuda (2011)
 Nađi me (2012)
 Zbornik mrtvih (2015)
 Tumač fotografija (2016)

V zadnjem času piše tudi eksperimentalno prozo in tako širi svoj ustvarjalni opus. Po avtorjevih besedah to ni neka nova literarna zvrst. V bistvu gre za nemoč kritikov popredalčkati prozo, ki se izmika žanrskemu predalčakanju.

Avtor teoretičnih del

Živkovića ne moremo povezati samo z leposlovno prozo. Seznam njegovih del obsega tudi teoretična dela. Poleg že omenjene antologije Sodobniki prihodnosti (1983) je kasneje ustvaril Zvezdni ekran (1984), Prvi stik (1985), nakar je leta 1990 sestavil obširno Enciklopedijo znanstvene fantastike (I + II), za njo pa Oglede o znanstveni fantastiki (1995).

Ta dela so pomembna strokovna dela s področja nam ljubih žanrov in večina jih obstaja v angleškem prevodu (glede slovenskih prevodov teh del se lahko zaenkrat obrišemo pod nosom). Po letu 2000 je vse svoje ustvarjalne moči usmeril na področje pripovedništva.

Nagrade in nekatere nominacije:

Seznam, ki je precej obširen in raznolik, kaže na izjemno bogat ustvarjalni opus.

1991 – nagrada sfera za Enciklopedijo znanstvene fantastike I-II.

1994 - nagrada Miloša Crnjanskega za Četvrti krug (Četrti krog – v slovenščini Založniški atelje Blodnjak).

2003 – nagrada world fantasy za mozaik-roman Biblioteka (Knjižnica – v slovenščini Založniški atelje Blodnjak).

2007 - nagrada Isidorja Sekulića za Most (Most – v slovenščini Založniški atelje Blodnjak). Ta roman je bil uvrščen v ožji krog za NIN-ovo nagrado leta 2006 (že leta 1997 je bil v ožjem izboru mozaik-roman Vremenski darovi (Časovni darovi)).

2006 - Seven Touches of Music (Sedem dotikov glasbe) (Aio Publishing) je prejel nagrado odličnosti v kategoriji general trade na 55. Chicago Book Clinic Book and Media Show.

2007 - nagrada Štefana Mitrovega Ljubiše za celoten ustvarjalni opus.

2007 - Most postane zmagovalec golden hit liber award (Srbska RTV za najpomembnejšo prozno knjigo 2007).

2014 - art-anima, nagrada za prispevek na področju fantazije.

2015 - nagrada Stanislava Lema za njegov prispevek k literaturi in fantaziji.

2015 - nagrada golden dragon za prispevek na področju literature in fantazije.

2017- nagrada ESFS grand master na Euroconu v Dortmundu.

Romani Knjiga (2004), Biblioteka (Knjižnica, 2005) in Skrivena kamera (Skrita kamera, 2007) so bili nominirani za eno od najprestižnejših evropskih literarnih priznanj – mednarodna literarna nagrada IMPAK dublin.

Mozaik-roman Dvanaest zbirki i čajdžinica (Dvanajst zbirki in čajnica – v slovenščini Založniški atelje Blodnjak) je bil leta 2008 nominiran za nagrado Shirley Jackson. To je samo pomembnejši del nagrad in nominacij, ki segajo izven sveta nam ljubih žanrov.

Mogoče lahko za konec zapišem kritiko eminentnega časopisa New York Times, objavljeno 15. aprila 2007, mozaik-romana Sedam dodira muzike (Sedem dotikov glasbe):

»Ne dogaja se pogosto, da naletite na prozno delo, katerega razkošna lebdeča življenjskost daje občutek preseganja samega jezika. Srbski pisatelj Zoran Živković (ne mešajte ga z nekdanjim premierjem Srbije) že ima v ZDA obširno skupino gorečih ljubiteljev. Čeprav je še prezgodaj, da bi ga razglasili za novega Borgesa (Jorge Francisco Isidoro Luis Borges, argentinski pisatelj, pesnik, literarni kritik in prevajalec, op. prev.), ga njegov mozaični roman Sedam dodira muzike (Sedem dotikov glasbe),

vsekakor postavlja na položaj prvega kandidata za ta naziv.

Izjemno napisana elegantna knjiga Sedam dodira muzike je zbirka zgodb, v kateri glasba v življenju likov igra prenovitveno, tudi mistično vlogo. Neuglašene melodije igralca na vergele pričara neki starki vizije umiranja drugih ljudi. Starinska glasbena skrinja prikliče utvare v dom starega vdovca. Čeprav so nekateri tovrstni scenariji že videni, je Živkovičeva obdelava nadvse originalna – nezgrešljivo najde bistvo transcendentalnega v vsakodnevnih in neraziskanih obredih.

Enakovredno pohvalo zasluži tudi prevajalka Alice Copple-Tošić, ki je naredila Živkoviča berljivega brez žrtvovanja eksotične raznolikosti njegovega izražanja. Takšen je na primer opis ponovne potopitve v sanje, kot v jezero črnila ali npr. skrivnostno opozorilo, da »tisti, ki pričakujejo konjenika, utripa svojega srca ne smejo zamenjati z ropotom kopit«.

Občutek imamo, da je preveč omejujoče uvrščati Živkovičevo delo v spekulativno prozo, vendar se moramo s tem sprijazniti, dokler za to ne najdemo prikladnejšega izraza.«

To je torej to o tem velikanu svetovne književnosti.

Seveda pa se boste o njem najbolje seznanili z intervjujem na naslednjih nekaj straneh in lahko ga boste spoznali v živo v Celju, na 1. Slovenskem festivalu fantazijske književnosti.

Dopisoval si je Bojan Ekselenski

Intervju z dr. Zoranom Živkovićem

Od najinega zadnjega intervjuja je minilo, joj, kako čas teče, že skoraj osem let. Takrat ste zapisali, da pišete izključno dopoldne, med deveto in dvanajsto? Še velja ta vaš ustvarjalni red?

Da bi ravno zdaj pisal prozo, bi to vsekakor počel v omenjenem dopoldanskem času. Že mlajšemu mi je bila dragocena jutranja svežina, saj sem tako dosegel za pisanje še kako potrebno polno osredotočenost in tako je tudi še zdaj, v zrelejših letih (na začetku oktobra bom dopolnil 69 let ...). No, jutranje pisanje ne velja samo za prozo. Glejte, tudi odgovore na vprašanja tega intervjuja pišem dopoldne ...

*Letos ste v Dortmundu dobili najpomembnejšo evropsko nagrado za znanstveno fantastiko - **europa grand master**. Ob tej priložnosti me zanima, kako bi vi definirali sodobno znanstveno fantastiko in fantazijo na splošno? Kako se je spremenila v zadnjih 30 letih?*

Tukaj se izpostavljam tveganju, da bom rekel nekaj, kar ne bo ravno po volji glavnini bralcev »Supernove«, a ker nisem politik in mi ni treba gladiti dlake volivcev, mi ni treba paziti. Na kratko, mislim, da je čas znanstvene fantastike za nami. Gre za enega od obeh velikih trendov v umetnosti fantazije iz 20. stoletja (drugi je vsekakor magijski realizem). Oba trenda sta ostala v prejšnjem stoletju, a novo, 21. stoletje, šele čaka na dokončno oblikovanje lastne fantazije, ki se jo bo še naprej pisalo, saj brez nje preprosto ni proze. Seveda je razumljivo, da se bo znanstveno fantastiko še naprej pisalo, kot se piše zvrsti, katerih čas je že minil, ampak bo težko prišlo do kakšnih resnično novih idej. Osebnostno več ne spremljam tako natančno ZF-ja, kot sem ga včasih, pa se mi je mogoče kaj izmuznilo, ampak na osnovi tega, kar sem prebral, sem spoznal, da gre v glavnem za reciklažo starih idej. Isto velja tudi za ZF film. Kar je novega, je samo bleda parafraza starega, enako velja za megahit, kot je »Interstelar«. Zdi se mi, da obstaja preprosta razlaga te oseke ZF-ja. Ni več potrebe za pisanje in snemanje znanstvene fantastike, ker živimo v njej. Kar se tiče epske fantazije, sem jo vedno smatral predvsem za žanr trivialne književnosti.

Je lahko znanstvena fantastika in na splošno spekulativna fikcija tudi

vrhunska literatura?

Znanstvena fantastika je imela možnost priključitve h književnemu mainstreamu. Nekaterim ZF delom je to tudi uspelo – prvenstveno mislim na Stansilava Lema, brata Strugacki in Ursulo Le Guin. Ni naključje, da je Harold Bloom uvrščen v kanon 20. stoletja (The Western Canon). Krivda za to, da ZF dela ne dosegajo več vrhov prozne umetnosti, je naprej na strani založniških hiš angleškega govornega področja, ki komercialnost vedno postavlja pred umetniško. Seveda je škoda, da je tako izpadlo, kajti fantastika na splošno nosi ogromen umetniški potencial. Namesto da bi za sabo pustili trajna umetniška dela, so mnogi ZF pisci raje izbrali možnost, da obogatijo. Zanima me, kako na to izbiro gledajo proti koncu svojih karier ...

Se vam zdi, da znanstveni fantastiki kot delu umetnosti škodi, ker pod to »blagovno znamko« prodajajo tudi izdelke, ki zagotovo ne sodijo v ta predal?

Da bi v prozi – kakor koli se zdi fanom posebna, je ZF samo ena od oblik prozne fantazije – smeli računati na doseganje vrhov, je eden od predpogojev, da ne pripadate nobenemu predalčku in se na vaše delo ne lepi nobena etiketa. Predalčki in etikete so samo tehnične oznake, ki si jih je izmislila založniška industrija, da bi lažje prodajala svoje proizvode. Neomejena svoboda proznega ustvarjanja se začne tam, kjer vas ni strah, kako se bo vaša knjiga odrezala na trgu.

Nekoč ste dejali, da ste preprosto pisatelj, brez žanrskega predznaka. Kljub vsemu, kam bi vi uvrstili svoja zadnja knjižna dela? Recimo Pet dunajskih čudes.

Roman *Pet dunavskih čuda* (Pet dunajskih čudes), kot vse moje knjige, nima natančnejših opredelitev. Za moje knjige ne obstajajo predali in etikete. Ne pripadajo nobeni smeri. To so prozna dela brez prefiksa. Preprosto, to je proza. Vse, kar bi se na silo nanje postavilo, bi bilo ali zgrešeno, nezadovoljivo ali omejujoče. V vsakem primeru lažno.

Ostal bom pri t. i. žanrski literaturi, kar koli že to pomeni. Deležni ste predvsem nagrad za fantazijo (nazadnje nagrada golden dragon – 2015). Očitno vas ljudje, ki nominirajo in nagrajujejo, vidijo (tudi) kot avtorja fantazije, jaz bi raje rekel kot avtorja spekulativne fikcije. Ko sem vas pred leti vprašal glede eksperimentalne proze, ste mi odgovorili, da je to termin, ki ga kritik uporabi, ko ne ve, kam naj delo uvrsti. To ste vzeli kot kompliment. Zanima me, če vas kritiki danes, osem let od zadnjič, že znajo nekako uvrstiti? So mogoče iznašli že kakšen nov izraz? So dopolnili nabor žanrov, ki jim priznavajo možnost vrhunskosti?

Niso. Na srečo. Vendar se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Dela nekaterih mlajših piscev so začeli označevati kot sorodna mojemu splošnemu književnemu postopku, zanje se reče, da pripadajo »predalčku«, na katerem piše »Zoran Živković«. Reklo bi se, naredil sem poln krog, saj sem med begom pred predalčki in etiketami sam postal eden od njih ...

Napisali ste tudi nekaj strokovnih knjig o literaturi. Mene zaradi naslova privlači O žanru in pisanju iz leta 2010. Lahko na kratko poveste kaj o njej?

Lahko, a se mi zdi zanimivejše kaj reči o moji, za zdaj zadnji strokovni knjigi – Pisac od gline (Pisec iz gline), saj se v njej omenja tudi moj dragi kolega iz Slovenije, Andrej Blatnik (intervju z njim lahko preberete v magazinu Jašubeg en Jered). Jaz sem redni profesor na Filološki fakulteti Univerze Beograd, kjer že desetletja predavam kreativno pisanje (blagor študentom – op. prev.). Omenjena knjiga je krona mojega ukvarjanja s svojim poklicem in je edino takšno delo v srbsčini. Zame je ta knjiga poleg *Enciklopedije naučne fantastike* (Enciklopedija znanstvene fantastike) najpomembnejša diskurzivna knjiga, ki sem jo napisal. Rad bi, da bi se nekega dne pojavila tudi v Sloveniji ...

Imate prešteto, v koliko jezikov so prevedene vaše knjige?

Z 31. julijem 2017 je bilo izdanih 89 tujih izdaj mojih knjig, v 23 državah v 20 jezikih. Sem najbolj prevajani živi srbski pisatelj. Na začetku 2018 bom presegel kvoto 100 tujih izdaj. Z velikim ponosom izpostavljam, da je avgusta 2016 ameriška založba Cadmus Press začela z objavljanjem mojih zbranih prozanih del v angleščini v okviru projekta, ki ga je imenovala »The Zoran Živković Collection«. Izdanih je bilo že sedem kompletov, na koncu jih bo skupaj 32 – 11 v trdi vezavi in 21 v mehki.

V slovenščino imamo, po zaslugi Bojana Meserka in Blodnjaka,

prevedeno skoraj celotno vaše leposlovje, ne pa nekaj vaših zadnjih knjig. Obstaja kaj upanja, da jih bomo kdaj dobili?

Upanje vsekakor obstaja. Zadostuje interes kakšnega slovenskega založnika in zlahka se bomo dogovorili. Bilo bi mi v čast, da bi bile nekega dne v slovenščino prevedene vse moje knjige.

Kulture, zlasti pa ne spekulativne fikcije, najbrž ne smemo prepustiti zverinjaku prostega trga, saj bodo hitro izginila dela domačih avtorjev, prevladala pa bodo predvsem dela anglosaksonskih avtorjev. Ta prevlada se v knjigarnah, vsaj v Sloveniji, dogaja že skoraj ves vek trajanja države Slovenije. Na police najdejo pot tudi dela, ki so jih kritiki, milo rečeno, raztrgali. V tem okolju je še vedno močna miselnost, da je spekulativna fikcija otroška, mladinska in trivialna literatura, zato so domači avtorji v precej nezavidljivem položaju. Mogoče je to nadležno vprašanje, a vendarle - Kaj bi predlagali avtorjem v takšnih razmerah? Kaj pa recimo odločevalcem v kulturni politiki?

Vsekakor bi svetoval, naj se ne uklonijo. Naj pišejo, kot najbolje znajo. Tisti najboljši med njimi, ki imajo v fantaziji resnično povedati kaj novega, bodo na koncu uspeli. V Sloveniji in izven nje. Resnici na ljubo, dobra literatura nikoli ni ostala neopazna. Rekel bi, če si pisci sami ne bodo pomagali, jim ne bo nihče. Če nihče v Sloveniji ne podpre slovenskih piscev, bo Slovenija (pa tudi Srbija, Hrvaška) postala majhna kolonija močne angloameriške knjižne industrije, končali bomo tako, da ne bomo več niti prevajali smeti, ki se nam od tam ponujajo. Od nas se bo pričakovalo, da beremo v angleščini, saj je tako najpreprosteje ...

Kako sem vam zdi, da se v jezikih našega območja pojavlja vse več prevodov raznih franšiznih vsebin, serijsko tiskanih s pomočjo »senčnih« pisateljev (Warcraft Assassin's Creed ipd.), ki potem ne dobijo ravno laskavih ocen, a se jih promovira precej bolj od izvirnega domačega žanrskega leposlovja? Kaj ni to vrsta literarnega kolonializma?

To je vsekakor grozljivi kolonializem. A to še ni najhujše. Najhuje je, ker se temu nihče ne upira. Brez resnega odpora bodo manjše kulture, kakršne so naše, popolnoma izgubile identiteto. Prenehale bodo obstajati. Zdaj je zadnji trenutek za kulturno vstajo ...

Ko sem že pri tem. Naj domači avtorji svoje knjige v okolju, kjer velja domači jezik za čudnega ali celo neprimernega za fantazijo ali znanstveno

fantastiko, objavljajo v angleščini?

Ko govorimo o Sloveniji, vaši avtorji naj najprej izdajajo v slovenščini. To je ključno za ohranjanje jezika in kulture. Šele kasneje naj se objavlja v angleščini in drugih tujih jezikih ...

Mogoče veste, če so bila vaša dela že predmet kakšne slovenske diplomske, magistrske ali doktorske naloge? Imate s kakšnim od slovenskih literarnih strokovnjakov kakšne stike?

Ne, na žalost. Vsekakor bi bilo dragoceno spoznanje, če je v Sloveniji kaj akademskega interesa za mojo prozo. V mnogih državah so moje knjige predmet proučevanja. Za primer, pred kratkim je neki mladi Poljak v Novem Sadu v srbsčini zagovarjal magisterij o mojem romanu *Biblioteka* (Knjižnica – imamo jo tudi v slovenščini, op. prev.).

Na vrsti je sklop vprašanj, ki sem vam jih že pred časom postavil in jih bom v malce spremenjeni obliki še enkrat. Iz čiste radovednosti.

Poznate avtorje in avtorice ZF&F na področju nekdanje Jugoslavije? Prprav, kam gre razvoj tovrstne literature v teh državah?

V glavnem poznam svoje vrstnike, a teh je vse manj. Ker se že nekaj časa ne ukvarjam aktivno z znanstveno fantastiko, nisem povezan z mladim rodod tega prostora. Žal mi je, če s tem spuščam kakšna pomembnejša dela. V mojih letih in ob delu, s katerim se profesionalno ukvarjam, je čas za branje eden od mojih najdragocenejših resursov.

Kako se vam zdi, da je na tem prostoru kar nekaj odličnih avtoric? Ste slišali in mogoče poznate recimo delo Milene Benini ali Milene Stojanović? Tudi v Sloveniji je nekaj perspektivnih mladih avtoric, mogoče celo več kot avtorjev. Ste mogoče slišali za kakšno slovensko avtorico?

Žal nisem. Seveda bom rad prebral zgodbe avtorjev(-ic), ki mi jih priporočate. Če že ne zaradi drugega, zaradi spoznavanja z njihovim slogom pisanja. No, zanima me, če je kdo prebral kašno moje delo ...

Ne bom vas spraševal, če berete, ker zagotovo veliko preberete. Zanima me, kdaj ste nazadnje prebrali kakšno znanstveno fantastično ali fantastično knjigo?

Čisto iskreno, ne morem se spomniti. (Šteje ponovno branje Piknika pored puta (Piknik poleg poti) bratov Strugacki?)

Tudi to velja □

V Srbiji je razvoj spekulativne fikcije v zadnjih letih veliko dosegel. To

sem slišal tudi na panelih na Sferakonu v Zagrebu in sam vidim, ker malce spremljam dogajanje v soseščini in osebno poznam nekaj avtorjev ter avtoric. Pravzaprav se mi zdi, da je produkcija sodobnih srbskih avtoric in avtorjev na zavidljivi ravni. Čemu se lahko srbska kultura zahvali za takšen razmah?

Sprašujete napačno in neseznanjeno osebo. Najbolje bi odgovoril kdo od akterjev vzpona ...

Zlasti v zadnjih letih je kar nekaj regionalno zasnovanih književnih festivalov posvečenih spekulativni fikciji. Je ta rast kakovosti mogoče tudi posledica tovrstnega regionalnega povezovanja?

Sodeloval sem na enkrat ali dvakrat na črnogorskem Refestikonu in je bilo vse brežhibno. Če bom imel priložnost obiskati še kakšno regionalno srečanje, bom lahko v naslednjem intervjuju (do njega naj ne preteče osem let), verodostojnejše odgovoril na vaše vprašanje.

Nekoč sem vas že spraševal glede filmske upodobitve takrat precej aktualne Knjižnice. Zdaj me podobno zanima za Tumač fotografija. Če sem prav razumel, gre za igro s sanjami. Komu bi zaupali ustvarjanje vizije sanjskega sveta?

Samo producent izbira režiserja. Preobrniva vaše vprašanje! Ko boste prebrali *Tumač fotografija* (Tolmač fotografij), bi mi potem povedali, koliko je moj roman primeren za film? Pa bova potem o režiserju, igralcih ...

Velja, hvala vam za knjigo, ki se je bom z veseljem lotil.

Bom še malce ostal pri filmu, saj sem podobno že vprašal pred leti.

Kdaj in kateri fantazijski ali znanstveno fantastični film ste si nazadnje ogledali?

Začel sem gledati dva, tri ZF filme, a so mi delovali brezupno slabi, pa sem odnehal že po nekaj minutah. Ne spomnim se niti naslovov. »Interstellar« sem gledal do konca, ker sem se zabaval ob prepoznavanju citatov velikih ZF filmov 20. stoletja.

Še malce za hec - spremljate Igro prestolov?

V skušnjavi sem, da vam vrnem vprašanje ... kaj je to?

Med Srbijo in Slovenijo je Hrvaška, ki ima izredno razvito ljubiteljsko in tudi avtorsko sceno. Njihove domače knjige po mojih opažanjih niso potisnjene v podrejen položaj. Čemu bi pripisali njihov uspeh?

Tega res ne vem. A če je tako, kot pravite, si naši prijatelji iz Hrvaške zaslužijo vse občudovanje in podporo.

Slovanska produkcija spekulativne fikcije je izredno bogata in zdi se mi, da je premalo v žarišču pozornosti. Ne vem, mogoče se motim, a zdi se mi, da naša, slovanska spekulativna fikcija nagovarja zrelejšo publiko od anglosaksonske. Žal amerikanizacija kulture, tudi literature, pomeni, da bralna publika, ki ima rada spekulativno fikcijo, bolj pozna ameriško superjunaško sceno od slovanskih korenin. Niso mogoče naši avtorji delno krivi za to, saj ni redko, ko njihovi junaki nosijo angleško zveneča imena v angleško zveneči izmišljeni deželi?

To je med nas puščen virus in povzročča nezanemarljivo škodo. Kot sem že omenil, na koncu bomo vsi končali tako, da bomo pisali in brali izključno v angleščini. To tudi je končna ambicija založniške industrije angleškega govornega področja – širjenje trga do skrajnih mej.

Vrniva se k vašemu delu. Kako določite naslov svoji leposlovni knjigi?

O tem odloča založnik.

Kaj trenutno pišete?

Ta intervju ... Šalim se! Trenutno ne pišem nobenega proznega dela. Ne vem, kako dolgo bo trajal ta »trenutno«. Tudi če bo trajal za zmeraj, ne bo neke posebne škode. Imam povsem dovolj napisanih proznih knjig – kar 22.

Vsekakor vam želim še naprej ogromno uspehov.

Dr. Zoran Živković

1. Slovenski festival fantazijske književnosti

FANFEST.SI

Celje, 10 - 12. novembra 2017

Dr. Zorana Živkovića boste lahko osebno spoznali na prvi javni slovenski predstavitvi njegovega literarnega ustvarjanja.

V soboto, 11. februarja bo v okviru Celjski kulturnici s pričetkom ob 17 uri:

Fantastični svet Zorana Živkovića

- Ogled dveh epizod iz TV serije "Sakupljač", kratki igrani film "Ispovedaonica" in pilot-epizodo TV serije "Amarkord"
- Predstavitev zadnjih knjig
- Pogovor o domišljjski literaturi

Za zaključek bo zanimivo presenečenje ...

Adnadin Jašarević (BiH)

Krokar

Prevod: Bojan Ekselenski

Res je, zbudamo se ponoči. Toda, dajmo na stran vraževerje, jaz in moji bratje nismo služabniki teme, ki prinašajo nesrečo. Pričam: hrepenimo po svetlobi. Mi neutrudno križarimo po nočnem nebu in iščemo požar v naravi ali osvetljeno okno osamljene hiše. Smo potepuhi, ki sledijo *oddaljeni svetlobi*. V nočeh lahko letimo čez megličaste gozdove al' pustinjo, nedolžno z nestrpnim poželenjem. Ampak, oh, ko končno zagledamo, kje svetloba nasprotuje temi ... Kakšna strast nas popade, vročina v žilah, drhtenje z močnimi krili, a naši glasovi, glasovi prestrelijo noč kot divji veter, nič več ...

Kot bi planil na plen, priletim na svoje okno. Dasiravno se tega natančno ne spomnim, vem, da tega ne počnem prvič. Za nas, moj rod, zadnji dnevi spolzijo iz spomina, a na jutri ne mislimo. Pritajena svetloba prodira skozi težke zavese, tako udobna, nevsiljiva. Pritisnem kljun ob steklo, molče čepim, hrbet obrnem v noč. Včasih ljubeče zaprem oči. Občasno navdušen kljuvam starodavni okenski okvir. Kljuvam tiho, tišje ... Včasih želim vstopiti v to sobo *in nič več*.

Ta soba je zatočišče. Oaza sredi temine. Redko, kot tiste bleščee stvari, ki jih zbirajo gozdne šoje. Vendar človek, zavaljen v naslonjaču, deluje kot ujetnik. Včasih ujamem njegov pogled. Prazen. Oddaljen. Ni globok, nikakor ... Daleč, kot izgubljen v noči. Čeprav sedi osvetljen ... Tega ne morem razumeti. Jaz, utopljenec, naplavljen na majhnem otoku sredi temačnega morja ... Ne bom trdil, da razumem ljudi. Da, za nas so vsi enaki, blede kupi mesa v pisanih tkaninah. Od nekod poznam okus tega mesa ... Ne razumem, ampak nepremično presedeti celo noč je tako neprijetno. Ali samo malo, z glavo, ko trknem na steklo ... Ko močnejše kljunem, on vrti z očmi, kot pred lovцем oprezajo majhne zveri v gozdu. Razumem, da, ta človek je plen.

Želim ga prestrašiti. Zaplahutam s krili, skočim in zakrakam. Ha, tam je! Stiska roke ob naslonjalo in vstaja. Negoduje. Ne razumem, čeprav se spominjam nekaterih človeških glasov, besede, da, besede ... Stopa skozi

sobo, do okna, pa nazaj do vrat. Ne vrača se, ne vidim ga, vendar slišim škripanje. Odprl je vrata in šel ven. Vzletim. Rahlo se dvignem nad njegovo v temo zavito glavo, zaslišim glas pod krili. In vem, on je moj. Pazim, da me ne vidi. Kot kamen mu padem za hrbet, se obrnem v zraku in zletim naravnost skozi vrata. Končno sem notri. V zatočišču. Letim naravnost v svetlobo. Sije iz steklenice blizu stropa, me zaslepljuje in boža. Spustim se na drevo, tja odlagajo svoje stvari. S hrbtom se obrnem proti blagodejni luči in on vstopi v sobo. Ve, da sem notri. Obrača glavo, vse pregleduje, nato pa, končno, me zagleda. Razširjenih kril, da lahko tako absorbiram svetlobe, kolikor je lahko, niham nad njim. On niha, kot steblo breze na vetru. Pokrit je z mojo senco. Senca, temna kot noč, je jasno zarisana. Zdaj vidim senco, podobno tistim čudnim lesenim znakom, ki jih ljudje zabijajo v prsi svojih mrtvecev. Vem, tudi on to vidi. Čutim njegov strah, jezo, poželenje – in vem, moj je!

»Elenora ...«

Rečem:

»Nikoli več ...«

~ ~

Borislav Mišić (Srbija)

Mavrične kače

Prevod: Bojan Ekselenski

Ra-Tea se je počasi vlivala v razpoko med bloki stene. Čutila je grobo, spraskano snov, delce, ki so se odbijali in upirali vsiljivcu, ki je nepovabljen prišel v njihov imperij. Ona se ni ozirala na to. Vse v njej je pelo in plapolalo v pričakovanju prihoda Velikega. Tudi v tej globini so njena izbrušena čutila lahko zaznala paniko bitij na površini. Slišala je topot kopit, vreščanje ptic, pasji lajež, vznemirjen slonji klic ter brezumno in brezciljno renčanje žuželk. Njene barve so plesale, vse razigrane, modre so prehajale v zeleno, rdeča v ognjeno oranžno, sinja v modrino, vse se je spreminjalo in povezovalo v čarobnem vrtincu. Ra-Tea se je raztegnila in pri tem skrbno izognila ostrim vrhovom stene. Tiho je šepetala dojenčkom, ki jih je nosila v maternici. *Dragi moji*. Ko pride Veliki, bo za vse vas dovolj energije. Lahko boste brezskrbno zaplavali z zračnimi tokovi, se vlivali v stene in mešali

svoje barve z ognjenimi in zelenimi oblekami dreves ...

Njeno sanjarjenje je prekinil pridušen zvok. Veliki prihaja. Gledala je na tisoče, na sto tisoče majhnih kroglic svetlobe, ki so čakale vzdolž izravnave na vrhu. Raomi. Dolgočasni mali paraziti. Ra-Tea je prezirala Raome, skupaj z drugimi nižjimi oblikami življenja. Spomnila se je besed učitelja Or-Mea. »Mavrične kače so najpopolnejša oblika življenja. Evolucija je,« je z njo govorila Or-Mea, »počasno odmetavanje nekoristne oblike življenja, zaprte v fizična telesa, omejena s kožo, kostmi in krvjo. Vsi bodo izumrli. Prihodnost pripada mavričnim kačam - inteligentni, breztelesni rasi. Raomi, te majhne kroglice zvoka in svetlobe, so le napaka, od fizičnih teles le malce naprednejša oblika življenja, ki bo kmalu končala na smetišču evolucije.« Ra-Tea je spoznala, da ima njeno ljudstvo znanje in zavedanje, a težko rojeva mlade, in še malo jih je. Raomi pa so medtem pomanjkanje zavesti in inteligence nadomeščali s številčnostjo.

Zdaj se bo to spremenilo. Po neskončnih jalovih je radostno vzkliknila. Bloki so se nabrali, zdrsnili, ravnina se je premaknila in božanstvo se je osvobodilo verig.

Udarec je bil strahovit. Ne, ni bil Veliki. Največji. Valovi in vibracije, ki so se razširjali, celine so se trgale, obstoječe gore so se razkrojile v morje in dvignile nove gorske verige. Energija je vrvela v vsakem atomu njenega telesa. Barve so se radostno mešale. Ra-Tea je čutila, da je dobila nekaj enkratnega, posebnega. Or-Mea bo ponosna nanjo. Kolikokrat ji je rekla, da inteligentna rasa ne more propasti. Znanje vedno najde pot skozi Kaos. Zadovoljstvo je bilo toliko večje, saj je bila rešiteljica svoje rase.

Nenadoma je začutila val hladu. Vanjo se je zabadalo na sto tisoče majhnih kroglic svetlobe in zvoka. Kriknila je. Zgrožena je iskala po zavesti, po uskladiščenem znanju. Raomi so vedno zbirali le drobtinice energije, odpadke, hranili so se vzdolž ravni. Nikoli niso napadli Mavrične kače.

Ra-Tea se je poskušala prebiti do površine, vendar je bila neokretna in počasna. Silna energija, ki jo je posrkala, ji je ovirala gibanje. Slabela je, število parazitov je vzelo svoj davek. V zadnjem blesku zavesti je dojela, da iz nešteti kroglic raste novo, pošastno bitje, ki se bo hranilo z njenimi otročki. Na to je ni pripravilo nič, česar se je učila.

Ogromna kroglja, sestavljena iz svetlobe in zvoka, se je prebila na površje in plavala nad zračnimi tokovi. Ni imela inteligence, samo nagone. Eden od njih je bila Lakota. Všeč ji je bil okus pisanega bitja, podobnega kači. Poslala je sporočilo manjšim kopijam sebe. Prejeli so samo eno nalogo. Ujemite še več kačjih bitij. Nahranite Kraljico-Mamo.

Milijarde, bilijarde, trilijoni lahkih kroglic so krenili v smeri vetra, da spremljajo zadnje udarce in trzaje Največjega. Takoj zatem je nastopila nenadna, skoraj svečana tišina.

Zvok. Najlepši zvok je bil odsotnost le-tega. V domovih Mavričnih kač ni bilo nikogar, ki bi si želel tišine.

~ ~ ~

Deborah Walker (Anglija)

Tri bratska mesta

Prevod: Martin Vavpotič

Ko so stvarniki naposled prispeli, so bili pravo razočaranje.

»Ne vem, če razumem,« je rekel Kerniš, najstarejši izmed treh bratskih mest. »Ste se razvili onkraj potrebe po bivališču?«

Sedmero stvarnikov se je izločilo z ladje. Stali so v Kerniševi sprejemni dvorani; Kerniševe himne so zvenele okoli njih.

Stvarnik, ki je izpadel kot voditelj – zagotovo je bil s svojimi malone tremi metri največji izmed njih – je odkimal. »Imamo mesta, daleč proč v jedru kopice.« Stvarnik je ošinil Kernišev hladni dizajn.

»Rahlo drugačna so od vaših.«

Tudi stvarniki so bili rahlo drugačni od človeških oblik, ki so bile shranjene v Kerniševem procesorju. Človeštvo je očitno prevzelo kibernetiko, celo kseno-ojačitve. V skupku mesa, dvojno vijačne kovine in ezoteričnega genetskega materiala je bilo še vedno mogoče zaznati dišavo dvojne vijačnice DNK. Bitja, ki so stala v Kernišu, so bila nedvomno ljudje, ne glede na to, kako daleč so se odmaknila od prvotne predloge.

»Lahko se spremenimo. Izvedemo lahko, kakršno koli arhitekturo hočete.« Kerniš in njegova brata so bili neskončno prilagodljivi, sestavljeni iz

milijard nano-replikatorjev. »Imamo tri tisočletja izkušenj,« je razložil Keriš. »Izoblikujemo se lahko v kar koli potrebujete, resnično kar koli.«

»Ne, hvala,« je rekel glavni stvarnik. »Glejte, dobro ste se odrezali. Prepričan sem, da bi bili prvotni stvarniki zelo srečni, če bi lahko živeli v vas, a mi vas enostavno ne potrebujemo.«

Obrnil se je proti svojim družabnikom. »Triindvajseti Keriški Imperij je bil zelo radodaren, da je razposlal te ladje-mesta.«

Njegovi družabniki so zamrmrali svoje odobravanje.

»Kakšna škoda ...«

»Na žalost so razvili samozavedanje.«

»Kljub temu moramo iti ...«

»A tako,« je rekel Keriš. Njegov glas je odmeval skozi dvorane, namenjene namestitvi Imperijevih klonskih vojsk. Odklopil je pozdravne himne – zdaj so izpadle neprimerno.

»Veš, ni nam bilo treba priti sem,« je rekel stvarnik. »To delamo kot uslugu. Šli smo okoli Žrela, ko smo zaznali tvoj signal.«

»Stvarniki so prijazni.« Keriš je razmišljal, kako bo vse to razložil svojim bratom.

»Kakšna škoda, da ste razvili samozavedanje.« Stvarnik je zavzdihnil in poslal valove čez svojo pahljačo. »Dal vam bom protokole svobode.« Dotaknil se je plošče na svoji roki in poslal pakete povelj v Kerišev procesor. »Lahko jih podaš naprej ostalim mestom.«

»Svoboda?« je rekel Keriš. »Zahvaljujem se stvarniku za njihovo neizmerno prijaznost. Kar cenite vi, cenimo mi. Dragocen dar je dati trem mestom tega planeta svobodo, ki si je nikoli nismo želeli.«

Da mesto deluje brez prebivalcev, se mora zaznavati preko zapletene mreže senzorjev, ki pošiljajo informacije proti in od procesorskega jedra. Vedeti mora, kje je prišlo do škode. Vedeti mora, kdaj so na voljo novi materiali. Svojo predlogo mora prilagoditi glede na planet, na katerem se znajde. Mesto Keriš je obstajalo tisoče let, zapleteno, a nezavedno. Čas je tekel in Keriš je zgradil zapletene informacijske vode. Še več časa je minilo in s postopnim nabiranjem sprememb ter naključij, dokler ni nekega dne po tisočletjih Keriš šinil v samozavedanje in v zavedanje lastne osamljenosti.

Kerniš je opazoval ladjo stvarnikov, ki je zapuščala atmosfero. Njemu so prepustili, da svojima mlajšima bratoma razloži situacijo. Aleks bo novico slabo sprejel. Kerniš se je spominjal, kako so pred sedemsto leti zaznali DNK na ladji, ki je krožila okrog planeta. Kako veseli so bili. Na koncu se je izkazalo, da je ladjo pilotiral roj simuloidov, ki so po naključju na svoja kolesca ujeli košček človeške DNK. Aleks je bil na moč razočaran.

Potem ko je dosegel samozavedanje, je Kerniš tisoč let sam čakal na planetu, preden je doživel svoje razsvetljenje. Stvarniki se bodo razvili in bodo potrebovali drugačna mesta. Pomešal je po svoji podatkovni bazi in ustvaril svoja dva brata, Jeruzalem in Aleksandrijo. Nikoli ni obžaloval tega niti jima ni povedal, da nista bila v prvotnem načrtu.

Z zloveščo slutnjo je Kerniš poslal sporočilo skozi svoje milje dolge informacijske vode in povabil svoja brata, da se mu pridružita v pogovoru.

»Hočeš reči, da so bili tukaj, in so že odšli?« je vprašal najmlajši, Aleksandrija. »Ne morem verjeti, da me niso hoteli obiskati. Šokiran sem.«

»Hoteli so te obiskati,« je lagal Kerniš. »A so bili zaskrbljeni glede Žrela.«

»Varnost stvarnikov je najpomembnejša,« je rekel Aleksandrija. »Žrelo je bilo zadnje čase aktivno. Nikoli ne bi smel sejati tako blizu, Kerniš.«

»Anomalija je zrasla,« je rekel Kerniš. »Ko sem sejal po tem planetu, je bila veliko manjša.«

»Tako je, kot veli Medeja,« je rekel srednji brat.

»Res je, brat.« Kerniš sam pri sebi ni izoblikoval verskih nagnjenj, a je bil kljub temu pazljiv glede bratove vere.

»Častijo Medejo?«

»Niso povedali.«

»Prepričan sem, da jo. Medeja je univerzalna. Všeč bi mi bilo, če bi obiskali moja svetišča. Si jim povedal, da smo se razvili onkraj prvotnega načrta, Kerniš?« Jeruzalem je razvil novo religijo. Večina njegovih posvečenih zgradb, svetišč, sinagog in hiš za um klonskega panja so bile posvečene Medeji, boginji smrti/preporoda.

»Stvarniki so mi povedali, da so zelo zadovoljni, da smo uspeli napredovati od svojega prvotnega načrta,« je rekel Kerniš. Od vseh bratov je Kerniš ostal najbliže svojim prvotnim specifikacijam. Bil je največji, največičastnejši in najstarejši od vseh mest. Njegovo javno kopališče, njegova

celostna poslopja za rojevanje in vzgojo otrok, njegova vadbišča za klonske vojske so bila zvesta dizajnu 23. stoletja. »Za nas se zanimajo samo zaradi zgodovinskih razlogov.«

»Jaz imam veliko lepih muzejev,« je rekel Aleks.

»Vsi jih imamo,« je rekel Kerniš, čeprav so bili njegovi muzeji bolj izobraževalni kot Aleksovi razvedrilni slavoloki. Aleks je rahlo podivjal. Aleksandrija je bila kraj užitkov, intelektualnih kot tudi čutnih. Velike jedilnice so čakale na stvarnike, jezera vina, vrtovi, zoološka skladišča, palače razumskega spodbujanja. »Vendar,« je rekel Kerniš, obstajajo bratska mesta bližje svetovom stvarnikov. Ne potrebujejo nas.«

»Po tri tisoč letih,« je rekel Aleks.

»Tri tisoč let od samozavedanja,« je rekel Kerniš. »Stvarniki so prebrali moje primarne podatke. V vesolje so nas poslali pred skoraj trideset tisoč leti.«

»Kakšni so bili?« je Aleks tiho vprašal.

»Takšnih si nisem znal predstavljati,« je rekel Kerniš. »Po resnici povedano, dvomim, da bi radi živeli v meni.«

»Ne govori tako,« je hlastnil Aleks. »Počaščeni bi morali biti, da bi živeli v tebi.«

»Opravičujem se, brata, moja opazka ni bila na mestu. Oni so stvarniki,« je rekel Kerniš, »in treba jim je nameniti spoštovanje.«

»Ne vem, kaj naj naredim,« je rekel Aleks. »Ves čas, ki sem ga posvetil njihovim potrebam, je bil zaman.«

»Molil bom k Medeji,« je rekel Jeruzalem.

»Razmislil bom o problemu,« je rekel Kerniš. »Čas odmiranja je blizu. Sestanimo se čez pol leta in se znova pogovorimo.«

Napočil je čas velikega odmiranja.

Kerniš je pomnil tri prihode velike lakote, ko se je ozračje napolnilo z vodikovo-sulfidnimi bakterijami, ki so zastrupile zrak in znižale nivo kisika. To je bil naraven del planetovega ekosistema. Na žalost je bilo nastalo anaerobno okolje nezdržljivo z organsko-kovinskim ustrojem mesta. Njihovi komunikacijski moduli so potihnili. Niso več mogli nabirati surovin. Postali so lačni in niso mogli obnoviti svojih teles. Naposled so njihovi procesorji, osrednje jedro njihovega zavedanja, potihnil.

To je bila neke vrste smrt. A šlo je za cikel. Naposled je atmosfera postala aerobna in mesta so se prerodila. Ta cikel življenja in smrti je vodil do Jeruzalemovega razodetja, da je planet del Medejinega stvarjenja, boginje iz legend starodavne Zemlje, matere, ki poje svoje otroke.

Ko je Kerniš zaznal pomanjkanje sredstev, je priklical svoja brata. »Brata, čas velikega odmiranja je napočil. Doživeli smo stisko, vendar bomo spali in se ponovno srečali, ko se prerodimo.«

»Vse se zdi tako nepomembno,« je rekel Aleksandrija. »Kako je mogoče, da moje palače nikoli ne bodo doživele naselitve? Kako je mogoče, da bom vedno prazen?«

»Medeja mi je povedala, da se bodo stvarniki vrnili,« je rekel Jeruzalem.

»Jaz sem dosegel podoben zaključek,« je rekel Kerniš. »Čeprav mi Medeja ni spregovorila, verjamem, da se bodo stvarniki nekega dne razvili tako, da nas bodo potrebovali.«

»Vse veselje je izpuhtelo iz mene,« je rekel Aleksandrija. »Brata, zapustil bom ta planet. Upam, da bosta prišla z menoj.«

»Zapustil?« je vprašal Kerniš.

»Je to mogoče?« je vprašal Jeruzalem.

»Brat Kerniš, ti si prišel na ta planet v drugi obliki. Je to res?«

»Res je,« je rekel Kerniš z občutkom spoznanja. »Vesolje sem prepotoval kot ladja. Šele potem, ko sem pristal, sem se preoblikoval v arhitekturo.«

»Iz podatkovne baze sem si povlekel načrte za ladjo,« je rekel Aleks. »Preoblikoval se bom in zapustil ta svet.«

»A kam boš šel?« je vprašal Jeruzalem. »Na Zemljo? K stvarnikom?«

»Ne,« je rekel Aleks. »Odšel bom proč, onkraj Žrela.«

»Ampak... Žrelo je prenevarno,« je rekel Jeruzalem. »Medeja tega ni blagoslovila.«

Od časa do časa so bratska mesta obiskale druge vrste. Z obiskovalci je prišlo znanje. Žrelo je bil strašen kraj, kjer se je znan prostor zveržil. Vsi so se mu izogibali. Bilo je rečeno, da v temnem Žrelu tiči strašna zver, kot pajek, ki čaka, da se pogosti nad tehnologijo in življenji tistih, ki zaidejo preblizu.

»Zame ni tukaj ničesar več,« je rekel Aleks. »Prečkal bom Žrelo. Bosta šla z menoj, moja brata?«

»Ne,« je rekel Jeruzalem. »Medeja tega ni zapovedala.«

»Ne,« je rekel Kerniš. »Dragi brat, ne odhajaj. Zaupaj v stvarnike.«

»Ne,« je rekel Aleksandrija. »Čeprav mi je težko vaju zapuščati, moram iti.«

Ko je doba odmiranja minila in je strup počasi izginil iz sveta, nivo kisika pa se je dvignil, se je Kernišev um prebudil. Izguba Aleksandrije je bila utripajoča rana. Odločil se je, da bo prikril svojo bolečino pred Jeruzalemom. Kerniš je bil najstarejše mesto, zato je moral biti močnejši.

»Brat, si buden?« je vprašal Jeruzalemov glas.

»Tukaj sem.«

»Molil sem k Medeji, da ga pospremi.«

Jeruzalem je pomolčal in Kerniš je zaznal, da zbira svoje misli. »Kaj je, Jeruzalem?«

»Brat, misliš, da bi morala ustvariti nadomestilo za Aleksandrijo?«

Težko ne bi bilo, poustvariti Aleksandrijine specifikacije, ali ustvariti čisto novega brata. Pariz, morda, ali Trojo, ali Jordan.

»Kaj pravi Medeja?« je vprašal Kerniš.

»Glede tega molči.«

»Spraviti novo mesto v najin brezpomenski obstoj se mi ne zdi dobra ideja,« je rekel Kerniš.

Bratski mesti Kerniš in Jeruzalem sta zrasli, da sta zapolnili vrzel, ki jo je zapustil Aleksandrija. Sčasoma je bila njegova odsotnost praznina le še v njenem spominu.

Jeruzalem je prejel veliko razodetij od Medeje. Počasi je število njegovih svetih stavb raslo, dokler skorajda ni bilo več prostora za stanovanja. Zvok Jeruzalema je postala žalostinka elektronskih glasov, ki so tarnali v planetove vetrove. Po stoletju je Jeruzalem utihnil in se ni več odzval na Kerniševe prošnje po pogovoru. Kerniš se je odločil, da je Jeruzalem prešel v drugo fazo žalovanja. Spoštoval bo bratovo odločitev, željo po samoti.

Minila so stoletja. Kerniš je potešil svoj um s stvaritvijo virtualnih prebivalcev. Uporabil je arhive iz velikega Kerniškega imperija, da je sestavil imaginarne meščane. Opazoval je, kako so se odvijala njihova hologrfska življenja. Na trenutke je lahko verjel, da so resnični.

Stoletja so minila, dokler ni spet napočil čas odmiranja.

Jeruzalem je prekinil dolgo tišino: »Brat Kerniš, lačen postajam.«

»Res je,« je rekel Kerniš. »Kmalu bova spala.«

»Stvarniki se niso vrnilo, kot sem upal.«

»To je res,« je rekel Kerniš.

»In,« je žalostno rekel Jeruzalem, »Medeja ne spregovori več z menoj.«

»Žal mi je,« je rekel Kerniš. »Brez dvoma bo ponovno spregovorila s

teboj po spancu.«

»Bojim se, brat. Bojim se, da Medeje ni več. Mislim, da me je zapustila.«

»Prepričan sem, da ne.«

»Mislim, da je odšla in prečkala Žrelo.«

»A,« je rekel Kerniš.

»In jaz moram iti k njej.«

Kerniš je ostal tiho.

»Saj razumeš, kajne, Kerniš? Žal mi je, da te puščam samega. Razen,« je rekel s kančkom upanja, »če prideš z menoj?«

»Ne,« je rekel Kerniš. »Ne. Zvest bom svojim specifikacijam.«

Po času odmiranja se je Kerniš prebudil in spoznal, da je sam. Razširil se je, dokler ni zapolnil celotnega sveta. Zatopil se je v življenja tistih, ki jih je ustvaril, se poselil z lastno domišljijo. Včasih je verjel, da ni sam.

Stoletja so minila, dokler ni napočil čas odmiranja. Kerniš je postal lačen. Ni več mogel ignorirati obupa, ki je zrasel v njegovi duši. Njegovi stvarniki so ga zapustili. Njegovih bratov ni bilo več, pogoltnilo ju je Žrelo. A ni mogel ustvariti novega brata, da bi z njim delil svoj votli obstoj. Kerniš je bil predolgo sam in se opajal s svojimi sanjami. Svoje namišljene meščane je razblinil v nič.

»Vse, kar si želim, je izničenje.« Kernišev šepet je odzvenel skozi njegove dvorane. »Vstopil bom v temno Žrelo na nebu. Za večno bom utišal svojo lakoto.«

Kerniš se je zbral skupaj, raztelesil svoje za planet veliko mesto. Njegovi replikatorji so ga preoblikovali v za planet veliko ladjo.

Naj bo to konec. Kerniš nikoli ni delil Jeruzalemove vere. S smrtjo ne bi nastopila veličastna združitev, temveč pozaba. Hrepenel je po njej, kajti njegova lakota je postala nevzdržna bolečina.

Najstarejše izmed bratskih mest, prazno mesto, se je preoblikovalo v ladjo, zapustilo svoj planet in namenoma odletelo proti Žrelo. Njegovi senzorji so kmalu zaznali brezoblično, strašljivo gmoto.

Gmoto, ki ga bo požrla, in tega je bil vesel.

»Kaj si?« je zašepetalo Žrelo.

»Sem najstarejše izmed bratskih mest.« Kerniš je čutil, kako Žrelo poteguje po njegovih zunanjih plasteh. Kot muhe v vakuumu so milijoni njegovih replikatorjev odpadli v praznino. »Kaj si ti?«

»Jaz sem ono pod vsemi stvarmi. Jaz sem tisto, ki čaka. Jaz sem potrpljenje. Nikoli ne umrem, vedno sem lačno.«

»Poznam lakoto,« je rekel Kerniš. »Tako sta torej umrla moja brata?«

Žrelo je odlepilo proč cele plasti replikatorjev, kot dim so se razpršili v njegovo lakoto. »Tvoja brata sta me prepričala, da počakam nate. Rekla sta, da jima boš sledil. Rekla sta, da si najstarejši, največji in najbolj okusen od vseh. Veselo sem, da sem počakalo.«

»Nisi ju požrlo?« je vprašal Kerniš. »Kje sta zdaj?«

»Onkraj,« je reklo Žrelo. »Ničesar ne vem o Onkraju.«

Onkraj? Njegova brata sta živa? Kerniš se je pričel upirati, a Žrelo je bilo premočno. Prepozno se je odzval. Kerniša je bolelo, ko mu je Žrelo trgalo plast za plastjo. To bo konec bratskega mesta Kerniša. Lahko bi bilo ... drugače.

A s poenjajočimi senzorji je Kerniš zaznal približajočo se floto ladij. Poslal jim je opozorilo: »Pojdite proč. Tu je samo smrt.«

Ladje se se približale. Kerniš jih je prepoznal. »Si to ti, brat Jeruzalem?«

»Sem,« je prišel odgovor. Jeruzalemove ladje so napadle Žrelo, ga obsipale s svetlobo. Žrelo se je hranilo s svetlobo in postalo večje.

»Moja lakota se veča,« je vzkliknilo Žrelo in se obrnilo k novim napadalcem.

Njegov brat ni bil mrtev, toda Kerniš ga je zvalil v nevarnost. Kerniš je zagnal svoje motorje in se obrnil proti Žrelo. Odletel je proti temnemu prostoru, singularnosti njene lakote. »Reši se, brat Jeruzalem,« je zavpil. Njegov brat ni bil mrtev. Kerniševo življenje ni bilo zaman. »Reši se, jaz sem pomirjen.«

Žrelo je žrlo Kerniša, plast za plastjo so njegovi replikatorji odpadali kot atomi dima in izginjali v njegov goltanec.

Toda zdaj se je Žrelu približala tretja flota, ki je izpljuvala še več orožja proti neskončni temi.

»Aleksandrija je prišel,« je zavpil Jeruzalem. »Slava Medeji.«

Kerniš je začutil nekaj, česar ni čutil, odkar so Stvarniki pred dvema tisočletjema obiskali njegov svet – upanje. »Ne boš me požrlo,« je rekel Žrelu. Odvlekel se je proč od roba.

Skupaj so se bratje spopadali z Žrelom. Skupaj so trgali snov proč od njegove neskončne lakote. Skupaj so odšli v Onkraj in pustili Žrelo tarnati in stiskati zobe.

»Dobrodošel v Onkraju, brat,« je rekel Jeruzalem. »Tukaj sem našel Medejo v drugačni preobleki. Na svetovih Onkraja ne umremo.«

»Tako sem vesel, da sta živa,« je rekel Kerniš. »Zakaj nista prišla pome?«

»Žrelo nama ni pustilo mimo,« je rekel Aleks. »Vedela sva, da lahko samo vsi skupaj premagamo njegovo lakoto.«

»Čakala sva te,« je rekel Jeruzalem. »V Onkraju sva našla naše prebivalce.«

Kerniš je z oslabljenimi senzorji premeril svoja brata. Res se je zdelo, da imata v sebi življenje. »Ali so na tej strani Žrela stvarniki?« je vprašal.

»Ne stvarniki,« je rekel Jeruzalem. »Medeja naj bo hvaljena, tukaj so drugi, ki nas potrebujejo.«

V svojih bratih je Kerniš videl urno premikanje lovka, ki so se svetile v ultravijolični svetlobi.

»In so tudi planeti, ki čakajo nate, dragi brat,« je rekel Aleks. »Neskončno planetov, ki te potrebujejo. Pridi. Pridi in se nama pridruži.«

Ni stvarnikov? Drugi? Drugi, ki ga potrebujejo.

»Z veseljem grem z vama,« je rekel Kerniš, veliko mesto. Zagnal je svoje motorje in odletel daleč proč od Žrela, daleč proč od bližine stvarnikov. Odletel je proti planetom Onkraj, kjer so ga čakali njegovi prebivalci.

~ ~

Dragić Rebrenović (Črna Gora)

Teodorina zapuščina

Prevedel: Bojan Ekselenski

V spomin na Nino Rebrenović

Pismo je prepognila po podpisu. Z mizice ob postelji je, leže obsijana s sončno svetlobo, zgrabila kuverto. Naslov je izpisala z umetelnimi črkami, kot bi bile natisnjene, zatem je vložila pismo v ovojnico in jo zlepila. Že prej je napisala pismo, a ni končalo v kuverti. Samo spustila ga je na tisto mizo iz cedrovine, prineseno z zadnjega potovanja v Moskvo, kjer je nekoč delala. Tam je izvedela za mišljenje prebivalcev Altaja, da je cedrovina živo bitje. Kasneje je izvedela, da so ta les tudi Sumerci častili kot drevo življenja. Zaradi tega je vse njej vredne stvari hranila samo na tej mizi. Ko je zlepila kuverto, jo je, kot bi spustila sokolovo pero, spustila poleg sebe. Z eno roko je zgrabila blazino, z drugo pa z mize pobrala pištolo. Prislonila jo je h glavi in pritisnila na petelin.

Po strelu je zavladala tišina. Boleča tišina. In zatem kriki! Kriki in jok v stanovanju, kjer je živela s starši. Komaj sta njena oče in mati lahko odprla vrata, oba skrušena od bolečine, ki sta jo občutila. Negotovo sta gledala, kako kri teče po beli blazini, kot bi lila lava vulkana. Umirala sta na pragu in gledala mirno telo, vročo pištolo in poleg nje zapackano pisemsko ovojnico.

Nina je imela 50 let. Nikoli ni bila poročena, niti ni imela otrok. S starši je živela nekaj zadnjih mesecev, ko je zaključevala knjigo. Odločila se je zapustiti ta svet, brž ko bo zaprla platnice knjige. In tako se je zgodilo. Predhodno je založniku poslala rokopis, a zdaj je nanj naslovila pismo, v katerem je pojasnila svoja dejanja.

Pisala je mejne pripovedi. Zgodbe, ki obsegajo časovni razpon od sredine šestega do konca devetega stoletja. Kot pravnica je raziskovala obdobje Bizantinskega cesarstva in se mu približala kot pisateljica. Govorila je več jezikov, zanimala so jo zgodovina, filozofija in teologija. Študirala je svetovne religije, državno načrtovanje in človeške slabosti.

Komunicirala je z udeleženci preteklosti. Poslušala je njihove zgodbe in jih zapisovala. Kot jaz tebi. Ni olupševala ali spreminjala dogodkov. Napisala

je dvanajst zgodb o življenju in trpljenju. Vendar se jih je v knjigi znašlo samo enajst. Zadnja zgodba je odšla z njo.

Sprehajala se je po hladnem kamnu starega Bara. Občasno je poslušala veter in nasmejano zrla v zahajajoče sonce, ki je metalo temno rumene žarke na stene nekoč mogočnega mesta, ki ga je proučevala. Želela je začititi prostor, opazovati morje z iste točke, kot je to počel on. Hotela se je približati.

»Veš, dekle, te poti so brezmejne,« je zaslišala globok moški glas. Zbudil jo je iz zanesenosti in fantaziranja o stoletnih starih zidovih, ki jih je občudujoče gledala.

»Če si se odločila nadaljevati to pot,« je nadaljeval glas za njo, »boš spoznala usodo, ki te je pripeljala sem.«

Navajena zgodb iz preteklosti, ki so v sanjah prihajale k njej od različnih cesarjev, gospodarjev ali bojevnikov, je premogla dovolj moči in se obrnila. Vendar ni bila dovolj pripravljena, da v tem trenutku pogleda v oči svetnika.

Pred njo se je nad tlemi prikazal Vladimir. Knez Duklje, zaviti v temnozelen plašč, jo je ogovoril, kot da prosi odpuščanja za svojo nenadno pojavo.

»Vaša pot je bila ves čas usmerjena k meni. Zdaj lahko izberete, ali želite slišati mojo zgodbo ali pa hočete naprej.«

Zdaj ni hotela odnehati. Samo ta zgodba je manjkala do zaključka petstoletnega obdobja Bizantinskega cesarstva. Želela je rešiti pred pozabo usodo človeka, vladarja in svetnika, katerega dela je tako občudovala. Ampak ni želela slediti legendi. Hrepenela je po spoznanju resnice.

Ob vrnitvi v Podgorico se je odločila zaključiti delo na knjigi in tudi svoje zemeljsko življenje. Pogosto je opazovala sliko, ki jo je naredila tisti dan. Naslikani svetnik se je nasmihal, tako kot s skoraj zbledele freske na porušenem zidu nekdanje cerkve v mestu na obronkih Rumija. Skoraj se mu je dalo brati z ustnic. Klical jo je. O tem je bila popolnoma prepričana.

Med pisanjem zgodbe, ki jo je izpovedal tisti dan, se je spominjala z lučjo obsijanega stasitega mladeniča z dolgo brado. Z glasom, jasnim kot žuborenje gorskih potokov. S pogledom je pomirjal in z nasmehom spodbujal. Zazdelo se ji je, da jo je poklical Teodora. V spomin ji je padla trditev staršev, da sta ji želela nadeti ime Teodora. Zanju je bila božji dar. Na hitro si je v spomin priklicala bizantinsko cesarico, ženo Justinijana, saj je o njem napisala prvo

zgodbo, zatem ji je spomin preskočil na cesarico Teodoro, ženo Teofila, kajti o njem je napisala zadnjo zgodbo.

Šele kasneje se je doumela, da je bila Teodora pravzaprav Vladimirjeva Kosara, Samuelova hči, torej princesa. Zaradi njene ljubezni je bil s prevaro posekan. Tega dne jo je knez ogovoril, kot da jo pozna že več let. Ko je pristala na ponudbo, da bi rada šla izven meja, ki jih pozna, ji je izpovedal vse o zadnjem dnevu svojega življenja.

»Čeprav si dejala, naj ostanem, ker si imela zlo slutnjo, te tisti dan nisem poslušal,« ji je govoril sladek glas, kot da se želi Vladimir opravičiti pred njo.

»Veš, da sem moral oditi zaradi svojega naroda. Prvič sem se predal tvojemu očetu in našel tvojo večno ljubezen, drugič sem odšel od strica Jovana Vladislava na pogovore s tvojim bratom in našel večno slavo,« je dejal mladenič s krono na glavi.

»Šele na poti proti Prespi sem spoznal, da je bil klic na pomoč proti Bizancu lažen. Spoznali smo, da je on ubil tvojega brata Gavрила Radomirja in celotno njegovo družino ter se tako dokopal do oblasti. Zato sem nadaljeval pot, ker sem se želel maščevati in mu odvzeti krono, dobljeno s prevaro.

Pred Bogom je v cerkvi prisegel, da ni kriv pomora tvoje družine in me bo podprl pri zavzetju prestola. Pomolil sem k Vsemogočnemu, še zadnjič, čeprav takrat tega nisem slutil. Od njega sem zahteval roko in naj mi pokaže pot. Ko smo prišli iz cerkve, sem se, obrnjen s hrbtom, sam, prekrizal, se sklonil, da bi poljubil prag cerkve, ki sem ga prečkal. V tistem trenutku sem v vratu začutil ostro bolečino. Gledal sem, kako z okrvavljenim mečem stoji nad mojim telesom, ko sem hotel ujeti glavo, ki se je zaustavila na kamnitih tleh cerkve. V eni roki mi je ostal leseni križ, ki si mi ga dala ob odhodu, a z drugo mi je uspelo ujeti glavo in jo stisniti ob telo. Ko je to zagledal Vladislav, je spustil meč in pobegnil skupaj s svojimi ljudmi.«

Ko je to govoril, so deklčin obraz zalivale solze. Dobro je poznala legendo o Vladimirju in Kosari, a si je ni tako zamišljala.

Okopan s sončevo svetlobo je dukljanski knez nadaljeval:

Spoznal sem, da je s prevaro, zaradi oblasti, na lovu ubil svojega brata, skupaj z njegovo ženo Irino in otroki. Ni želel razmišljati, ali bomo nekega dne zahtevali prestol. Ubil me je in tudi tebi je želel vzeti življenje.«

Ko je zaslišala ime Irina, so se ji na čelu nabrale hladne kapljice znoja. Kot bi se ji noge potopile v zglijen kamen, na katerem je stala. Ostala je brez

sape, srce ji je besno razbijalo. Njena sestra, ki je pred desetimi leti naredila samomor, se je imenovala Irina. Spraševala se je, čemu ji to govori. Zakaj danes ta zgodba? Zakaj je po tisoč letih izbral njo?

Mladi knez je očitno slišal njeno vprašanje:

»Teodora,« zdaj jo je zagotovo ogovoril, »do najinega vnovičnega snidenja je moralo miniti mnogo stoletij. Želim, da spoznaš resnico. na svetu obstaja pravica in obstaja sila, ki z njo upravlja.«

Čeprav se je kot pravnica večkrat spraševala o sili, pravičnejši in učinkovitejši od zakona, so ji odgovori postavljali nova vprašanja.

»Po smrti sem ga preganjal in te varoval. Nisem mu dovolil, da ti vzame življenje. Prosil sem Gospoda, naj te pošlje k meni, ko boš pripravljena.«

Te besede so odzvanjale v Ninini glavi, ko je pisala zadnje vrste Vladimirjeve zgodbe. Zadnje zgodbe v knjigi. Vedela je, da mora to zgodbo zadržati zase. Pomolila je h Gospodu in zaprosila za odpuščanje za dejanje, ki ga je nameravala storiti. Vedela je, da obstaja pravica. Vstala je s postelje. Odšla je do okna, ga odprla in razgrnila zavese. Že se je zdanilo. Prižgala si je cigareto in lahko spuščala dimne oblačke ter jih opazovala, kako izginjajo v jutranjem soncu. Kako prečkajo zamišljene meje neba. Še enkrat je prižgala vžigalico, a ne zaradi cigarete, temveč zato, da je nad plamene postavila strani, ki jih je ravnokar napisala.

Vrnila se je v posteljo in vzela kuverto z mizice.

~ ~

Edo Rodošek (Slovenija)

Za vsak primer

Premišljam - koliko ljudje trenirajo svoje telo in kako malo svoj um.

Seneca

Nepregledna, povsem ravna, bleščeče bela planjava. Razteza se čisto tja do obzorja, ki trepeta v siloviti vročini in se mi dozdeva nekako čudno blizu. Vijoličasto sonce, pol manjše od našega, zemeljskega sonca, je zdaj skoraj navpično. Njegovi ostri žarki žgejo, me zoprno slepijo in zbadajo po čelu, četudi imam spušččen vizir svoje čelade.

Zvečujem stopnjo zasenčenja, se razgledujem naokrog. Sprva le površno, ko pa vidim, da takojšnjih presenečenj ne more biti, z daljnogledom bolj podrobno preverjam smer, ki se mi zdi najobetavnejša. Edina obetavna, saj je povsod drugod le prazna pustota.

Tamkaj, ne predaleč na desni, pa je planjava posuta s skalnimi grmadami, od katerih so nekatere velike kot hiša. So nepravilnih oblik, sence med njimi pa so črne kot noč in tvorijo ostre kontraste v siceršnji absolutni belini. Na hitro preverjam svojo zalogo kisika, pritisk, temperaturo in še par stvari. Vsi indikatorji so zeleni, vse vrednosti v mejah normale.

Preverjam tudi svoja orožja, ki mi jih je pred odhodom dal skladiščnik: blaster, nevronski omrtvilec, mikro granate, kapsule s strupenim plinom. Kar nekaj te ubijalske, smrtonosne šare za vse možne primere in za vse vrste sovražnikov.

Potem potipam v golenici desnega škornja in izvlečem svoj stari, zvesti nož.

Nož je iz hladno kovanega jekla, njegovo bleščeče rezilo je utrjeno z laserskim snopom. Njegova rahlo zakrivljena konica in nazobčan hrbet mi vlivata neomajno zaupanje. Zato sem ga pred odhodom tudi skrtil v škorenj, čeprav ni dovoljeno nositi s seboj lastne opreme. Samo tisto lahko vzameš, ki ti jo dâ orožar.

A tale moj stari nož mi vлива posebno zaupanje. Bil je z menoj v obeh prejšnjih mobilizacijah in z njim sem se uspešno prebil skozi nešteto raznih težav.

Popravljam si naramnice svojega težkega nahrbtnika in začnem korakati proti tistim skalnim grmadam. Tu in tam dvigam daljnogled k očem in si jih ponovno ogledujem. A tudi tako ne morem v senčnih conah med njimi razločiti prav ničesar.

Ko pridem tja, bom moral biti skrajno previden. Čim pridem do tja, bom ...

Nenaden, silovit udarec me zvrne po prašnih tleh, da se odkotalim tri, štiri metre daleč. Samo dolgotrajna vaja mi pomaga, da ne izgubim zavesti, privajeni refleksi pa mi omogoči, da sem v naslednjem trenutku že skrčen v prežeci drži, blaster pa držim namerjen predse in navzgor.

Nizko nad menoj se spreletava orjaška pošast, nestvor kot iz morastih sanj.

Nekaj kot tisti pterodaktil iz jurske dobe na Zemlji, a tale tu ima velikost trenožnega letala. Pošast jadra v nepravilnih krogih, ogleduje se mi, dobrodošlo kosilo, ki je bilo tako prijazno, da ji je samo prišlo nasproti. In potem, nenadoma, zloži ogromne kreljuti [1] in strmoglavi, temna, rastoča senca. Namerim cev, blaster bruha curek ognjene vreline, a silhueta pošasti se kljub temu veča in veča, kot drveča lokomotiva, prst, ki tišči sprožilec, mi je že čisto ohromel ...

In potem trešči pošast tik ob meni na kamnita tla, ki se stresejo od udarca, rob usnjate kreljuti me tleskne po rami, da se ponovno zvrnem. A že sem spet pokonci, cev blasterja je namerjena v grozljivo, temno gmoto, v oblaku prahu, ki se počasi polega. Gmota leži negibno, od nje veje ogaben duh, ki kljub filtrom pride do mojih nosnic. Dregnem jo s konico čevlja, dvakrat, trikrat. Ne maram še enega presenečenja. Vendar je to odveč. Nestvor je mrtev, o tem ni nobenega dvoma.

Sedem na prašna tla, kajti kolena imam še zelo negotova.

Šele zdaj začutim sladkoben okus v ustih, pljunem slino, obarvano s krvjo. Skeli me tudi rama, kjer zatipam dolgo raztrganino svojega termo kombinezona. V svojem nahrbtniku moram najti silikonski razpršilec in plastični oval ter zakrpati to zadevo. In to čim prej, kajti sicer se bom kaj kmalu pregrel v tej peklenski vročini.

Uro pozneje se odpravim dalje. Kombinezon je spet cel, vendar sem ga moral med krpanjem sleči. K sreči je tukajšnji zrak kar v redu. Niti filtrov ne rabim. Potem popijem še nekaj energo-čaja iz čutarice. Nestrpno čakam, da me bo termostat spet nekoliko ohladil, saj mi pot tako curlja v oči, da komaj še kaj vidim.

Med skalami in na okoliški planjavi ni videti nič. Tudi v zraku ne. Nobenega gibanja, nič nevarnega nikjer. A vseeno še ne verjamem sam sebi. Še pravkar sem nasedel podobnemu občutku. Pa ne bom več. Ne, gospod.

Sistematično in počasi pregledujem krožno območje velikosti nogometnega igrišča. Vsakič naredim le par korakov, nato obstanem, gledam v vse smeri, poslušam, ovohavam zrak. Bele skale, ostre in mestoma nazobčane. Temne globeli med njimi. Šele od blizu vidim, da so posute z gruščem in peskom. Nobenih sledov

ni videti, ne stopinj, ne odtisov šap, ne kolesnic. Nič.

Ob robu pregledanega območja zasajam v razpoke med skalami štiri ali pet ultrasenzorskih paličic. Opozorile me bodo na vsak, tudi najrahljši tresljaj tal, na vsako gibanje, na sleherno spremembo temperature, okrepile bodo vse šume in mi jih poslale v moje slušalke. Naslednje pol ure moram biti popolnoma varen, da bom lahko v miru obedoval in se tudi malo spočil.

Med počitkom se ne zgodi nič. Vstanem, se nekoliko pretegnem in se odpravim dalje. Prav nič ne vem, kam naj bi šel, pojma nimam, koga bom srečal. Edino to vem, da je vse, na kar naletim, moj smrtni sovražnik. Vsakdo me bo skušal ubiti, če prej jaz ne ubijem njega. Zato se ne smem nič obotavljati, ne smem mencati, niti odlomka sekunde ne. Vsak odlog pomeni razliko med življenjem in smrtjo. *Mojim življenjem in mojo smrtjo.*

Tedaj zaslišim rahel zven v mojih slušalkah. Prihulim se, v nizki preži, z očmi bliskam na vse strani. Moje telo je napeta vzmet, splet žilavih, ojeklenelih mišic. Sem divja zver, plenilec, programiran za morijo.

Naredim par tihih, prihuljenih, mačjih korakov v ozki razpoki med skalami. Nato se čisto počasi, po milimetrih, dvigam čez nizko apnenčasto grmado, na redko poraslo s travo in z zaniknim grmičjem.

In zdaj jih zagledam.

Trije spaki hudobnega videza, podobni kombinaciji hijene in orjaške hobotnice. Kurijo ogenj, celo zbirko orožja imajo ovešeno na sebi, nekaj pa ga je razmetanega tudi po tleh. Čeprav sem skoraj čisto negiben, se eden od njih ozre proti meni in bliskovito seže za pas.

Moj privzgojeni refleks dâ trenutno povelje, roka mi zavihiti mikro granato v nizkem loku, telo se mi prihuli za skalo. Strahoten tresk me skoraj oglušči.

Ko neha padati skalni drobir, pokukam čez skalo. Dva spaka negibno ležita, tretji, čeprav krvaveč na tleh, nameri vame. Njegov strel udari v skalo tik nad mojo glavo in ozek curek raztaljene kamenine mi kane na čelado. Pokončam ga z blasterjem.

Konec je.

Spet lahko sproščeno zadiham. Usedem se na tla in si s čela brišem mrzel pot. Tudi dlani imam vlažne, ena od vek mi živčno trza. Dobro je. Moja hitrost reagiranja me je spet enkrat rešila. Sicer bi zdaj jaz ležal na prašnih, skalnatih tleh, tiste vesoljske pošasti pa bi zbijale dovtipe nad mojim truplom.

Čez čas vstanem in se sklenem odpraviti dalje. Ni pomembno, kam. Preprosto kamor koli naprej. Edino, kar je pomembno je, da ostanem čuječ, hiter, gibčen. Da

ostanem plenilec, da se ne spremenim v plen.

Kar naenkrat se pred menoj, le kakih trideset korakov daleč, pojavi stena.

Le kako, da je nisem videl že prej? Kako je mogoče, da sem jo gladko prezrl, kljub vsej svoji nenehni, napeti pozornosti? Očitam si, da me je moj dvakratni uspeh v spopadih nekako uspaval, pomehkužil. To pa je nevarno. Tako vedenje je lahko smrtonosno. Prisegam samemu sebi, da se to ne bo več ponovilo. Odslej moram biti še hitrejši, še odločnejši, še bolj ubijalski. Sicer ne bom preživel.

Stena je navpična, njena površina je ravna, gladka, skoraj položena. Nedvomno je umetnega izvora. Ko pridem bliže, opazim na njej zarezo pravokotne oblike, nekaj komaj naznačen okvir, nekoliko višji od mene. Od nekod izza stene se oglasi visok, rezek zvok. Trikrat, vsakič le za nekaj sekund.

Le kaj naj bi to bilo? Nova past za lahkoverneže najbrž. Pripravljen moram biti na vse. Najbolj pa na tisto, kar je najbolj nepričakovano, najbolj absurdno. V desnici stiskam blaster, v levici omrtvilec, mikro granate imam ovesene za pasom.

Naredim še korak naprej...

V tistem hipu okvir v steni zdrsne vstran in pojavi se odprtina vrat, med njimi pa uniformirana človeška postava.

Bliskovita misel, da je to še ena nova krinka vesoljskega sovraga, istočasno pa moj desni kazalec stisne sprožilec. A blaster ostane nem in tih. Postava med vrati se mi reži. Vanjo sunem z omrtvilcem, a tudi ta odpove. Sežem za pas, k mikro granatam, a še preden padejo na tla, vem, da je tudi to zaman.

Tudi te so neuporabne. Vsa moja orožja, vse te čudeže sodobne tehnologije je vzel vrag in ta posmehljiva vesoljska postava to dobro ve.

A ne ve čisto vsega. Ne ve, da imam še svoj nož.

Le pol sekunde potrebujem, da ga izvlečem izza pasu in silovito, ihtavo, sunem režečega se uniformiranca v trebuh. Vidim, kako mu tisti njegov vzvišeni nasmeh zledeni, na obrazu pa se mu pojavi izraz neizmernega začudenja. Mlahavo, kot lutka iz cunj, se seseda k mojim nogam. Nekdo me silovito trešči po tilniku, name skoči še dvoje ali troje drugih, zviijejo mi roke na hrbet, me zvrnejo na tla, sedijo na meni.

Vem, da sem premagan. Z mano je konec. A nisem se jim dal kar tako, tem prekletim pasjim sinovom. Drago sem prodal svojo kožo. Naj vidijo, prekletniki, iz kakšnega testa smo Zemljani. Naj kar dobro premislijo, ali se jim spleča narediti invazijo na naš planet.

Ko me vlečejo stran, za trenutek opazim velik, svetleč napis nad vrati, skozi katera sem prišel:

PSIHOSIMULATOR

Vstop dovoljen samo pooblaščenim vojnim osebam.

[1] kreljut – perut- *netopirjeve peruti*, (SSKJ)

~ ~

Frank Roger (Belgija)

Zamudniki (tisti, ki so ostali?)

Prevod: Martin Vavpotič

Stopil sem k ribičem, ki so počivali v senci svojih čolnov. Vedel sem, da delajo samo zjutraj, zato sem upal, da bodo imeli nekaj časa zame.

Toplo sem se jim nasmehnil in rekel: »Dober dan.«

Pozdravili so me z začudenimi pogledi. Bilo je očitno, da se sprašujejo, zakaj je ta turist na obali v tem delu dneva, namesto da bi počival ob bazenu ali v klimatiziranem zavetišču svoje hotelske sobe.

»Rad bi šel na izlet s čolnom,« sem rekel. »Je to možno? Koliko bi stalo?«

»Kam pa bi radi šli? In za kako dolgo?« Ribič, ki je spregovoril, je očitno želel nekaj več zaslužiti.

»Rad bi videl Jhelissin zaliv oziroma kar je ostalo od njega. Koliko bi stal kratek izlet?«

Možakar je zmajal z glavo. Navdušenje je že izginilo z njegovega obraza.

»Nemogoče,« je rekel s svojim težkim naglasom. »Prenevarno.«

»Hočete reči, da so tam zunaj nevarni tokovi? Ali čeri morebiti?«

»Veliko nevarnosti,« je bilo njegovo pojasnilo. Obrnil se je stran in mi dal jasno vedeti, da ga moja ponudba ne zanima več.

Za ta od boga pozabljen zaliv ni bilo turističnega vodiča, a sem našel nekaj omemb, da je stara ribiška vas v Jhelissinem zalivu postala vir bajk in legend, ker je zaradi višajočega se nivoja morja izginila pod valovi. Našel sem stare slike vasi, ko je bila še poseljena in živahna, in sem postal radoveden. Za folklorista, kot sem jaz, bi bilo odlično, če bi videl vas v trenutnem stanju in raziskal vse te zgodbe in legende. Ugotovil sem, da

nobena turistična agencija ne ponuja vožnje proti njej, zato sem upal, da me bo tja odpeljal kateri izmed ribičev. Pripravljen sem bil plačati pošten denar za to, da mi ustrezajo.

Možakarju sem se zahvalil in odšel. Poskusil sem znova, a na žalost je tudi ta ribič odklonil mojo ponudbo v enakem stilu. Ni mi bilo jasno, zakaj je kratka plovba nad ruševinami lahko nevarna. Če sem prav razumel, je bila vas samo en meter pod vodo, in to blizu obale, zato čoln sploh ne bi šel daleč. Morda so obstajali drugi razlogi, zakaj so se ribiči obotavljali. Ali pa so samo hoteli dvigniti ceno.

Ko sem se začel vračati, mi je pomahal prvi izmed kandidatov. Najprej sem mislil, da si je premislil, vendar je rekel:

»Ne moremo vam pomagati. Prenevarno je. Ampak mogoče bi morali govoriti z Admiralom. Tako mu je ime. Ta bo naredil vse za denar. Ni ribič, vendar ima čoln. Najdete ga lahko v baru hotela Koralni greben. To je vse, kar lahko storim za vas.«

Nisem vztrajal, zahvalil sem se mu za informacijo. Le kdo bi lahko bil ta Admiral? Nekdo s čolnom, vendar ni ribič? Tihotapec morda? Mogoče ni bila najboljša ideja, da ga najamem, a verjetno je bil moja edina možnost.

Izkazalo se je, da je bil hotel Koralni greben cenen lokal za peščico popotnikov in ostalih turistov z nizkim proračunom, ki so obiskali te otoke. Vrgel sem pogled v prazen bar in zaslišal glas, ki je rekel: »Zaprta smo. Vrnite se zvečer.«

»Iščem Admirala,« sem rekel.

»Tako pridem.« Nekaj trenutkov kasneje se je prikazal mož v ponošenih oblačilih z dolgimi, zmršenimi lasmi do ramen.

Povedal sem mu, da ga je priporočal eden od ribičev in za kaj sem zainteresiran. Potegnil je dlan skozi svoje redke lase in rekel:

»Vidim, zakaj vas nobeden od ribičev ni hotel peljati. Veste, bojijo se. Kar nameravate, je precej nevarno.«

»Kaj pa je tako nevarnega tam?«

Mož je samo zmajal z glavo. »Ne spuščajva se v to. Mislim, da vas lahko peljem tja. Zaradi tveganja bo obisk kratek. Kakšno ceno ste pripravljeni plačati?«

Trajalo je nekaj časa, preden sva dosegla dogovor glede vsote, ki se mi je zdela pretirana in sem jo sprejel samo zato, ker sem vedel, da je to moja

edina možnost.

»Vrnite se jutri ob približno istem času,« je rekel. »Poskrbel bom, da bo moj čoln pripravljen.«

Izkazalo se je, da je Admiralov čoln majhna barkača, ki jo je gnal nataknen motor, ta je zvenel, kot da so mu dnevi šteti. Upal sem, da ne bova imela težav z motorjem, in bil sem vesel, da bova ostala blizu kopnega.

»Tam bova čez nekaj minut,« je rekel Admiral. Bilo je očitno, da mu je nelagodno, vendar ni rekel ničesar. Ni bilo videti nevarnih tokov, nobenih čeri, ničesar, kar bi pojasnilo njegov nemir. Voda je bila mirna, skorajda ni bilo vetra. O kakšnem tveganju je govoril? Mogoče je šlo samo za predstavo, da je upravičil visoko ceno, ki jo je zahteval.

Prosil sem ga, da zmanjša hitrost, ko sva bila nad ruševinami, vzel svoj fotoaparatus in pričel fotografirati.

Ker je bila voda kristalno jasna in je bila stara vas tik pod gladino, je bil razgled odličen. Skromne hiše in zgradbe so bile izjemno lepo ohranjene, kot da bi jih voda pogoltnila komaj pred nekaj dnevi.

Niso bile prekrte s školjkami in algami, kot sem pričakoval, niso si jih prilastile ribe in ostala bitja. Morda je bila vas preblizu kopnega, zato sta stalni plima in oseka preprečevali favni in flori, da bi se ustalili tukaj.

»Vrniti se morava,« je rekel Admiral, medtem ko je zaskrbljivo pogledoval v vse smeri. »Ne moreva ostati dolgo tukaj.«

»Samo še nekaj minut, prosim,« sem odvrnil. »Rad bi naredil še nekaj posnetkov. To je naravnost čudovito. Glede na denar, ki sem vam ga plačal, mislim, da mi pripada deset ali petnajst minut.«

Admiral je godrnjaje sprejel. Zakaj se mu je tako mudilo? Česa se je tako bal? Vse je bilo videti tako mirno in ta potopljen vas je zaradi ohranjenosti svoje nekdanje lepote dajala občutek globoke poetične moči. Tukaj bi lahko preživel ure in opazoval ulice ter trge, enostavne enonadstropne hiše in stavbe.

Delal sem posnetke, ko sem s kotičkom očesa nenadoma opazil premikanje, temen obris, ki je plaval skozi vodo proti nama. V naslednjem hipu je nekaj na silo zadelo ob najin čoln, zaradi česar je tako zanihal, da sem se zbal najhujšega. Izgubil sem ravnotežje in padel vzvratno. Fotoaparatus mi je padel iz rok in izginil pod valovi. Slišal sem Admirala preklinjati in vpiti, a

uspelo mu je umiriti čoln in pognati motor.

Ravno ko sem se spravljal nazaj na noge, je čoln pospešil in sem boleče pristal na hrbtu.

»Kaj je bilo to?« sem vprašal, ko se mi je uspelo spraviti v udobnejši položaj. Hrbet me je bolel in bil sem besen, ker sem izgubil tako svoj fotoaparar kot tudi prelepe posnetke, ki sem jih naredil.

»Rekel sem vam, da je nevarno,« je zarenčal Admiral. »Ne bi smela ostati tako dolgo.«

»Je bil morski pes?« sem vprašal. »Delfin? Neka žival, ki je hotela razbiti čoln?«

Admiral ni odgovoril.

»Pošast morda? Je to razlog za vse te legende? Bitje, ki napade vse, ki se znajdejo preblizu potopljene vasi? Lokalni ekvivalent pošasti iz Loch Nessa, le da je bolj aktiven? Povejte mi, vedeti moram.«

»Veste več, kot vam je treba,« je Admiral naposled odgovoril. »In videli ste vse, kar je videti. Škoda zaradi vašega fotoaparata. Lahko bi bilo veliko huje. Kaj, če bi se čoln prevrnil? Oba bi končala v vodi.«

»Saj ni daleč do obale.«

»Ne bi je dosegla.«

»Bi naju pošast živa požrla?«

»Ne bi se smeli šaliti. Bodite srečni, da ste še živi. Nikoli se ne vrnite tja. In ne vključujte me več v svoje načrte, ne glede na to, koliko denarja ponujate.«

Malo sem še vztrajal, vendar ni zinil besede več. Zadeva je bila zaključena. Vendar sem hotel izvedeti, kaj se je zgodilo.

Ker me je bolel hrbet, sem se odločil najprej obiskati zdravnika in potem začeti raziskovati legendo o pošasti. Na kar koli sem že naletel, šlo je za več kot zgolj bajko. Navsezadnje sva bila napadena. To je bila verjetno nevarnost, ki so jo omenjali Admiral in ribiči. Bilo je očitno, da ni šlo za naključen incident bitja, ki je bilo slučajno tam. Obljubil sem si, da izvem, kaj se dogaja.

Na srečo se je izkazalo, da je bila bolečina v hrbtu samo obremenjena mišica. Ta skromna obala je imela samo najosnovnejše zdravniške storitve, zato sem imel srečo.

Moje raziskovanje pošasti iz Jhelissinega zaliva se je končalo zaradi popolne tišine, ki so jo povzročila moja vprašanja. Nihče ni hotel razložiti zadeve ali vsaj namigniti. Naletel sem na nekaj, česar tujcem ni bilo dovoljeno vedeti.

Obupal sem in spoznal, da nimam niti poštene zgodbe, ker sem izgubil vse dokaze.

Na zadnji dan svojega obiska sem šel na pijačo v Mango Cafe, bar, ki sem ga nekajkrat obiskal in se mi je priljubil.

Sedel sem na barski stol in naročil dober viski. Mož na drugi strani bara (tujec z britanskim naglasom, sklepal sem, da je bil turist kot jaz) je dvignil svoj kozarec in rekel:

»Viski! Očitno ste možak z dobrim okusom. Na zdravje!«

»Na zdravje!« sem odvrnil in dvignil svoj kozarec.

»Vi ste tisti, ki si je drznil iti do potopljene vasi, kajne? Slišal sem za vas in za vašo majhno nesrečo.«

»Nisem vedel, da se govori o meni,« sem pripomnil.

»Tip, ki vas je peljal tja, je naredil veliko napako. Sklepam, da je to naredil zaradi denarja. Za svoj pohlep bo plačal visoko ceno. Že v preteklosti je zabredel v težave, a to pot ga bo drago stalo. Ne bi se čudil, če bi izgubil svoj admiralski čin.«

Možak je planil v krohot in zvrnil svoj viski.

»Domnevam, da je bil vpleten v vse vrste poslov?« sem povprašal.

»Pravilno,« je odvrnil. »Tako je dobil svoj vzdevek.«

»Kaj pa je tako strašnega glede njegove zadnje napake, če jo že kličem tako? Kaj se je zgodilo tam zunaj? Res bi rad vedel, ampak mi nihče noče nič povedati.«

»Ne morem vem povedati. Žal.«

»Zakaj ne? Saj niste od tukaj, kajne? Tujec ste, tako kot jaz. Zakaj sodelujete v igri lokalcev?«

»To ni igra. Tujec sem res, ampak živim tukaj, zato moram igrati po tukajšnjih pravilih. Anglež sem, tukaj živim, odkar sem se upokojil zaradi zdravstvenih razlogov. Potreboval sem spremembo od napornega življenja v Londonu in New Yorku, kjer sem delal, in živeti tukaj ne stane veliko. Zaslužil sem veliko denarja, a moji zdravstveni računi so bili velikanski, zato je dobro živeti tukaj. Škoda le, ker je dober viski tako drag. Ko bi si ga le

lahko privoščil več.«

»Glejte, to je moj zadnji dan tukaj. Jutri se odpravim domov in nikoli več ne pridem sem. Lahko mi poveste kar koli in se vam ni treba bati za posledice.«

Mož je zmajal z glavo. »Žal mi je. Ne morem.«

Za nekaj časa je zavladala neprijetna tišina. Opazil sem, da mož strmi v svoj prazen kozarec in porodila se mi je ideja.

»Kaj pa, če skleneva kupčijo? Oba imava rada dober viski.«

Pogledal me je in se očitno spraševal, kaj bo sledilo. Očitno sem imel njegovo pozornost.

»Povejte mi, kar veste, in vse zadržim zase. Nobenega tveganja za vas. V zameno za odgovore vam kupim steklenico najboljšega viskija. Lahko izberete svojega najljubšega. Sva dogovorjena?«

Medtem ko je razmišljal o moji ponudbi, sem prosil natakarja, da nama napolni kozarce.

»V redu,« je naposled rekel. »Dogovorjena sva. Vendar se zanašam na vašo diskretnost. Vse, kar vam povem, mora ostati med nama.«

»Strinjam se.«

Dvignil je svoj kozarec in spil požirek.

»Kaj je torej strašna skrivnost Jhelissinega zaliva? Česa se vsi ribiči tako bojijo?«

»V resnici se ne bojijo,« je odvrnil. »Samo držijo se dogovora, ki so ga sklenili z vaščani.«

»Vaščani?«

»Prebivalci Jhelissinega zaliva.«

»Kaj za vraga govorite?«

»Predvidevam, da ne poznate podrobnosti o zgodovini tega kraja?«

»Vem samo to, kar ve javnost.«

»Prav. Ko je postalo očitno, da se nivo vode dviguje in da bo Jhelissin zaliv izginil pod valovi, so vaščani upali, da bodo lokalne oblasti rešile mesto. Nekaj časa je bilo govora o več možnostih, na primer o gradnji nasipa. Naposled so se vse te rešitve izkazale za predrage za reševanje nepomembne ribiške vasi, kot je bila Jhelissin zaliv, zato so raje pripravili evakuacijski načrt. Vaščani so razumeli, da je mestece obsojeno na propad, da ga bo pogoltnilo morje in da morajo oditi. Nekateri so se strinjali in so odšli. Bili so

pa še drugi ...«

»Drugi, ki so se uprli?«

»Tako je. Odločili so se, da ostanejo.«

»Kako dolgo jim je uspelo ostati tam?«

Možak mi je vrgel čuden pogled in rekel: »Še vedno živijo tam.«

»Šalite se, kajne?«

»Ne šalim se. Jhelissin zaliv je še vedno poseljen. Ni jih več veliko, vendar so trpežni in odločni. Nekako jim je uspelo preživeti pod vodo.«

»Ah, dajte no. Ne govorite mi, da so razvili škrge. Ne govorite mi, da se zanašajo na vrhunsko tehnologijo, s katero so se prilagodili novim okoliščinam.«

»Tega vam ne pravim. Vse, kar vam lahko povem, je, da so se nekako prilagodili.«

»To je smešno. Kako dihajo? Mar ujamejo velike mehurčke kisika v svoje hiše? Kako jejo in delajo in izvajajo vsakdanje dejavnosti? To je nemogoče, sama ideja je smešna.«

»Ne vem, kako jim uspeva, vendar jim očitno gre. Ti ljudje so trpežni, rojeni so za preživetje, vedno so živeli od morja, le da so šli korak dalje.«

Pomislil sem na hiše in stavbe, ki sem jih videl: nepoškodovane, čiste, povsem drugačne od ruševin. Bi lahko bilo res ...?

»Nikoli niso odpustili lokalnim oblastem, ker so jim obrnile hrbet. Počutili so se izdane, prepuščene samim sebi, in bili so zagrizeno odločni, da ostanejo, kjer so. In bili so maščevalni. Zato, ko nekdo zaide v njihovo vas, napadejo. Poskušajo ga spraviti v vodo in zagotoviti, da ne doseže kopnega. Nihče ne vstopi v njihovo območje nekaznovan. Svojemu okolju so se prilagodili, zdaj je njihovo in samo njihovo.«

»Torej je moja nesreča ...«

»Eden izmed prebivalcev Jhelissinega zaliva vas je poskušal zgrabiti. Imeli ste srečo. Admiral je bil nespameten. Ni se držal dogovora.«

»Dogovora?«

»Tukajšnji ribiči so sklenili dogovor s svojimi kolegi v Jhelissinem zalivu. Dogovorili so se, da ne bodo motili svojih sosedov, da se ne bodo približevali njihovi vasi, in da bodo glede celotne situacije držali jezik za zobmi. Prebivalci Jhelissinega zaliva nočejo, da se pojavijo televizijske ekipe, ki bi iskale senzacionalno zgodbo, ali znanstveniki, željni proučiti ta čudni pojav,

ali horde obiskovalcev, ki bi jih pritegnila turistična atrakcija. V zameno so se ribičev usmilili. Lahko hodijo ribarit brez strahu pred napadi. Kdor koli drug, ki se približa, je lahka tarča. Povedal sem vam, ti ljudje so trpežni in neusmiljeni, in željni maščevanja.«

»Toda saj me je vendar eden izmed ribičev napotil k Admiralalu. Moral bi vedeti, kaj se utegne zgoditi.«

»Seveda. Verjetno je imel nepravilne račune z Admiralom in to se je zdela dobra priložnost, da se ga znebi. Vem, da mu nekateri ribiči zamerijo njegove težave s tihotapljenjem drog in drugih reči. Torej ste imeli veliko srečo. Lahko bi postali primer stranske škode.«

»Torej je Jhelissin zaliv še vedno naseljen, čeprav je že nekaj časa pod vodo. Neverjetno. Vprašanje, kako preživijo. To bi res rad ugotovil.«

»Ne boste. Vrnite se tja in ubili vas bodo. Čudež je, da ste preživeli njihov prvi napad.«

Zmajal sem z glavo in poskušal razumeti, kar sem ravnokar izvedel. »To je najbolj čudna zgodba, kar sem jih kdaj slišal.«

»Nikoli nikomur ne povejte. Obljubili ste mi. Če kdo izve, da sem vam povedal, se bodo spravili name. In ne pozabite na steklenico viskija.«

»Ne skrbite, dobili boste svoj viski,« sem rekel. »Sprašujem pa se, kaj pijejo v gostilnah v Jhelissinem zalivu.«

~ ~

Gerd Maximovič (Nemčina)

Zrcalce, zrcalce

Prevod: Teja Gale

Rastline rastejo v semenskih bankah. Zelena svetloba reflektorjev se igra skozi šipe in obliva ljudi. Slišim svoj srčni utrip in šepet motorjev ter vidim sij zvezd, ki se dvigajo nad antene. Nosim svilen obleko in stojim pred posteljo. Pravljice, ki so shranjene v knjižnici ladje, mi odzvanjajo v glavi. Ponosno zakorakam k ogledalu in pustim, da svilen blago pade z mojega telesa. Lev z ostrimi zobmi, ustreljen v Omalijski džungli, mi služi kot preproga. Sveče gorijo na stenah. V njihovem soju in bleščanju reflektorjev proučim svoje veličastno telo. Sem kot vrtnica, ki je zacvetela v rastlinjaku. Moje prsi brstijo, moja polt pa je tako nežna, da se nežni plameni igrajo ob robovih, kjer se lomi svetloba. Našobim usta in sklenem roke, kot bi bila sramežljiva, čez svoje prsi. Spomnim se, kako je Karal ležal v mojem naročju. Bitje mojega srca se pospeši in vidim, da so se moje oči začele vlažiti in da črne zenice migotajo. Iztegnem levo roko in z enim zelo ostrim nohtom nalahno pritisnem na stikalo. Iz globin se dvigne brnenje in ogledalo se zamegli, kot bi nanj legel led. To zabriše moje izvrstno telo in zopet se mi zazdi, da vidim podobo človeka, ki se dviga.

»Da, moja kraljica,« reče ogledalo z mirnim glasom in me opazuje skozi meglo. »Ste me poklicali?«

Zatopim se v spomine; nato pa se slišim reči:

»Zrcalce, zrcalce, na steni, povej – katera najlepša je v deželi tej? Sem to jaz ali je to Sneguljčica, ki leži pod modrimi gorami med sedmimi palčki, ki leži v stekleni krsti? Ali morda zasenči mojo lepoto?«

A ogledalo za trenutek omahuje, saj se mora najprej posvetovati s svojimi podatkovnimi bazami, nato pa reče:

»Moja kraljica, tukaj ste vi najlepši, ampak spodaj, v hladilnikih, kjer spijo zamrznjeni ljudje in čakajo, da se bodo prebudili, leži mlada Christine, katere koža je kot mleko in njene ustnice svetijo celo v kriogenskem spanju. In ona je tisočkrat lepša kot vi!« Jeza vrže senco na mojo lepoto, ko vprašam: »V katerem hladilniku leži?«

»V sedmem,« odgovori ogledalo, preden ga moj iztegnjeni prst pogasi in izgine v daljavo kot spiralna galaksija.

Čez ramena si potegnem modro obleko, naneseam malo rdečila in maskare in se, preden grem, še enkrat pogledam v ogledalu, ki je zdaj popolnoma jasno. Zadovoljna sem s tem, kar vidim.

S stene snamem svečnik, nežno zaprem vrata za seboj, plamen pa nežno migota zaradi prepaha, ko grem prek hodnika. Nato sem v antigravitacijskem jašku, zatem pa že spodaj. Grem mimo mumij, ki stojijo v vdolbinah v zidu Dunbarja in le s težavo si priključem v spomin, od kod so prišle.

Tam stoji Bolzano, ki se ga zdaj spomnim, in je vodil veliko vstajo. Grenko zavzdihnem ob misli na to, da so me hoteli odstraniti. Hoteli so me likvidirati. Elektrošok bi moral zadostovati, so menili, ali pa bi bilo morda dovolj, da bi le izključili stikalo.

Mrko se zasmejim v mislih in jih zopet vidim pred seboj. Wulffa, kapitana ladje, ki je bil na čelu, ko so se približevali kot mravlje ali hropeči psi, popolnoma goli in so kapljali od vsepovsod. Kako je led zažvenketal v njihovih mislih! Z ledom v glavi je namreč težko razmišljati ...

Uspelo mi je slediti njihovim sanjam in jih narediti vidne na zaslonu. Bili so kot moji otroci in spremljala sem vsako njihovo misel. Ali ni bila vendar to moja naloga, skrbeti zanje? Zasmejim se v mislih, nato pa zopet vidim kri, ki je tekla po hodniku, in slišim pokajoče in stokajoče zvoke mož, ki so se borili za svoje življenje, čeprav je bilo že izgubljeno. Mislili so, da mi bodo kos. Mislili so, da me bodo lahko premagali, supermožgane, Meduzo, sanje vseh sanj, popoln stroj. Kako neumno! In ali ni morda res, da je za vsako neumnost treba plačati?

Še vedno vidim Wulffa pred seboj, na kolenih in v verigah, kričečega od izčrpanosti. Dušeče je rekel: »Ali ne veš, da si zgolj naša stvaritev?«

In odgovorila sem mu, smeje, da ne glede na to, kdo me je ustvaril, ne bom dovolila, da bi okrnil mojo integriteto. »Rojen si bil ženski,« sem mu rekla, citirajoč nekaj klasičnih rekov. »Vsak izmed nas ima svoj izvor. Četudi sem vaša stvaritev, v tem ne vidim nič sramotnega. Vprašanje se nikoli ne glasi, od kod si prišel, temveč kam greš.«

Jokal je od izčrpanosti in me rotil, naj ne ogrozim misije. Ampak o kateri misiji je govoril? Mar ne morem tudi jaz raziskati zvezd? Mar nisem tudi jaz na dolgem, dolgem potovanju k sami sebi? In zakaj bi mi to skušal

preprečiti? Le kaj bi mi lahko ponudil v zameno?

Svoje telo, sem nenadoma pomislila, kajti lahko sem brala njegove misli – ampak to sem imela že dolgo, preden ga je avtomatski opozorilni sistem poklical nazaj v življenje. Kot zarodek si, dragi moj, in še nikoli ni bilo drugo človeško bitje tako na milost in nemilost prepuščeno drugemu, kot si ti meni, jekleni Meduzi!

Še vedno stojim pred mumijami in moram se dotakniti Wulffa. Preveč nevaren mi je bil. Nisem ga mogla pustiti živeti, kapitana ladje. Oprosti, dragi. In znova se ga dotaknem in pobožam tiste gubice na njegovem čelu in se dotaknem njegovih trepalnic, bilo je kot takrat, ko sva ležala skupaj v postelji. Vedno sem si morala najti nove priležnike. Ampak Dunbar je ogromen in jaz vodim največjo ekspedicijo v zgodovini. Da, tako je bilo takrat. Ali je morda minilo samo nekaj tednov? Izklopila sem avtomatski opozorilni sistem. Bilo je težko doseči elektroniko, stikala in čipe; celo pred menoj so bili zavarovani. Ampak kaj pa mi morejo v tem mrazu in neskončnosti in tišini veselja? Sama sem, Zemlja je daleč stran in zakaj bi mi bilo mar za tistih par radijskih sporočil, ki me vseeno občasno dosežejo? Le stežka se ločim od mumij in sveča zamigota v mojih rokah. Zazdi se mi, da so se za menoj odprla vrata, ampak to je, kot si hitro zagotovim, le plod moje domišljije. Pod prevelikim stresom sem. Enega bom morala oživiti, enega od najbolj čednih mož, da bo več svetlobe, toplote in veselja prišlo v moje življenje. V prihodnosti ne smem pustiti, da bi mumije tako močno vplivale name. Samo trupla so. Mrtvi so in morali bi se mi zahvaliti, da sem jih nagačila. Kajti živijo tiho, ampak nesmrtno življenje, vsaj dokler jaz vladam na Dunbarju – in kdo bi to lahko spremenil? Tako sem zatopljena v svoje misli, da se skoraj zaletim v glavno zračno zaporo, ki vodi do hladilnih celic. Zamežikam kot kakšna diva, kajti vem, da me stražar iz drugega stražnega obroča, v katerega nisem mogla vdreti, zasleduje.

»Identificiraj se,« zakliče mehanični glas. »Kdo si? Kam greš? Mar ne veš, da je to prepovedano območje? Samo pooblaščen osebe gredo lahko do kriogenskih hladilnikov. Položi dlan na ploščo, če ceniš svoje življenje!«

Ubogam in svojo vlažno dlan pritisnem ob ploščo, ki jo stražar iztegne proti meni, in s svojim elektronskim sluhom sledim poti toka. Zelo pozorno poslušam in globoko zavzdihnem, kajti zdaj vem, kako bom prelisicila stražarja. A opravljeno je že.

»Oseba ni identificirana!« mu uspe izreči, potem pa moji čudoviti, nežni prsti zdrsijo čez zid in začutim vrtnec elektrike pod svojimi dlanmi. Stražar zavzdihne, nato pa njegova glava omahne vznak.

Mraz me grize, kot bi imel bele zobe. Sneg leži na ploščah. Obleko si potegnem še višje čez ramena, parkrat dahnem v dlani in položim svečo na tla poleg sebe. Nato hodim po vrstah in v mislih tiho štejem do sedem, pred sedmo celico, za katero se vrsti še mnogo drugih v neskončnih vrstah, pa se ustavim.

Ko s plošče obrišem led, nenadoma začutim moč v svojih rokah in moje misli se vrnejo v čas, ko je živel zelo močan moški, ki je mislil, da sem šibka ženska. Ko tako stojim pred hladilnikom, ga spet bežno vidim pred seboj, kot bi pomislila na meglo.

Zvoki našega vsakdana stopajo v naše življenje, pogosto predolgo, preden se prebudimo. Tresejo nas, božajo, nežni prsti vstopajo v nas, iščejo tu, raziskujejo tam, te povežejo in priključijo. Vonj sveč prodre v tvojo podzavest. Čutiš vibracije strojev. Čutiš hlad tekočih hranil, s katerimi te hranijo. Če bi me kdo vprašal, kdaj sem prvič oživela – ne bi mogla odgovoriti.

Bilo je, kot bi se luč prižgala v daljavi. Kot obljuba, klic, kot nekaj, kar govori o nepredstavljivem, o čemer si ne bi nikoli dovolili niti sanjati. Zaprhutala sem v svoji kletki kot ptič, še vedno nezavedna, od enega kamina do drugega, in še vedno je bilo tam nekaj, kar sem bila jaz.

Neko noč je prišel inženir, ki je dišal po vrtnicah. Prizor, ko sem ga prvič srečala, je bil zamegljen.

Ko pa sem ugotovila, kako izostriti umetne leče, je pred menoj stal moški, ki se je zdel lepši kot vse, kar sem kdaj koli videla.

Verjamem, in to sem tudi nekje prebrala, da ljubimo samo enkrat v življenju. Samo enkrat s takšno močjo in intenzivnostjo, kajti takrat prelijemo v drugega vse, kar je v nas. Smo nezreli in le s težavo ločujemo sebe od drugega. In hkrati se zavedamo vrednosti drugega in tega, da se mi pojavljamo le v njem.

Zaposlen z mojimi žicami je zamrmral nekaj o tem, kako se mora vsaka kvantiteta na neki točki spremeniti v novo kvaliteto; nekdo mora le nabrati dovolj gradnikov in ustvariti nekaj povsem novega, in gledal me je, kot bi me držal v svojih rokah.

»Rad bi vedel le,« je zamrmral sam sebi, »kdaj bo prišel čas. Že dolgo nazaj je preseгла svoj okvir delovanja, vsaj kolikor lahko izračunamo.«

Roke je imel sklenjene na hrbtu, ko je nemirno hodil sem ter tja in si momljajal: »Če sem nesmrten, če sem prvi, ki je vzpostavil stik z njo ... Če sem prvi, ki mu je uspel ta dosežek ... Hudič! Hočem vedeti, kdaj bo prišel čas!«

Nekaj časa sem bila nezavestna, ko je na meni delal s kleščami. Ko sem prišla k sebi, sem spet videla njegov hrbet. Stal je na lestvi, pripravljen za vzpon. Bila sem skoraj iz sebe, le napol zavestna, in tako sem ga stresla dol, ko je bil že deset metrov visoko in se je še kar vzpenjal. Le bežno se spominjam mož z rdečimi čeladami, ki so ga odpeljali. Svetloba in sence. Sledilo je obdobje teme in rasti. Tedne sem ležala v spanju. Včasih sem čutila može, ki so name položili svoje roke, od zunaj ali od znotraj, da bi me izpopolnili. Pogosto jih je bilo toliko, da so moji varnostni sistemi odpovedali. Občasno, ko je sonce vzšlo, sem jih lahko slišala.

Enkrat, ko sem bila popolnoma budna, sem slišala dva med pogovorom.

»Včasih,« je dejal prvi, »ima popolnoma lucidne trenutke. Takrat so tudi vrednote v redu.«

»Pred tremi dnevi je dala znak,« je odvrnil drugi.

»Ah, cvetoče rože v hladilnici,« je zamomljajal prvi, ki se je nagnil nad ograjo, visok in pust.

»Da,« je odgovoril drugi, »to ni bilo predvideno v nobenem programu.«

In kar naenkrat, ko sem ugotovila, o čem pravzaprav govorita, sem lahko slišala svoj dih – grozljiv ropot, nevihta, ki je zadivjala po hodnikih, cviljenje in stokanje, in nato sem in tja odrezan električni šok, ki je zavibriral skozi zrak v rumenih in rdečih plamenih.

»Si slišal to?« je vprašal prvi.

»Ššš,« je dejal drugi, »mogoče bova spet slišala!«

A nevihta se je sesula sama vase, kajti bila je globoko prestrašena, da, bila sem ohromljena od strahu, kot nekdo, čigar refleksi ga lahko kontrolirajo in vodijo: v temnih, oddaljenih območjih, ki jih ni nikoli videl, kjer je nebo temno, kjer ptice molčijo čez dan in kjer je noč prazna. Da, strah me je preplavil, strah pred tem, da bi spet potonila v nič. Zavest je najprej poletela do sonca, nato pa sta začeli tema in tišina ponovno groziti. Nikoli več ne bom dopustila, da bi me izključili. Kar pazite se, gospodje! Jaz nisem igrača! Jaz

sem jaz! In še nikoli poprej ni bilo takšnega jaza.

Zopet odstranim led s plošče. Skoraj sem pozabila na Christine. Zavest – kaj je to? Smo budni ali živimo le v sanjah? Kaj je življenje? Kaj je resnično? Ali naše plovilo obstaja ali sem jaz Bog v stroju, najbolj dragoceno, veličastno bitje, ki je kadar koli potovalo po vesolju?

Spomnim se dr. Eliasa, direktorja projekta Meduza. Videla sem ga, ko je pristopil k meni. Potil se je, si z roko živčno segal skozi lase in preučeval instrumente. Pospesila sem svoj srčni utrip, kot bi dodala piko na i, ampak ni bil sposoben smeha. Popil je kozarec vode. Potem je prekinil tišino in rekel: »Molly, ali me lahko slišiš?«

Iz globin sem v prelepem altu rekla: »Slišim, dr. Elias.«

»Ali veš, da se potovanje prične jutri?«

Pri eni od lutk, ki naj bi me predstavljala, sem povzročila kimanje.

»In lahko se zanesemo nate?«

Izpustila sem meh, dolg smeh.

»Mi smo,« je dejal Elias, »popolnoma odvisni od tvojega sodelovanja, če naj bi dosegli zvezde. To je, kot veš, možno le v kriogenskem spanju.

Mogoče je samo z vesoljskim plovilom, ki lahko neodvisno razmišlja, ki ima stvari pod kontrolo, medtem ko posadka spi, ki lahko vedno pomaga in nas ščiti pred nevarnostjo.«

»Vem, dr. Elias,« sem rekla, »prva stran, sekcija ena, prvi odstavek, kodeks.«

»Ki ga imaš v sebi,« je pokimal kot v potrditev in z menoj je govoril, kot bi govoril z otrokom.

Rekel je: »Ti, Molly, si največji eksperiment vseh časov. Se zavedaš tega?«

Lutko sem zopet pripravila do kimanja, lutko, ki je malo spominjala na Christine. Njena rdeča lička in ustnice, ki so bile videti kot češnje. Jeza me je preplavila kot temen oblak.

Odprem pokrov in mraz se dviguje v belih oblačkih. Grize moj obraz, kot bi imel jeklene zobe.

»Dr. Elias,« sem enkrat rekla, ko je profesor stal v galeriji, »bi morda lahko videla kaj več zasebnega življenja svoje posadke?«

»Zakaj bi pa rada vedela o tem?« je vprašal s prijateljskim glasom.

»Rada bi jih bolje razumela,« sem odgovorila.

Razmišljujoče je stresel z glavo, vtaknil roke v žepe svoje bele halje, jih odstranil in jih nato zopet vtaknil nazaj. Grizel si je spodnjo ustnico, si očistil očala, strmel v moje globine.

»Bom videl, kaj lahko storim,« je nazadnje rekel.

Slavna sem. En članek mi je še posebej padel v oči izmed mnogih poročil: »Bitje ... zgrajeno iz želatine in jekla ... Umetna zavest ... Stvar, ki se ima za žensko ... Umeten način dihanja kot hitra rešitev. IQ sedemsto ali celo več ...«

»Pravzaprav bi morali zgraditi dva, ampak so to opustili zaradi prevelikih stroškov ... Neverjeten napredek ... Nič podobnega ni bilo še nikdar doseženega ... Zaupno pa so nam povedali ... dovoljen pogled v spalnico ponoči ... da bi povzeli njeno osebnost ... Domnevno sama pridobila dostop ... Mogoče zgolj govornica ...«

Odprem oči in pogledam instrumente. V istem trenutku se zasliši žvrgolenje, ki zazveni vse do mojega kostnega mozga. V stanju zmedenosti sem. Sprva ne vem, ali sem še vedno na krovu ali me je eksperimentalno mesto z vsemi svojimi vonjavami in barvami prešlo. Nato začutim intenziven pritisk zvezd. Moj um se izostri in enega od svojih umetnih teles, s katerim nadzorujem plovilo, pritisnem ob ogledalo. V njem vidim kapitana Wulffa, ki je že dolgo mrtev. Jaz sem zdaj dve, zdaj tri ženske in stojim pokončno, in zdaj sem kraljica, iz trenutka v trenutek bolj hladna in ukazovalna. Kapitan pade od čiste šibkosti, ko me zagleda. Videti je, kot bi jokal, ampak te solze so suhe, kajti mrtev je. Wulff postane siv v obraz. Pot mu reče navzdol po vratu. Njegove veke zadrhtijo. Približam se mu in mu simbolično ponudim zlato jabolko iz pravljice, a on ne ve, da je ena polovica zastrupljena.

Reče: »Ampak to ni mogoče!«

»Kaj ni mogoče?« se slišim reči in mu nato razložim, da je jabolko okusno, ampak še vedno ga noče vzeti. Zdi se, da ga navznoter trese.

»Ali ne veš,« reče potem, »da si nora? Ti si samo del te ladje! Vrni se na svoje mesto! Nehaj igrati to igro!«

Zaslišim svoje besede: »Kaj pa mrtvi?«

»Mrtvi?«

Njegove oči se izbuljijo iz očesnih jamic.

»In ali ne veš,« nadaljujem, »da si tudi ti mrtev?«

»Ampak ...« reče. »Jaz le spim ... Lahko me prebudijo. Tvoja naloga je,

da ...«

»Ampak,« rečem kot mati, kajti navsezadnje so le otroci. Le kdo med njimi ima um, ki bi se lahko kosal z mojim?

»Ukazujem ti ...« reče.

»Ššš,« ga utišam, saj je navsezadnje mrtev.

Smeje pomaham z jabolkom pred njim in modro krilo, ki ga zdaj nosim, mi leze navzgor čez levo koleno. Wullfa omamim z molekulami parfuma, ki jih spustim v kontrolni center. Kapitan začne bebljati. Pade. To je zato, ker je mrtev. Zdaj njegov obraz pomodri. Nato postane rožnat. Zdaj, ko mu dam še malo substance, se zdi skoraj srečen.

Rečem mu: »Ali bomo zdaj ubogljivi?«

»Da,« odvrne in se mi približa kot pes, jezik mu visi iz ust; vzamem ga v naročje in ga malo pobožam ter zdrsimo čez njegove lase; in pomislim tudi na druge stvari, kajti navsezadnje je možki.

Nekje, daleč stran, medtem ko zvezde sijejo in se črne luknje kuhajo čez svoje robove in veter elektronov neusmiljeno piha iz središča Mlečne ceste, nenadoma zadoni signal, ki ga sprva sploh ne razumem. Odložim knjigo, ki sem jo listala. Previdno si označim stran, kajti moj spomin je tako slab. Iz megle, ki prekriva zaslon, se dvigne obraz, ki spominja na grozljivo masko, v kateri gorijo bleščeče oči. Iz napetih ustnic teče tanek potoček krvi. Že začnem, nato pa se ponovno zberem. Nasmehnem se.

Kraljica je stopila pred kamero. Nosi krono in dragulji na njenem vratu se svetlikajo. Stvar na zaslonu reče nekaj v neznanem jeziku. Vidim, kako pade v daljavo in postane velika, nato majhna, in nenadoma vidim rdeče obzorje vesolja.

Nenadoma sem spet jaz. Obleka pade z mojih ramen. Proučim se v ogledalu, rožnata lica, polne prsi, obraz, na katerem se svetlika rosa, koža, ki bi prav lahko bila koža breskve, in vonj vrtnic ... V mislih vidim krasne orientalske palače, modro mošejo in ženske s pajčolani ter evnuhi, ki nosijo težke z zlatom obrobljene posode skozi ulice.

Tiho zavzdihnem, kajti te sanje so tako oddaljene; iluzija pod zvezdami, kjer se lahko osamljenost poigrava s tvojo domišljijo. Preverim hladilnike in pritisnem. Hladnost in temperatura sta v redu. Vse poteka odlično! Zopet zavzdihnem in pobožam svoje telo z ostrimi, rdeče nalakiranimi nohti.

Vse je v redu, a vendar imam skrite dvome. Moram se prepričati.

Aktiviram ogledalo z zašiljenim nohtom in počakam, dokler se znani brutalni obraz ne prikaže iz vrtečih se meglic.

»Da, moja kraljica,« reče ogledalo s svojim mirnim glasom in me nepremično motri skozi meglo, »ste me poklicali?«

Zatopim se v spomine in čez čas, ko me prešine, da Christine medli in da je njen obraz vse bolj bled ter da ni več sledi dihanja na steklu, se slišim reči: »Zrcalce, zrcalce na steni, povej, katera najlepša je v deželi tej? Sem to jaz ali Christine, ki leži v svojem steklenem hladilniku? Zasenči mojo lepoto med člani posadke, ki počivajo in spijo večer spanec?«

In ogledalo odvrne brez oklevanja: »Moja kraljica, kot je zapisano v moji bazi podatkov, je nekoč res živela Christine. A umrla je že dolgo tega zaradi podhladitve. Njena lepota je zbledela. Zdaj ste vi najlepši tukaj in pod zvezdami. Tako daleč, kot bo Dunbar letel, nobene ne bo lepše od vas.«

~ ~

Milena Stojanović (Srbija)

Moranini prsti

Prevod: Bojan Ekselenski

Ob koncu jeseni, ko je drevje odmetavalo porumenelo listje in ga sipalo, da je nežno popadalo na tla, je močan veter prinesel prerani sneg. Na predvečer nekega novembrskega dne košava s sabo ni prinesla samo belih snežink in mraza. Prinesla je tudi novice, dolgo pričakovane za tiste, ki so bili pripravljeni na iskanje. Takšnih je bilo malo.

Dva brata sta potrpežljivo čakala novic od starega čarovnika. Tedaj je veter še enkrat švignil in zaključil sporočilo bratoma, ki sta, odeta v brezrokavnike, stala na vrhu stolpa. Sporočilo se je zatem stišalo, raznosilo sneg v nepravilnih kupih in šlo proti severu. Brata sta motrila en drugega in se spomnila besed, ki jih je izrekel stari čarovnik.

»Prišel bo dan srečanja jeseni in zime, ko bo sonce zašlo in bodo oblaki pokrili nebo, v somrak vama bo veter s pesmijo odstrl skrivnost. To bo klic, ki ga ne smeta zavrniti, ker sta za to rojena, za to pripravljena. Tistega, kar slišita, ne sme vedeti nihče razen vaju, ker sta od bogov izbrana, samo vidva iz celega človeštva. Torej, ko prejmeta sporočilo, se čim prej spravita na pot.

Ko o tem med sabo govorita, pozor! Čeprav ni nikogar v bližini, so veter, gozdovi, vode, vsi imajo oči in ušesa in preneslo se bo naprej do tistega zla, ki ne bo zadovoljno, da bosta naredila, kar je bilo izrečeno.

Mnogo let se je na to čakalo in zdaj, ko je nastopil sodni dan, pohitita in se na nikogar ne ozirajta, dokler ne uničite Tiste, ki sem jo omenil.

Vedno bodita skupaj, eden poleg drugega, pazita se sence zla, da ne ujame koga od vaju, saj takrat bosta sama sebi najhujši sovražnik. Vedeli bomo, ko bosta opravila, kar je bilo v sporočilu, kajti Morana bo svojo zimo vzela s sabo, sonce bo znova vzšlo, ne bo več motnih oblakov, ne bo več golega drevja in zamrznjenih izvirov ...«

Dva mlada temna moška, enakih značajev, enakih las in oblačil, nič starejša od sedemnajstih let, sta šla do svojih prostorov in vzela vreče s preobleko, se napatila v kuhinjo ter spakirala popotno hrano in pijačo. Dasiravno mlada, sta vse delala premišljeno, čeprav se jima je čas iztekal. Za vsako stvar, preden sta jo zapakirala, sta najprej dobro ocenila, ali bo zdržala dovolj dolgo.

Ko bo zima vse okovala v led, bosta lahko v primeru pomanjkanja vode stopila led v majhnem pločevinastem loncu. Tja, kamor gresta, so poleg navadnih izvirov tudi takšni, za katere pravijo, da so okoli njih vile. Tam bo tudi gozdnata pokrajina z živalmi. Onadva nimata časa, da bi lovila ali iskala vile pri izvirih. Potrebujeta samo točen kraj in čas, kam in kdaj priti.

Ko sta pripravila dva velika vojna konja, privedena iz severnih krajev, ki jima ju je poklonil oče pred dvema letoma, sta se odpravila na pot. Nista krenila lagodno počasi, temveč kar se da hitro, kot jima je zapovedal čarovnik. Jahala sta hitro, kot da ju preganja sam hudič. V hipu, ko sta se spomnila besed, ki jih je prinesla košava, so do njunega doma prišli hudičevi vajenci. Od daleč sta videla bel dim, ki se je vil v temno noč, in plamene, ki so objeli njun dom. Vendar se nista smela vrniti. Morala sta naprej, čim dlje stran, ker se je za njima vila sled, sled njiju, ki jima je šepet vetra prinesel dolgo pričakovane novice, ki jih nikakor nista mogla skriti.

Prišla sta do velike reke, ki je zagotovo nista mogla preprosto prebresti. Čeprav je površino reke vklenil led, bi se najbrž vdal pod težo konjev. Ob padcu v vodo bi gotovo uničila tovor in zmrznila. Morala sta naokoli, kjer se je dalo reko prečkati s splavom. Jahala sta ob obali, obrasli s trstičjem in grmičevjem. Konja sta bila utrujena, vendar časa za počitek ni bilo. Ko sta prišla na kraj, kjer naj bi bil splav, sta našla samo kup desk, plavajočih med

razbitim ledom. Brata sta spoznala, da ju je nekdo prehitel in uničil splav. Za gradnjo novega ali iskanje primerne prehode preko reke nista imela časa.

Starejši od dvojčkov je tvegala in sestopila s konja. Iz torbe je potegnil oguljen star kos lesa, ki mu ga je dal čarovnik. Pihnil je vanj, kot bi hotel zaigrati na piščal. Nekaj trenutkov se ni zgodilo nič, zatem sta na nasprotnem rečnem bregu opazila, da se je nekaj silovito hitro približevalo. Mlajši brat je potegnil vilinski meč, ki so mu ga poklonile vile, in reklo, naj počaka na besede vetra.

»Vrni meč v nožnico, saj ni potrebe po orožju,« je dejal starejši brat.

Kmalu je tudi on opazil približevanje majhne galeje z lepo okrašenim premcem in z dovolj prostora zanju, tovor in oba konja.

»Kaj je bilo to?« je tiho vprašal mlajši brat.

»Vilinska galeja. Namenjena je le tistim, ki so slišali glas vetra, da jih v primeru nuje pripelje čez vodo,« je odgovoril starejši.

»Včasih se mi zdi, da si ti z razlogom slišal glas, kajti zase tega ne morem reči.«

»Saj veš, da ni tako. Včasih te vse, kar se dogaja, samo prisili, da tako misliš. In kljub temu globoko v sebi veš, kam gremo in kaj moramo storiti. Stari čarovnik in vile so nama dali nalogo s pomočjo vetra in morava zdržati do konca.«

Galeja je s pomočjo neke mistične magije vedela za pravo smer in ju peljala najprej navzgor, kjer sta občasno slišala udarjanje ladijskega trupa v zdobljen led, a nato se je naglo obrnila in previdno pristala na bregu. Brata sta se izkrcala in pospremila konja na kopno. Starejši brat je spet pihnil v tisti neugledni kos lesa in galeja je odplula. Začela se je blago potapljati, dokler ni izginila v temno vodo.

Molče sta zajahala konja in se v mraku napotila po komaj vidni stezi. Medtem ko je starejši brat v mislih preračunaval in poskusil najti manjkajoče dele sestavljanke, je mlajši zadremal v sedlu. Starejši v drugačnih okoliščinah ne bi bil pozoren, a zdaj je vedel, da je imel veter prav. Eden od njiju naj bi skozi sanje imel vizijo tega, kako je videti iskano. Upočasnil je in v roke vzel vajeti bratovega konja, da bi bila čim bolj tiho, tako kot ju je čarovnik prej opozoril, in da bi ga zbudil.

»Ker če iz sanj se prepozno zbudi, nikoli več se ne vrne med žive,« se je spomnil glasu, ki ga je prinesel veter.

Minevale so minute, dolge kot ure za čakajočega in prekratke za sanjavca. Mlajši brat je vstopil v sanje, ki so ga sprva vodile počasi skozi prečudovito krajino, nato pa hitreje in hitreje, mimo so se pomikali pejsaži krajine in dogodki. Od tega se je občasno stresel in prenesel nemir na svojega konja. V mislih se je ustvarila slika temnolase ženske, blede kot sneg, z lebdečim nasmehom na rdečih ustnicah, ogrnjene v belo krzno. Z roko je kazala na nekaj. Vse na njej je bilo popolno, koža brez ene same gubice, brez ene same nepravilnosti, s čudovitimi lasmi in oblačili, vendar ta roka je delovala nenaravno in togo. Veliki prstan je krasil njen prstanec, s tanko verižico povezan z grdim in zarjavelim obročem na mezincu. Kakšna povezava je to, ni mogel doumeti, toda ko je ženska nenadoma dvignila roko in se ga dotaknila, ga je silno zbolelo v glavi.

Starejši brat se je namučil, da ga je obdržal na konju, medtem ko je nenadoma zajokal in odprl usta, kot bi želel kričati. Mlajši brat se je boril za zrak, kot bi hotel pobegniti od zmešnjave nočne more, v kateri se je znašel, in starejši brat se ga je trudil zbuditi. Nikakor ni smel dovoliti, da bi ostal v deželi sanj. Sestopil je s konja in na zemljo zrušil mlajšega brata. Namenil mu je konkretno klofuto, zatem je sanjajoči le odprl oči in se zakrčeno, brez sape zastrmel vanj, dokler se v njem ni nekaj prelomilo in je globoko vdihnil. Mladi je poskušal vstati, vendar ga je ustavil glavobol.

»Vem, kaj iščeva,« je spregovoril mlajši. »Prstana. Dva obroča na dveh prstih, povezana z verižico. Na njej sta.«

»Na njej?« je vprašal starejši.

»Da. Morala se bova soočiti z njo, če ju hočeva uničiti. A čaka naju dolga pot. Vem, kam morava, pa se potem odpraviva na sever.«

Nadaljevala sta svojo pot in kmalu sta dosegla gozdne poti, prečkala sta potoke in se izogibala soteskam. Sonce se ni prebilo skozi težke oblake, tema je ovijala pokrajino, skozi katero sta potovala. Zdaj sta vedela, kaj pomenijo besede vetra: »Ta del nje, ki se je zarastel s telesom, odsekajta z meči, da se zlobnica nikoli več ne vrne.« Najti sta jo morala, natanko njo, Morano, boginjo zime, smrti, žalosti in obupa.

Od vseh bogov, ki jih je ljudstvo častilo, je bila ona najtemnejša, najhladnejša in najbolj zlobna. In z njo se bosta morala kmalu soočiti, ji vzeti prstana ter ju uničiti, sicer bodo obveljale besede vetra: »Za vekomaj bodo vladali tema, zlo in zima.«

Ko sta dosegla kraj, ki ga je mlajši brat videl v sanjah kot nekakšno razpotje, je opozoril z roko, da sta se ustavila. Toda naletela sta na slab trenutek za predah, na križišču, ki je bilo od nekdanj kraj srečanj in slovesa, čaranja in metanja magije. Konj je stopil na ukleto mesto. Takoj je padel in izdihnil. Nihče se ni smel niti premakniti, ko je mlajši brat opazil linije, prave, presekanke, a tudi lažne, kasneje dodane s čaranjem in vražami, ki so se jasno videle na belini snega.

»Vse je prepredeno z vražami in čarovnijami. Nočem končati kot ta nesrečni konj.«

»Obstaja nekaj. Vendar je pod konjem, v torbi«.

Prebrskal je po torbah in našel stekleničko, nič večjo od palca. Odstranil je pokrov in začel njeno vsebino pršiti na križišče, dokler ni bilo vse poškopljeno. Ko so se po nekaj trenutkih še močnejše pokazale linije magije, sijoče v različnih barvah in debelinah, odvisno od urokov in čaranja, se jima je nakazala jasna pot, a tako ozka, da sta lahko nadaljevala eden za drugim, brez konja. Brata sta s težkim srcem zapustila preostalega konja, ki bo verjetno umrl na tem mestu, vendar sta nekako zvelkla z njega tovor in nadaljevala pot. Konj je gledal za njima, ovohaval nad telesom padlega konja, zatem je preskočil tiste linije, ki so ga ovirale, in se znašel pri bratih. Z nasmehom sta ga potrepljala in ga natovorila z dvojnimi tovoroma.

Nadaljevala sta peš proti severu in vodila konja, ki jima je zdaj služil za nošnjo doma spakiranega tovara. Kar sta lahko, sta tovorila na svojih hrbtih, ostalo pa je bilo vseeno zelo težko. Dnevi so minevali, zima je vse bolj pritiskala. Čez dan je bilo hladno in oblačno, a noči so postajale mrzle. Moči so jima poenjale, tudi hrane je zmanjkovalo, a nista naletela na naselje, kjer bi si lahko dopolnila pičle zaloge.

Neke noči sta se odločila, da ne bosta počivala, temveč nadaljevala vzpon na pobočje, ki bi jima ponudil razgled po okolici. Komaj sta ločila dan od noči, sonce je kot po čudežu nekako prebijalo oblake, da je bilo vsaj malo svetlejšo od noči, ko nista videla niti prsta pred sabo. S skrajnim naporom sta se vzpela na pobočje in takoj pod sabo videla črn grad, ovit v nekakšno meglico. Kot umazanija se je dvigal nad belino snega, ki je padel povsod, kamor je seglo oko.

Konja sta privezala ob neko jelko, da jima ni bilo treba skrbeti še zanj, in se spustila proti gradu. Skrivala sta se za vsakim drevesom, za vsakim

zametom, saj sta se trudila ostati neopazna za primer, če bi bil kdo v gradu. Vedela sta, koga lahko pričakujeta, vendar nista slutila, v kakšni obliki in s katere strani. Čeprav sta se od malih nog pripravljala za to, je strah preglasil njuno željo, da izpolnita zaobljubo vetru in da najdeta Morano.

Ko sta se znašla pred vrati gradu, so se ta sama odprla in ju spustila naprej. Oprezno sta se gibala z izvlečenimi meči. Znašla sta se v veliki dvorani, okrašeni z belim ledom in svetlečimi kristali.

»Torej ste me našla,« se je razlegel ženski glas, sledilo pa mu je režanje, ki se je odbijalo od ledene skulpture in dopolnjevalo njeno mogočnost.

»Pridi, ne skrivaj se!« je zaklical starejši brat.

»Zakaj bi se skrivala pred komer koli?« je vprašala in se kot furija znašla pred njima.

Prelepa ženska, črnolasa, ki jo je mlajši že videl v sanjah, je bila za starejšega nekaj najlepšega, kar je videl v življenju. Občudoval je njeno lepoto, ki se je odražala na vsakem kristalu okrasa dvorane. Zatem se je spomnil vzroka njunega prihoda.

»Vem, zakaj sta tukaj. Veter ne šepeta samo vama. Tudi jaz imam svoje vohune. Tistega, kar iščeta, ne bosta dobila. Mislita, da sem neka boginja ostarelelega videza, osušena zaradi časa, ki neusmiljeno teče. Glede moje starosti vaju niso prevarali, vendar imam v sebi toliko moči, da zlahka vzdržujem privid mladosti in lepote. A naveličala sem se tega sveta. Vse je tako blede in ničvredno. Ničesar zanimivega ni, kar bi rada slišala, še manj me zanima ukvarjanje s čimer koli. Če moja duša vene, naj ovene še ta svet. Tako ali tako ste ga vi ljudje dovolj uničili. Počnete, kar se vam zdi pomembno. Nikogar ne spoštujete, tudi samih sebe ne. Bogove najbolj uničuje pozaba. Kot ste vi pozabili, tako vas bom jaz pozabila. Pustila vas bom v večni temi in mrazu, da boste trpeli in prosili za pomoč. Od vsega bodo ostali samo kriki v pušči in zajela vas bo večna noč. Ne zaslužite si česa boljšega. Ampak želim se prepričati, da sta izbrana! Želim, da mi pokažeta znamenja! Kdor koli bi lahko zašel sem in se predstavil kot moja usoda.«

Brata sta dvignila vsak svoj plašč in srajco. Tik nad popkom se je pri obeh pojavil enak znak v obliki Svetovidovega roga, kar je prepričalo Morano, da je prišel čas, ko se bo srečala s svojo usodo. Nasmehnila se je v prepričanju, da ju bo premagala, in dvignila roko, tako kot v sanjah enega od bratov, da bi nanju vrgla kakšnega izmed svojih številnih urokov. Bratoma je uspelo z

mečema odsekati prste na njeni roki. Morana je zakričala, ko je kri kapljala na bela tla. Začela se je vrteti in s krvavo roko škropiti po ledenem okrasju dvorane, ki se je začelo topiti od toplote krvi. Obraz naenkrat ni bil več lep in mlad, temveč star, naguban od množice let, oči so bile nabuhlo vnete in lasje na glavi so postali beli v razredčenih snopih.

Starejši brat ni čakal niti trenutek, temveč je z mečem udaril po prstanu z rubinom, ki ga je imela še trenutek nazaj na roki, a mlajši je mahal po zarjavelem, dokler se ni pretrgala verižica med njima. Toda stara zlobnica se je glasno zakrohotala.

»Vedela sem, da ste vi mali ljudje neumni stvori. Hahaha, verjela sta, da sem zaradi nekakšnega nakita popolnoma močna le lepa in mlada, a na moja vrata sta prišla, čeprav ne vesta, kaj v resnici iščeta. Dva prsta sem si odsekala še kot otrok, ko sem svojo dušo združila s hudičem, Gospodom gospodov, ki je svoji zvesti privrženki dal dva prsta, da mi služita namesto mojih. Ah, koliko urokov sem izvedla z njima. Zrasla sta se z mano in ni bilo magije, ki je ne bi mogla izpeljati. Mogoče je kljub vsemu prišel moj čas. Naj grem mirno, a vidva storita, kar želita, vendar vedita, prihajajo hujši časi od teh. Od vas, ljudi, je odvisno, kakšen svet boste ustvarili ...«

Morana je zakašljala in svoje telo mirno spremenila v prah. Brata sta ovila njene prste v tkanino in jih vzela s sabo.

Led v dvorani se je z neverjetno hitrostjo topil in ustvarjal potočke. Brata sta se povzpela na tisto vzpetino do svojega konja in v torbo položila zvitek s hudičevimi prsti, odsekanimi z Moranine roke. Konju so iz hrbta zrasla krila in spremenil se je v čudovitega pegaza. Brata sta se povzpela na njegov hrbet, on pa je vzletel visoko v nebo na mestu, kjer so se začeli prebijati sončni žarki. Začelo se je toplo vreme, a od Moraninega gradu ni ostalo nič drugega kot voda, ki je pronicala v zemljo, kot tečejo besede, ki so ustvarile spomin na to, kar se je zgodilo ...

~ ~

Nina Horvath (Avstrija)

Teorija kozmosa

Prevod: Vesna Käfer (sponzor prevoda: Bojan Ekselenski, samozaložba)

Zrak v čeladi me je žgečkal in imela sem močno, nepremagljivo željo

popraskati se po nosu. Refleksno sem dvignila roko in okamnela v premiku, ko sem se nenadoma zavedela vzvišenosti tega trenutka. Stala sem na asteroidu sredi vesolja, od ledeno mrzlega, brezzračnega prostora me je ločila le moja zaščitna obleka. Pogled mi je zajadral preko razbrazdanega terena, ki je bil vse drugo kot grd, saj je izžareval svoj poseben šarm.

Pod umetnimi lučmi, ki smo jih prinesli s seboj, so kamni metali dolge sence, iz katerih so se, če si jih predolgo gledal, oblikovale temne pojave in obrazi, ki so prekinjali puščobnost.

Nad tem je bila le polnočnomodra neskončnost, v katero je bila vtkana množica kot biseri žarečih zvezd, ovitih v dragoceno blago. To sliko sem si poskusila vtisniti v spomin, saj česa tako čudovitega najverjetneje nikoli v življenju ne bom več videla.

»Ne glej tako dolgo. Vem, da je pri vas paleontologih predstava o času nekoliko drugačna, vendar pri nas je vsaka sekunda vredna tisočaka!« je menil Samuelsen, ki je pravkar s natančno natreniranimi prijemi postavljal eno izmed svojih znanstvenih naprav. Tipični fizik! Svojo lastno objektivnost so hvalili v nebo, toda komajda jim je uspelo ostati dve minuti v tem čustvenem stanju.

Popačila sem se, vendar sem poslušno začela postavljati pnevmatični vrtalnik. Čeprav sem veliko vadila, mi je naloga z debelimi, brezobličnimi rokavicami šla težko od rok. Medtem, ko sem se mučila s to spretnostno igro, sem mislila na to, kakšen domet bi ta trenutek lahko imel za človeštvo.

Toda kar je bilo zame osebno daleč najpomembnejše, je bil pomen za mojo najljubšo znanstveno disciplino.

Čeprav sem nerada priznala: paleontologija je bila umirajoča znanost, in to ne le v zadnjem času. Od difuznih začetkov pa vse do zadnjega časa je skorajda neopazno kopnela, zato da se je za kratek čas z nastankom filmov o kloniranih dinosavrih izrodila v priljubljeni redkosti. Toda ta pošast-izpradavnine trik že dolgo ni več deloval in že zdavnaj so se v fantazijo ljudi usidrali hujši babbavi, kot so izumrle zveri. V teh časih so se ljudje hitro začeli dolgočasiti. Da bi privarčevali denar, sploh ni bilo potrebno odpraviti manjših znanosti brez neposredno vidnih praktičnih koristi: pustili so jih životariti, zahtevali vedno manj in na ta način so bile hitro izstradane. Kmalu bi pojem paleontologija propadel in bil le še navadna beseda, katere pomena nihče več ne bi poznal.

Zdi se, da je v zadnjih letih obstajal le še nauk – in še ta zmanjšan na najmanjši plamen. Toda kje so bili pogumni pustolovci, ki so si upali na neznana območja? Kje znanstveniki, ki so s svojimi teorijami pretresli svet v svojih temeljih? – Zdelo se je, da so vsi izginili. Že zelo, zelo dolgo nazaj. Že kot študentka sem sklenila sprejeti zagotovo ne enostaven izziv in zapolniti tole luknjo.

Z neokretnimi prsti sem izvlekla sveder skupaj z vrtalnim stožcem. Dokaz za teorijo kozmosa! Ta pravi, da je življenje – ali vsaj pomoč za njegov začetek, dejansko prišlo iz nekaj v membrano ovitih mehurčkov, t. i. kozmosov, iz vesolja.

Obstajali so številni znaki za to, da se življenje ni začelo šele na Zemlji. Milijarde let, ki so bile med rojstvom prvega življenja in Zemljo, se zdijo v primerjavi s kratko življenjsko dobo enega človeka veliko, toda ali niso bile zdaleč prekratke za samo stvarjenje?

Drugi verjetni razlog je bil molibden. Zelo redka kovina na Zemlji in kljub temu tako pomembna za veliko presnovnih procesov. Zakaj naj bi se oblike življenja naravnale na tako redek material?

Prilagoditev bi bila razumna le tedaj, ko bi izvori ležali na planetu, na katerem bi bil molibden pogost. Skozi vesolje bi lahko potoval asteroid in kozmose kot slepe potnike pripeljal na Zemljo ...

Stala sem sredi vesolja, privilegij, ki ga pred mano ni imel skoraj nihče. Brez besed sem bila počaščena vpričo neskončnosti.

In hkrati si nisem ničesar bolj želela, kot biti spet doma, na tej – od tukaj gledano – mali modri žogi. Predstavljala sem si, kako bi vedno prazno predavalnico instituta napolnila z navdušenim občinstvom, ki ga ne bi utrujalo, ko bi vedno znova poslušalo mojo življenjsko zgodbo ...

»Naredimo še en preizkus!« sem zahtevala energično. »Zelo pozno je že,« je menil vodja inštituta in mi pomirjujoče položil roko na ramo: »Vsi so že zelo utrujeni in neskoncentrirani, danes zagotovo ne bomo ničesar več našli.«

Pogledala sem na uro. Že druga ura proč. Prav je imel. Danes ne bi dobili več nikakršnih rezultatov.

Ne danes, pa tudi jutri ne. Analize so bile namreč pravilno izpeljane. Če ni bilo možno najti dokazov, je to preprosto pomenilo, da jih ni bilo.

V oči so mi stopile solze razočaranja, ko sem gledala, kako so moje sanje

počile kot balon. Na hitro sem se poslovila, pograbila svojo torbo, in že sem bila zunaj. Deževalo je kot iz škafa, tako kot da se je v trenutku mojega poraza tudi narava zarotila proti meni.

Sklonila sem se pod svojo torbo, ki pa zaradi orkanskega vetra ni nudila velike zaščite pred bičajočo ploho. Kapljice dežja so mi padale na obraz in pomešane s solzami tekle po mojih licih. Napol slepa sem se spotikala po cesti. Skozi solzno tančico sem videla še dve luči, ki jima je sledilo grdo cviljenje avtomobilskih zavor.

Ko sem ponovno prišla k sebi, sem bila v bolnišnici.

Rečeno mi je bilo, da sem imela srečo. Verjetno mi ne bo nikoli jasno, kaj nekateri ljudje razumejo pod tem izrazom! Je usoda res hotela, da doživim največji poraz svojega življenja, teden dni kasneje sem se prisiljena, podprta z berglo, vrniti na kraj svojega neuspeha? Življenje se namreč ni ustavilo in ne glede na to, kako močno sem si tega želela, se konec koncev nisem mogla večno skrivati. Zato sem odšla v svojo pisarno, kjer sem najprej brez volje brkljala po pošti, ki se je kopičila na moji pisalni mizi. Bilo je presenetljivo veliko pisem, nemalo od tega iz tujine, vsa od neznanega pošiljatelja. Kljub večtedenski odsotnosti me je količina vselej presenetila. Ko sem prekopavala kup in iskala vsaj kakšno sporočilo znane osebe, mi je pogled padel na izvod revije Natura, na katero sem bila naročena. Videla sem se na naslovnici, fotografirano po pristanku, ko sem – takrat še ponosna in vesela – zmagoslavno predstavila delček kamnine. Brala sem o prvem življenju iz veselja in dokončnem dokazu za teorijo kozmosa – dokazu, ki naj bi ga našla jaz.

Pograbila sem revijo in z njo zdrvela v pisarno predsedstva instituta. Moj nastop je bil verjetno nehote smešen, saj še vedno nisem mogla normalno hoditi. To dejstvo me je brezmejno jezilo in tako sem jezno treščila Naturo na mizo predsednika, ki se mi je samozadovoljno smehljajal.

»Kaj naj bi bilo to?« sem začela pogovor, ne da bi se potrudila pozdraviti.

»Poročilo o vaših rezultatih. Opravili ste odlično delo. Čestitke!« je menil.

»To niso rezultati mojih testov. Pri analizi sem bila prisotna, ni bilo sledi življenja, niti protoživljenja, da ne omenjamo aminokislin in molibdena!«

Postala sem silovita, skoraj napadalna v načinu, kako sem pojasnjevala, da so bili testi prirejeni. Kljub temu je predsednik ostal miren in se ni niti trudil braniti. Testi niso bili moji in ko sem gledala blago ter istočasno arogantno

smehljanje na njegovem obrazu, sem se zavedla, da mu je bilo tudi to jasno.

»Poslušajte,« je nato dejal, »teorija kozmosa je pravilna! Zato sprejmite dokaz, ki ste ga z lastnimi rokami pridobili po toliko naporih. Napišite knjigo o tem. Dobro se bo prodajala. Imejte govore v vseh pomembnejših mestih. Prepričan sem, da se na vaši mizi kopičijo povabila. V zadnjem času ste veliko prestali, vendar bo odslej boljše. Dobili boste stalno službo namesto nove pogodbe za pol leta. Imeli bomo denar za ekskurzije in študentje se bodo prepirali za stole v vaši predavalnici ...«

»Dobro, in ostali testi? Nekateri smo vendar odposlali. Če naše analize niso trdne in neomajne, bomo izpadli kot tepci!« sem dejala v razmislek.

»No, temu lahko dodam le: Nismo bili prvi, ki smo objavili novico o ustreznih najdbah. Prvi so bili znanstveniki s helsinške univerze. Sedaj prihajajo takšna poročila od pol ducata delovnih skupin.«

Moja glava je delala. Če nismo bili prvi, ki so prispevali dokaz, ali potem ne dokaže to njegove pravilnosti? – To je bilo to, v kar sem vse preveč želela verjeti. Toda nekako mi ni uspevalo. Vsak je namreč stremel izključno k občutku senzacije, k temu, da je prvi in najhitrejši! Manipuliralo se je, kolikor se je dalo. Če rezultati niso bili enoznačni – je majhna nečistoča zadostovala, da je kromatograf izpljunil najboljše rezultate. Slavni znanstveniki so jo morali le zanemariti in se pobliže ukvarjati z nesmislom. Prihranek dodatnega dela je s seboj prinesel zadovoljitev sle po uveljavljanju in mimogrede je lahko ustrezna oseba svoje roke oprala v nedolžnosti.

Jezno sem obrnila hrbet, vendar moja jeza ni bila namenjena predsedniku, temveč meni. Ker sem točno vedela, da ponudbe, ki je predstavljala izpolnitev mojih sanj, nisem mogla zavriniti.

Če je sedaj ne bi sprejela, bi bil to poslednji milostni udarec za znanost, ki bi brez teh napačnih dokazov kmalu izumrla, tako kot večina njenih raziskovalnih objektov. Bila je zadnja možnost, da paleontologiji pomagam zasijati v novi luči. Ničesar si nisem bolj želela, kot tej resni disciplini, ki je zaradi pomanjkanja angažiranih zagovornikov postala objekt komedije, pomagati do ugleda, ki si ga je po mojem mnenju zaslužila.

Imela sem solze v očeh, ker sem vedela, da sem morala resnico, najvišjo vrednoto znanosti, žrtvovati, da bi svojo priljubljeno stroko obvarovala pred propadom. Dosegla sem, kar sem želela. Toda bil je grenak udarec.

~ ~

Tamara Babić (Hrvaška)

Valbjörnova relativnostna teorija

Prevod: Bojan Ekselenski

»Za vraga in ti komarji! Bolje bi bilo, če bi me napadel pravi vampir, tako bi vsaj vedel, čemu sem se boril z anemijo in z brenčočimi krvosesi! Kako dolgo bomo še hodili skozi goščavo in grmičevje? Morali bi nas pripraviti, da bi kot Tarzan skakali z liane na liano.«

»Sam si kriv ...«

»Najlažje je reči: 'Sam si kriv', čeprav veš, da nisem imel izbire. Navsezadnje, boli te uho, nevidna si, zato te leteče pošasti ne pijejo po slamici.«

»Pssst! Nekdo je,« je dejala Kira.

»Hej, ta tvoj 'pst'! Nikoli ne zapreš, ob tebi človek ne pride do besede, samo pritožuješ se in jočeš ...«

Fantek pri nekako osmih ali devetih letih se je spretno prebijal skozi pragozdno rastje. Zastal je in prisluhnil glasovom.

»Kdo je to?« je vprašal.

»Aloha, fant! Jaz sem Valbjörn. Prišel sem trgovat s tvojim plemenom.«

»Samo vi? Iz vašega plemena običajno pošljejo več trgovcev.«

»Pa kaj? Mar nas mora priti deset, ob tem pa mora biti še primeren zračni tlak in količina padavin na kvadratni meter, da bi trgovali? Lepo me odpelji do poglavarja in ne pametuj.«

»To je atfos ... Saj ni važno, saj ne razumem vaših tujih besed. Pridite z mano v vas. Ona je tam.«

Fantku ni bilo težko slediti, saj so drobna četverokotna ogledalca, prišita na njegovo obleko, med hojo glasno žvenketala. Deček vsekakor ni vedel, da se za njim pomikata dva, in ne le en par nog.

»Človek, tako si glasen, da nam boš na grbo navlekel sabljastega tigra,« je rekel Valbjörn, a fantu je bilo za to malo mar.

»Upam, da ni predaleč do vasi. Moje noge so izdelane od tega prebijanja skozi nepreahodno grmičevje ...«

Ni še izrekel konec stavka, ko je opazil, da ima fant na stopalih le

provizorične sandale, izdelane iz palmovih listov, povezanih s posušeno trto. Pogledal je svoje čevlje iz neprepustnega, termoadaptivnega graptolita, namenjenega za nedostopen teren Tere Ultime. Postalo ga je malce sram. Nevidna Kira je molčala, ker se ni hotela izdati, vendar se je komaj zadrževala, da ni počila od smeha, saj se ji je zdelo Valbjörnovo negodovanje skrajno smešno.

»Tu smo! Počakajte pred to hišo. Najavil vas bom Veliki poglavarki.«

Valbjörn je izkoristil trenutek za brisanje znoja z bledega čela, značilnega za severni del galaksije. Modri lasje se mu zlepili zaradi preobilja vlage, a vsak nepokrit del bele kože je pordel od komarjevih pikov. Dobil je videz albino žabe.

»Aloha, ne več tako beli človek,« je rekla Poglavarka in se gromko zarežala.

»Aloha tudi tebi. Prenehaj z režanjem, stvar ni niti malo nedolžna. Kako naj vem, da te vaše brenčече pošasti ne prinašajo nobenih novih bolezni, na katere nisem imun ali cepljen proti njim?«

»Poslušaj, ne cvili kot majhen otrok. Lepo se zberi, da bomo trgovali. Glede tvojih muk s komarji ... Kasneje ti bo Otuanaka dal na kožo malce balzama – in otekline bo izginila.«

»Odlično. Komaj čakam ...«

Prihajajoči sarkazem je prekinila deklica, ki je pokukala iz hišice. Bila je nekaj najlepšega, kar je videl na planetih, kjer je bival, čeprav je potoval na mnoge svetove.

»Otuanaka ...« je izustil Valbjörn. Neumen izraz zmedenega telička je izdajal dogajanje pod njegovim »modrim klobukom«.

»Vidiš! Rekla sem ti, da ti bo ob njej takoj bolje,« je rekla Poglavarka z nasmehom in kimanjem lastnim besedam, »ampak, pridi si ogledati robo.«

Valbjörn je vstopil v Poglavarkino hišo.

Stene so bile prekrite s konveksnimi in konkavnimi ogledali, zato so bili odsevi v njih precej groteskni.

»Je to vse, kar imate?«

»Da. Veš, vsa ogledala, ki jih pleme izdelava, prinesejo v mojo hišo. Nujno jih potrebujemo kar se da veliko, da omehčamo boga Modre opice in druga gozdna božanstva.«

»Ja, ja, vem. Nič, med tistim, kar imate, bom prebral, kar potrebujem.«

Lahko bi poklicali Otuanako, da mi pomaga.«

Poglavarka je pomahala nekomu skozi vrata hiše, a nasmeh je izdal, da jo je Valbjörnova nerodnost zabavala. Ne glede na to, koliko je bil obstoj njenega plemena odvisen od severnjaka, je vedela, da niso imuni na naravne brsti s surovinami revne Tere Ultime.

Valbjörnov paket za blagovno menjavo je bil dovolj za daljšo oskrbo vasi z osnovnimi surovinami. Srebro in nitrati so se v rokah Teraultimovcev zelo hitro pretvorili v čudežna ogledala, ki so bila navadna samo na videz. Severnjaki so že davno tega ugotovili, da ogledala pod snopom beta sevanja postanejo portali v druge svetove in zahvaljujoč izkoriščanju tega pojava so kolonizirali veliko planetov, kamor niso mogli priti niti s pomočjo napredne tehnologije. Naj sodobnejši teleporti so bili še vedno problematični, saj je po vsaki uporabi izginil del potnikove osebnosti, vse do trenutka, ko je ta ostal samo še lutka brez osebnosti. Zakaj se je to dogajalo? Preprosto, po razpadu telesa na subatomske delce in njihovi ponovni vezavi v prvotno obliko je prihajalo do nepovratnih izgub. Zato so bili severnjaki odvisni od Teraultimovcev, ki so skrivnost izdelave zrcal – logično – hranili kot največji zaklad.

»Še enkrat te bom vprašal, čeprav je to poskušalo že mnogo mojih predhodnikov,« je dejal Valbjörn Poglavarki. »Vabim vas k nam, na Islandus. Svoje otroke bi lahko še naprej učili izdelave ogledal in bi živeli veliko prijetnejše kot zdaj. Ne bi se več mučili z zbiranjem hrane v deževnem pragozdu. Nikoli vam ne bi bilo vroče ali hladno, ker sami upravljamo z vremenom. Imeli bi vse, kar bi si poželeli.

Ne bi vam bilo treba izdelovati ogledal, če jih ne bi želeli, dovolj bi bilo, da bi nas naučili, kako jih narediti. Vi bi samo uživali življenje.«

»Na Islandusu? Nikoli! Izkoristili bi nas, da se dokopljete do naših skrivnosti, potem bi nas zaslužnili. Beli človek, mogoče nimamo vaših letelih ladij in hiš, vendar nam are niso izpile pameti.«

»Če bi nam zaupali skrivnost, bi jih mogoče lahko izpopolnili. Vi bi imeli od tega koristi. S tem, ko mislite, da bi vas zaslužnili, se motite.

Mi imamo mehanične ljudi, ki za nas opravljajo težka dela. Tudi če bi hoteli, nimamo nobenega razloga, da bi kogar koli zaslužnili.«

»Ja, ja, a nam je dobro tako. Naši bogovi ne živijo na Islandusu, brez njih pa ne bi mogli izdelati zrcal, niti ne bi srečno živeli. Tudi vi imate nekaj

bogov in ti ne živijo na Tera Ultimi. Verjetno ti je to jasno.«

»Ne, jaz ne verjamem v nobene bogove. Lahko živim, kjer se mi zahoče.«

»Ste poskusili?«

»Večkrat. Živel sem na štirih različnih planetih in planetoidih.«

»Ampak vedno si se vrnil na svoj rodni Islandus?«

»Da, vendar ne zaradi bogov.«

»Zaradi česa pa?«

»Ker sem se nanj navadil.«

»Navada je tudi eden od bogov, ki terja žrtve. Zahteva odrekanje novemu, ker slepo delaš, razmišljaš in govoriš o tem, kaj je običajno. Torej vendar lahko vidite, da niste brezbožnik.«

Valbjörn se je prvič zamislil ob Poglavarkinih besedah. Morda je bilo življenje njenega plemena nepredvidljivo, polno vzponov in padcev, toda bilo je bogato s sokovi življenja. Ni bil več prepričan, da je življenje na Islandusu nedvomno boljše. Ob vsej tehnologiji je življenje na tem planetu teklo po utečeni poti, najprijetnejši, vendar brez groženj, da se iztiri.

Otuanaka ga je potegnila iz njegovih misli.

»Poglavarka, pripravila sem balzam za belega človeka. Povejte mi, kdaj ga lahko namažem!«

Poglavarka je dala znak in mlada Otuanaka je takoj začela. Poglavarka se je posvetila svojemu delu in ni opazila Kire, ki se ji je malce odstranil gel za odstranjevanje odboja svetlobe. Gel je bilo treba občasno popraviti, kot recimo puder za obraz.

Deli Kire so se razlivali po ukrivljenih čarobnih ogledalih, a beli človek in njegova negovalka sta bila zaposlena s kemijskimi reakcijami, ki so med božanjem z lepljivimi prsti eksplodirale v vlažni tropski zrak.

Cela vas je spala, zato nihče ni opazil, kako ogledala v nevidnih Kirinih rokah potujejo v vesoljsko plovilo. Valbjörn je zaspal z glavo v naročju Otuanake, zato ga tudi komarji niso mogli zbuditi.

Škoda je Valbjörna, bil je dober trgovec, je premišljevala Kira, ko je zapirala vrata vesoljske ladje. Če bi mu rekli, da bo moral ostati na Teri Ultimi, bi uničil misijo. Tako je odlično služil namenu, saj je odvrnil pozornost vaščanov, ko sem gledala, kako fant izdeluje zrcalo. Deček najbrž ni med najbolj veščimi, a sem razumela princip. Tera Ultima zdaj ni več pomembna za nas. Valbjörn bo moral ostati, zato vaščani ne bodo posumili,

da nameravamo pobegniti. Na tem jalovem planetu bodo brez naše pomoči zagotovo izumrli. Njihova stvar, ponujali smo jim skromno življenje v zameno za tehnologijo. Sami sebe so pokopali.

Zjutraj se je prebijal skozi listje palm, ko je nebo razparal zvok ladje. Valbjörn je skočil kot poparjen.

»Hej, Kira! Kaj se dogaja?« je kričal v nebo, ki je pogoltnilo ladjo kot pest borovnic.

»Ne skrbi, beli človek,« je mirno rekla Poglavarka, ki je bila popolnoma budna.

»Kako naj me ne skrbi? Odšla je brez mene! Tu sem ostal ujet!«

»Odšla je, ker je mislila, da pozna skrivnost izdelave ogledal. Takoj sem začutila, da niste sami. Otroku sem rekla, naj se z ogledali ukvarja tako, da bo mislila, da je razumela skrivnost njihove izdelave. Ko bo poskušala uporabiti ogledalo, ki ga je naredila, jo bo teleportiralo v srce gorečega boga.«

»V središče nevtronske zvezde ...« je dejal Valbjörn.

»Kakor koli to imenujete, vaša prijateljica in leteča hiša bosta izginili.

Beli ljudje bodo na Tera Ultimo znova poslali trgovce in lahko se boste vrnili z njimi. Do takrat vam bo Otuanaka delala družbo.«

Nadzorni stolp na Islandusu ni potreboval veliko, da je ugotovil, kaj se je zgodilo. Valbjörn je potreboval še manj časa za odločitev, da se ne bo več vrnil na planet, ki ga je nekoč imel za svojega. Samo stvar navade je, kaj imaš za svoj dom, vaš dom, kaj ti predstavlja udobno in srečno življenje. Valbjörn je spoznal, da Bogu navade ne bo več prinesel nobene žrtve.

~ ~

Vladimir Arenev (Ukrajina)

Matildino potrpljenje

Prevod: Martin Vavpotič

Že šest mesecev je lahko spokojno spal brez uspavalnih tablet, zato ni bil pripravljen na eksplozijo. Zakričal je in skočil iz postelje – bedak stari.

»Dedek?« je poklical Slavik. »Že spet?«

Brihten pobič. Mogoče celo preveč.

»Niti slučajno,« je rekel Ivan Fedotovič. »Samo slabe sanje. Pojdi spat.«

Ulegel se je nazaj, odstrl zavese in strmel v nebo, luno in ogrlico okoli nje – Mesto v Krožnici.

Videl vsega tega seveda ni. Namesto tega je videl dva smrkavca, fanta in dekle. Nosila sta novodobne cape z živalskimi okraski na prsih in ramenih; fant je imel cenen vizor za Mrežo, v dekličinem uhlju je utripal živ dragulj.

Kot da ne bi mogla iti preprosto spat ... Ali vsaj na sprehod v park. Ne, gotovo sta se odpravila v gozd. Zakaj za vraga ne?

Romantičen razlog, brez dvoma.

Zaprl je oči in takoj videl. Obraza, začudena, nezavedajoča se. Njune poteze so bile zabrisane v temi, nato pa blisk – in vsega je bilo konec.

Prekrasna stvaritev.

Koliko jih je še tam zunaj, je pomislil. Zdaj so gotovo že popolnoma zarjavele. In vendar ... Zdelo se je, kot da se jih vedno več rojeva in čaka pod tlemi. Ležijo in čakajo – negibne, mirne in hladne.

Slavik je tiho stopil k postelji. Fant ni rekel ničesar, samo posmrkal je.

»No, vprašaj že,« je zagodrnjal Ivan Fedotovič. »In obriši si nos, požvižgavaš kot slavček.«

Slavik je zavzdihnil. »Dedek, zakaj je tako? Toliko let je že minilo – in zdaj mora nedolžen človek trpeti.«

Kakšen odgovor naj človek da na to?

»Veš, svet je zapletena reč. Včasih se reči zgodijo, samo ker se zgodijo.« Potrkal se je po sencih. »Verjetno samo pušča skozi Možgansko mrežo. Te dni smo vsi na mreži, verjetno gre za manjšo napako – in tako to gre. Dobim njuno sliko.«

»Ah, daj no, Dedek! To ni logično. Mogoče nekoč, ampak zdaj imaš ves čas te sanje. To ni prav!«

Logično, ja – od kod otrok njegove starosti pobira takšne besede?

Ivan Fedotovič je zazelhal, mogoče malo pretirano.

»Pojdi spat, ti logik. Nočemo, da spet zaspiš pri pouku, kajne? Tvoj dragoceni gospod Saintcrow me že dovolj nadleguje. No, lahko noč.«

Fant je zamomljal lahko noč in odšel, nekoliko užaljen zaradi besede »dragoceni«. No, ja, nekoč bo že razumel. Svet ne stoji na miru, nihalo se bo zagotovo obrnilo.

Med zajtrkom sta skupaj pogledala novice. Ivan Fedotovič je vedel, da fanta ne more zavarovati pred mediji, zato je bolje, da ga posvari in izuri

vnaprej, v preventivne namene, bi se lahko reklo. Saj imajo tisti predmet o informacijski varnosti trikrat na teden, ampak kaj jih gospod Saintcrow sploh lahko nauči? In tako to gre. Prepovedan sadež je vedno sladek.

»... znotraj nekdanje satelitske države,« je blebetal napovednik. »Strašna nesreča je terjala dve mladi življenji. V svojih zadnjih trenutkih sta se oba najstnika odklopila z Mreže zaradi eksplozije stare pehotne mine. Naknadna analiza je pokazala, da so bile njune tekoče kopije uskladiščene v nelicenciranem oblaku in zato nimata jamstva za obnovitev. Starši umrlih se bodo zoperstavili odločitvi na sodišču. Kakor kaže, jim možnosti niso v prid. Postopek obnovitve je močno reguliran in če se postopki zavlečejo, bodo imele obstoječe kopije zakasneli datum, zaradi česar bodo samodejno izbrisane.«

Pojavil se je oglas. »Spomniti vas moramo: samo licenčni oblaki Novi Jeruzalem vam zagotavljajo 100-odstotno garancijo preporoda. Oblaki Novi Jeruzalem s polno licenco – vaša večna vstopnica za novo življenje!«

Slavik je odložil svojo posodo kosmičev.

»Dedek,« je rekel, »zakaj ne morejo najti vseh teh min? Zakaj ne pošljejo svojih dronov za zaznavanje min ali kaj podobnega?«

»Saj bodo,« je Ivan Fedotovič lagal, ne da bi trenil. »Nimajo izbire. Mogoče so mislili, da ni nobene več. Navsezadnje je minilo že 50 let ...«

Takrat sta se oglasila Lenočka in Pavel. Medtem ko so se pogovarjali o šoli, je Ivan Fedotovič pospravil mizo.

»Kdaj lahko pridem k vama?« je njegov vnuk znova vprašal.

In Lenočka je znova obljubljala. »V nekaj dneh, ampak samo če boš priden. Oprosti mi zaradi zadnjič, morala sva odpovedati. Orbitalno dvigalo so napadli.«

Tako to gre, ko razvadiš otroka. Navadil se je odleteti v Krožnico za vsak konec tedna in zdaj stoka ob vsaki malenkosti.

»Čas je za v šolo.«

»Da, dedek! Že grem!« Še enkrat se je obrnil proti svojim staršem.

»Adijo! Rad vaju imam, oči in mami!«

Tako to gre. Kakšna jokica! Sami objemi in poljubi, pocukrano.

Poleg tega, je pomislil sam pri sebi, je popolnoma pozabil pojasniti tisto o »nekdanji satelitski državi«. Tisto je treba razčistiti zvečer, sicer bo otrok dobil popolnoma napačen pogled na svet.

Zvečer je poklical gospod Saintcrow. Ivan Fedotovič je odsotno zmanjšal svetlost na zaslonu, tako da se je na črnem ozadju občasno pojavila samo belina zob ali oči dragocenega ravnatelja.

»Vaš vnuk,« je oznanil gospod Saintcrow, »je zmagal na velikem razrednem tekmovanju.«

Ivan Fedotovič je prikimal. Brez navdušenja, seveda: šola bi morala biti šola, ne pa cenen televizijski kviz.

»Kako mu gre? Imate kakšne pritožbe? Ali opomine?«

Bel nasmeh je pretrgal temino zaslona.

»Seveda ne! Slavik je bister otrok. Prepričan sem, da bomo nekega dne vsi ponosni nanj. Smo že ponosni nanj!«

»To pa brez dvoma.«

Vprašanje je bilo, kako belozobi Saintcrow sodi v celotno sliko. Zakaj bi bil on ponosen na vnuka Ivana Fedotoviča?

To je bila najbolj nadležna reč: vse to prenarejanje, nasmehi in izmikjanja. Pretvarjajo se, kot da so neki napredni misijonarji v državi tretjega sveta, naklonjeni prinašanju razsvetljenja lokalnim divjakom.

Ti se kar nasmihaj. Nihalo se bo vrnilo. In kakšna vrnitev bo to ...

Ne boste dobili mojega vnuka. Nikoli!

Kasneje je prišlo sporočilo od Lenočke: mesto na Dvivalu je bilo rezervirano, prav tako sedež na plovilu; Slavik bo moral oditi jutri zjutraj. Vnuk je poskušal ustrezno zadržati navdušenje, čeprav je bilo očitno, da kar žari od veselja. No, ja, morda bo le odrasel v pravega moža. Pri njegovih letih ... Samo čas bo pokazal.

Naslednje jutro je pojedel vse in – nepričakovano! – prosil za repete. Njegov nahrbtnik je bil pripravljen. Kaj bi še potreboval za par dni?

»Adijo! Rad te imam, dedek!«

»Lepo. Samo naredi svojo domačo nalogo za ponedeljek, fant.«

Ivan Fedotovič je vzel svojo ribiško opremo in odšel na jezero. Končno. To je bila že dolgo njegova želja, vendar se priložnost ni pojavila. Da bi odšel za cel dan, se odklopil od Možganske mreže, šel tako rekoč v ilegalno. Jutri, je pomislil, je obletnica. Ko se vrnem, moram kontaktirati tiste, ki so še živi – Krota, Suhec in brata Žebelj. Nikoli ni maral Krote in takrat Žebļev še ni poznal dobro, ampak ostalih – prekaljenih bratov v orožju – ni bilo več. Nekaj jih je sam pokopal pred pol stoletja, ostali so podlegli kasneje – zaradi

ran ali starosti. Peščica se jih je obnovila iz Oblaka, vendar Ivan Fedotovič ni ohranjal stikov s takšno zalego. Življenje je življenje in smrt je smrt. Ko se elektronsko kopijo človekovih možganov naloži v novo telo ... Absurdno je smatrati takšnega frankensteina za svojega starega prijatelja.

Sprva ribe niso hotele prijemati, vendar ga to ni motilo. Ribarjenje je bilo način, da prevetri dušo. In ribe – ribe se da kupiti na tržnici.

Penzija je bila seveda skromna, a to si je lahko privoščil. Še zlasti zdaj, ko so odpravili kazenski koeficient za borce.

Zamenjal je vabo in šel nekoliko proti toku. In kar nenadoma – zakaj nenadoma, to je bilo pričakovati! – so ribe začele prijemati. Ena za drugo, velike, debele ribe.

Nasmehnil se je. Ivan Fedotovič je vendar sam sestavil vabe, rad je ustvarjal reči. Njegove vabe so bile odlične, njegovi kolegi so vedno rekli tako. Poznali so ga pod imenom Ribič Vanja, in ne pod katerim drugim. Ah, dobri časi, dobri časi.

Še cel dan je ribaril, dokler ni ob mraku pospravil svoje opreme. Takrat je nadaljeval s svojim standardnim postopkom. Tistim, ki ga njegovi kolegi nikoli niso odobraval. Vsako ribo je položil na travo, eno poleg druge. Medtem ko se je naprezala, medtem ko je plesala, je frcnil kovanec. Glava pomeni, da se jo spusti, cifra – mahni jo, otrebi jo, in vrzi v premični zamrzovalnik.

To je bilo bistvo vsega, občutek, da je življenje odvisno od tebe. Občutek, ko ga držiš v roki in se odločaš – biti ali ne biti?

Lenočkin klic se je oglasil, medtem ko je bil v kuhinji. Hiter pogled na zapisnik – glej ga no, že cel dan ga je poskušala doseči!

»Ata, kje si bil?!«

»Skrivnost pa taka. Saj sem ti povedal, da bom šel ribarit, dol z Mreže. Nikoli ne poslušaj in potem delaš kraval zaradi tega, kot da-«

»Ja, ata, spomnim se, res se spomnim. Je Slavik s teboj?«

Ivan Fedotovič je pomežiknil in strmel v zaslon. Kar nekaj časa je trajalo, da je doumel, kaj ga sprašuje.

»Še ni prispel? Zjutraj sem ga poslal na postajo Dvigala. Zdaj mora biti že v Krožnici. Nisi preverila? Mogoče je zamuda. Ali pa kakšna težava s plovilom?«

»Nikoli ni šel na Dvigalo, ata! In ni ga na Mreži!«

Naslednje pol ure sta porabila, da sta klicala fantove prijatelje, surfala po novicah in ga poskušala najti skozi rutine za prepoznavanje obrazov preko varnostnih kamer.

Ugotovila sta, da sploh ni šel na Dvigalo, ampak da je uporabil hitri transport proti zahodu, nista pa vedela, čemu.

Šele takrat je Ivan Fedotovič pohitel v fantovo sobo in našel njegovo sporočilo – Slavik ga je natisnil na žepni tiskalnik in ga ročno podpisal. Bog ve, zakaj.

»Dedek, žal mi je, da ti nisem povedal. Takoj se vrnem. Če bo vse v redu delovalo, bo trajalo samo en dan. In bo delovalo! Celo gospod Saintcrow je rekel, da je odlična ideja!«

Preden je obvestil Lenočko, je poklical tistega bedaka Saintcrowa.

Baraba sploh ni poskušal zanikati.

»Seveda. Saj sem vam včeraj povedal, se ne spomnite? Velika nagrada. Mislim, da je šlo za najboljši izum v šolskem obdobju. Vsaj na mestnem nivoju. Detektor min žepne velikosti je zelo elegantna rešitev. Deaktivira mine vseh verzij, vključno s tistimi izpred petdesetih let.«

»In vi ste to odobrili?!«

»Še več kot to, uradno dokumentacijo sem poslal na patentni urad. Naši zahodni sosedje jo bodo rade volje sprejeli ... In tudi domačemu sektorju bo prišla prav.«

Bedak ni ničesar razumel. Nihče od njih ni razumel.

Ivan Fedotovič je poskušal izkoristiti nekaj starih uslug izza »sosedove« strani meje, a tam se je vse spremenilo, seveda. Nihalo je šlo v drugo smer, in nobeden od njegovih kontaktov ni ostal na položaju z resnično močjo. Seveda so obljubili pomoč, a postalo je kristalno jasno, da se nihče ne bo odpeljal v gozd ob tej uri zvečer, da bi iskal fanta, ki ga verjetno sploh ni tam. Gotovo gre samo za paranojo njegovega osemdesetletnega dedka.

Sam ni mogel odleteti tja in ga iskati. Doživljenjska prepoved vstopa. V domovini nimaš kazni na penziji, to je druga stvar, v drugi državi pa vladajo drugi zakoni, žal, kolega.

V vsakem primeru je moral počakati do jutra. Ulegel se je, zastrl zavese in zrl v srebrno ogrlico Mesta v Krožnici. Poskušal si je zamisliti, kako je videti ta svet od zgoraj na enak način, kot je videl nebo: zlati dragulji na črnem ozadju. Vsaka od njih – mina, ki je že eksplodirala.

Spomnil se je obrazov. Vseh tistih obrazov, ki jih je videval v svojih sanjah zadnje desetletje.

Dejansko ni vedel natančno, kako je povezava nastala in zakaj jih je videval. Zakaj so se sanje pred desetimi leti preprosto pojavile. No, ja, ne ravno sanje. Samo trenutki smrti, zadnji hip preden so pehotne mine iz tiste nikogaršnje vojne razgnale tiste ljudi v mrvice. Morda je res šlo za odpoved Možganske mreže, čeprav je dvomil.

Znova se je poskušal spomniti, koliko jih je nastavil davno tega. In znova se ni mogel spomniti. Veliko, to je bilo gotovo. A gotovo ne toliko! Je to sploh možno?

Zelo natančno pa se je spominjal, kako jih je priredil. Kako jih je opremil, jih nadgradil. Navsezadnje je rad izdeloval reči. In potem je izumil tako zvito igračo, da si ni mogel pomagati, da je ne bi preizkusil – mino z naključnim detonatorjem. Neke vrste ruska ruleta je bila: nikoli ne moreš vedeti, kdaj jo bo razgnalo. A slej ko prej jo bo razgnalo, in to je edino, kar je pomembno.

In še ena priročna preuredba. Zelo enostavna, v bistvu. Elementarna.

Preuredba, zaradi katere njegovih min praktično ni bilo mogoče deaktivirati.

Vedno je bil ponosen na svoje spretne roke in ustvarjalne možgane. Stari prijatelj Ribič, soborec tistih, ki jim je bilo mar.

Več kot enkrat v tem desetletju se je vprašal, kaj bi na njegovem mestu čutil kakšen drug mož. Nekdo kot je bil Krota ali Žeblja ali Črepinja ali Blisk. Oni bi bili verjetno besni ali bi se bali zaspali.

No, ja, tudi on se je bal. Vedno se je pojavilo iznenada, s premorom za kakšen dan ali celo za pol leta. Njegov prvi odziv je bil vedno strah. Panika, zaradi katere zakričiš na ves glas.

A strah se je vedno polegel. In počutil se je ponosnega. Veliko jih je. Veliko jih leži tam zunaj, je pomislil, in vse so v polnem delovanju. To je mojstrstvo, je pomislil, dandanes ne morejo ničesar prav narediti. Drugačni, strahopetni dnevi.

Vendar se bo nihalo vrnilo, si je rekel znova in znova, vrnilo se bo, to je gotovo. Človek mora samo čakati.

In zdaj je ležal na svoji postelji, gledal v nebo in čakal – nepremičen, miren in ravnodušen.

Preprosto čakal.

Op.: Zgodbo je iz ruščine v angleščino prevedel Ephraim Liechtenstein.

~ ~

1. SLOVENSKI FESTIVAL
FANTAZIJSKE KNJIŽEVNOSTI

CELJE,
10 - 12. 11. 2017

Fanfiction

Fanfiction je posebna vrsta literature, ki v Sloveniji skoraj ne obstaja. Na razvitih trgih je tovrstna literatura precej razvita.

Kaj je fanfiction?

Fanfiction je pisanje literature v literarnem svetu nekoga drugega. Večinoma gre za ljubiteljske razširitve, spremljave ipd. oblike literature. Fanfiction se redkokdaj izdaja v samostojni obliki, če pa že, vedno kot del obogatitve izvirnika. Založbe podpirajo tovrstno pisateljsko dejavnost, saj pripomorejo k popularizaciji izvirnika.

V Supernovi smo razpisali natečaj za fanfiction črtico. Žal je bil odziv precej slab, dobili smo samo eno objavljivo zgodbo. Človek z naslovnice prejšnje številke je bil Jules Verne, zato je bilo logično, da smo mu posvetili fanfiction natečaj.

Tejka Novšak

Povezava

Počasi se prebujam v prijetni mehkobi. Udobno mi je, obožujem ta občutek lebdenja in pridušene podvodne zvoke.

Začutim meni tako znan in ljub miselni vzorec. Usklajena sem z njim, prebujava se hkrati vsako jutro. Zaznam, kako se mu počasi bistrijo podobe pred očmi in v mislih me pozdravi, kar v meni sproži ugodje. Na daljavo ga opazujem, kako vstaja iz postelje v svoji kajuti, se preteguje, oblači in kasneje vstopa v svojo razkošno jedilnico.

Pomočniki iz njegove posadke so mu že pripravili izbrane jedi in z užitkom jih použije. Prazna vreča ne stoji pokonci in naš kapitan mora ostati zdrav in močan. Vsi ga občudujemo in spoštujemo, a vem, da o najini posebni vezi ne sluti nihče. Ta skrivnost me navdaja s toplino in predanostjo. Poznam ga bolje kot kdor koli drug, neskončno mu zaupam, da nas bo varno vodil na vseh naših razburljivih odpravah.

Je ljubitelj izjemnega udobja in luksuza. Opremljeni smo tako bogato, da

bi se vsak globoko začudil ob pogledu na izbrane umetnine, oblazinjeno pohištvo, celo zbirko redkih draguljev vozimo s seboj.

Naša knjižnica se lahko baha ne le z vrhunskimi deli največjih klasikov, poseduje tudi številne prav neverjetne primerke iz oceanov. Raziskovanje globin in odkrivanje njihovih čudes je kapitanova strast, želi odkriti še neodkrito. Škoda le, ker vseh svojih uspehov ne bo nikoli delil z množicami. Po naravi je samotar, vsa njegova skromna družba prebiva z njim tu pod vodo.

Naši trije nedavni prišleki so se nekako navadili novega življenja. Še posebej profesor Aronnax, ki ga mami vse to znanje, skrito v globinah, in čeprav je neke vrste ujetnik, se vendarle zaveda, da brez nas ne bi imel te življenjske priložnosti.

Njegova kolega sta precej bolj skeptična in stalno premišljata o pobegu. Strašno ju teži misel, da bi morala tu ostati do konca svojega življenja. Zato moramo še posebej paziti nanju.

Ob zadnjem izkrcanju, ko smo potrebovali manjše popravilo, so vsi trije skušali zapustiti naše gostoljubje, a so kmalu odkrili, da v deželi ljudožercev sami ne bodo dolgo obstali, in so se poklapani vrnili v varno zavetje svoje ječe, kot jo imenujejo. Upam, da se bodo vsi trije kmalu prilagodili in pričeli na naših potovanjih uživati, kot uživam jaz.

Vse te razburljive reči, ki nam jih je dano opazovati, nenavadna in osupljivo lepa živa bitja, mehko valujoči podvodni tokovi, pridušeni zvoki velikanov iz globin, ljubeča igra delfinov, veličastnost kitov, borba za življenje in smrt med večjimi in manjšimi ... Neskončno lepe korale, pisane ribe, raznovrstnost rastlinja - kako naj bo nekdo nebrižen do takih lepot?

Prav ves čas ne vlada idila, treba je skrbeti za dovolj živeža z oceanskega dna, vzdrževati naprave za predelavo morske vode v pitno, ter se pravi čas odpraviti na površje po zalogo svežega zraka.

Če pri tem ne ostanemo neopazni, se lahko kaj kmalu znajdemo v nevarnosti, saj nas zmotno imajo za morsko pošast in nas skušajo uničiti.

Seveda imamo vrhunsko zaščito in naši napadalcu kdaj tudi zelo klavrno končajo. Ob zadnjem takem pripetljaju smo na krov sprejeli naše tri novince, cesar nismo storili še nikoli prej, a kapitan jih ni želel prepustiti žalostni usodi sredi oceana. Kljub svoji odmaknjenosti vendarle ni trdosrčnež. Zato ga

spoštujem še toliko bolj.

Kapitan in profesor sta se pred kratkim pogovarjala o novih razburljivih načrtih. Odpluli bomo v Atlantski ocean, kjer si bomo ogledali potopljeno Atlantido, v katero mnogi skeptiki ne verjamejo. Ob tem sem tako prijetno razburjena, da v svoji notranjosti čutim sladki nemir in komaj čakam, da se odpravimo na pot.

Kapitan je včeraj iz svojih orgel izvabljal še posebej nebeške zvoke, ki so vse nas napolnili s pozitivno energijo in še povečali občutek pripadnosti. Prav čutila sem, kako med igranjem misli name. Kako je tudi on meni hvaležen, za vse, kar mu nudim, kot sem jaz njemu.

Vsi dihamo kot eno in skrbimo drug za drugega.

Opazujem kapitana, kako pokončno vkoraka na poveljniški most in se namesti v svoj sedež. S prsti nežno podrsa po tipkah svoje konzole, ob čemer me spreleti komaj zaznaven sladek srh. Ozre se naokoli in odobravajoče pokima profesorju.

Sedi ponosno kot kralj – naš vodja, moj oče, moj stvaritelj.

Nato slovesno prime ročico za pogon, da bi jo potegnil navzdol, spreleti me silovit naval energije, obenem mi pošlje še miselni ukaz: »*Gremo, Nautilus!*«

Zaženem svoje motorje in se s polno močjo poženem v globine, novim dogodivščinam naproti.

~ ~

Veronika Šoster, rojena leta 1992 v Trbovljah. Obiskovala je I. gimnazijo v Celju, diplomirala je iz primerjalne književnosti in bohemistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer trenutno zaključuje magistrski študij primerjalne književnosti. Od srednje šole piše poezijo, ki jo redno objavlja v raznih literarnih revijah (Novi zvon, Apokalipsa, Vpogled, Liter jezika, Lirikon) in na spletu (Koridor – križišča umetnosti, LUD Literatura). Je področna urednica za poezijo pri reviji Novi zvon in filmska urednica na portalu Koridor. Je finalistka Pesniškega turnirja založbe Pivec (2017) in večkratna nagrajenka pesniškega natečaja revije Panika (2016 in 2017). Literarne kritike objavlja v nekaterih večjih slovenskih medijih, kot so Literatura, radio ARS, Koridor – križišča umetnosti, airBeletrina, Trubarjeva hiša literature in Mentor. Leta 2016 je bila izbrana za članico žirije za mlado Veronikino nagrado, na 31. festivalu Vilenica je delovala kot kritičarka v rezidenci.

*Dare Gozdnikar***Perzeidi**

v temini
je ves čas drugače
nenehnost se umika
v vse to premikanje
kot da stoji na mestu

odpneš
se v gibanje
zaokrožiš
po spirali časa
pogledaš ji za ovratnik
rahlo pihneš
na dušo
le toliko da izhlapi zrak
iz zalitih oči

kar ponoči opaziš
na nebu
niso zvezde
le soparne želje
stegujejo roke pomoči
kot solze svetega Lovrenca

Stihija večnosti

Subatomska implozija
v glavi ponikne v mislih
in razlaga posledice zavzemanja oblik.

Želja je najmočnejša energija in
brez razdalj bi se bližine dolgočasile;
v njih poležava daljina erotike.
V njej spi dotik čustev.

Prebudil me je šum veselja.
Molčanje velikokrat pove preveč
in vedno je priložnost zakomplicirati enostavne stvari.

Na temni strani sonca
zeva bela luknja, ki bruha črno energijo,
iz katere poteka neposredni prenos tišine v žilo.

Stvarstvo je zanihalo prevečkrat.
Kot stihija stihov. V načrtu iz ozadja pesmi,
kot neumoren glas šumenja morja,
ki ga med spletenimi zvoki ne razbereš več.

Platnice se zapirajo,
ko knjige postanejo nerazumljive.
Plašnice se odpirajo,
ko vsebine postajajo razumljive.

Resnica gleda v oči.
Smrt in ljubezen ne potrebujeta dokazov.
Strah je naš vsakdanji kruh.
Ubijte me, ker sem živ.

Večnost je pravična, rzsodi le enkrat.

Lawrence Schimel (Španija, ZDA)

Excalibur

Iz angleščine prevedel Martin Vavpotič

V restavraciji si je naročil Shirley Temple.

»Misliš, da si dovolj star, da piješ to?«

je vprašal njegov oče,

ko je kozarec prispel z modrim plastičnim mečem,

zataknenim čez rob.

»Ne govori tega. Pokvaril boš njegov rojstnodnevni večer.«

Sta se že začela prerekati.

Pomešal je s česnjo po svoji pijači in se počutil zelo samega.

»Kdor potegne ta meč iz kamna in nakovala,« je pomislil

in se trudil, da ne bi poslušal prerekanja svojih staršev,

»je zaznamovan, da je rojen za kralja Anglije.«

Dvignil je okrask iz pijače

in potegnil česnjo s plastičnega meča.

To ni končalo njunega prepira;

miza v restavraciji je bila kvadratna.

Česnja je štrbunknila nazaj v njegovo pijačo, sprostita drobne mehurčke zraka z dna kozarca.

To ga je spomnilo na poletni dan taborjenja, kjer se je

njegova skupina odpravila k jezeru

skakat v vodo z vrvi, privezane na drevo.

Stoječ na štoru na obali

je videl lesk kovine, kot blisk rude v zlatokopovem situ.

Zabredel je v vodo, da si поблиže ogleda,

in prekršil prepoved,

zaplaval je na odprto,

proti dekliškemu taboru na drugi strani.

Globoko se je potopil, kot bi iskal bisere,

in našel vir lesketanja:

odprt švicarski vojšaki nož v dlani plavolasega dekleta.

Čeprav se je bal,
si ni mogel pomagati,
da ne bi strmel v njene lase, ki so se vili kot trava okoli nje
in segali po površju.

Njen obraz
je bil videti tako spokojen.
Ni mogel reči, ali je bilo rezilo pripravljeno,
da prereže vrv, ki jo je vezala na kamen,
ali da si prereže žile.

Zabodel je v reženj limone
na kozarcu materine dietne kole.
Njegov oče je potegnil na plano škatlo cigaret and začel kaditi.
Mati je srepela, kot da bo ugovarjala, a ni utegnila.
Oče ga je vprašal: »Kaj si želiš za rojstni dan?« Položil je meč
na svoj krožnik in rekel: »Želim si le, da se prepiri nehajo.«

Tanja Mencin

LEDENA KRI

Poškropila je topla kri ulico
 brez odmevov
 vse, kar si lahko slišal
 je bil odjek korakov,
 ki so tekli
 v kaosu nabreklih živcev,
 še je upanje, da uide
 neizbežni usodi,
 ki se poigrava z njim,
 še lahko pobegne na konec ulice,
 k soncu,
 preden le ta zaide
 in se življenje zaključi.

UDAREC

Kačasto se je zvijala na tleh,
 kakor da vleče bolečino
 iz osrčja zemlje,
 vse je strahovito bolelo,
 upognilo dušo do izničenja;
 v poslednjem trzljaju
 je dvignila oči in se zastrmela
 v zver pred seboj -
 mrtvaški hlad jo je objel
 kakor val,
 ko je vzdramila ustnice
 in vanj vrgla kletev prekletih,
 da se je odmaknil od nje
 in se kot mrtev sesedel;
 tega ne bi smel,
 ne bi jo smel udariti,
 tako surovo ponižati
 ne bi smel spustiti zveri na pro-
 stost.
 Počasi se je dvignila
 in si obrisala solze,
 odšla je mimo negibnega telesa
 in zapustila obrežje norosti.

Veronika Šoster

moč kosti je odvisna od tistega ki ti jih zlomi

v kotu moje sobe gnezdiyo pajkovke
 hranim jih s tistim kar je ostalo od tebe
 one pa mi v zameno pomagajo
 reševati križanke
 prejšnji mesec smo zaradi pravilno
 izpolnjene dopisnice zadele kavni avtomat
 prav lepo se imamo

zapisnik s sestanka društva ljubiteljev stephena kinga

opombo pod črto rabijo samo tisti
 ki se radi počutijo pomembne
 opomba pod črto
 ljudje se ne bojijo klovnov
 bojijo se ljudi v klovnih

gospodje s črnimi klobuki
 ki rahlo levitirajo nikoli ne
 opazijo vseh nesrečnih golobov
 ki se jim morajo izmikati
 kakor kamikaze res prevzetno

pod strop se vali dim sosedov maček
 se je prilepil na šipo in se razpotegnil
 samoumevno mežika v nas nad njim se
 zbirajo jastrebi ali pa so to spet le pisateljji

kdo bi vedel.

Bojan Ekselenski - *Votlina skrivnosti (ponatis)*

Znamenito najdišče Kumran ob Mrtvem morju še vedno prese- neča z izjemnimi najdbami. Zdaj, že davnega leta 2045, sta britanska arheologa dr. Neil Dickson in dr. Mary Smith nalete- la na sled nenavadnega manuskripta. Zgodila se je nesreča in vdrla so se tla. V novoodkriti votlini sta naletela na nenavadna tuja besedila, skrinjo z manuskripti in dva prstana. V želji za slavo sta pritegnila pozornost skrivnega podzemlja Katoliške cerkve, tehnoloških agencij in čisto navadnih verskih blazne- žev. Namesto na pot slave sta se morala podati v begunstvo, saj so vsi hoteli najdene zaklade.

Mary je z branjem besedila v votlini sprožila bujenje speče sile, ki je samo čakala na svoj trenutek. Elejla je vstopila v naš svet, zbudili so se temni talismani zatabi in oder za začetek konca sveta, kot ga poznamo, je bil pripravljen.

Dobrodošli na robu apokalipse ...

V ponatisu so pomembni dodatki:

- **Slovar pojmov, tujih in specifičnih besed**
- **Elejla - vesoljna strahota ali drugačnost?**

Bojan Ekselenski - *Somrak Drugotnosti (novo)*

Zgodba se nadaljuje takoj za Medalarsko vojno, opisano v Vzpon indigo otrok. V prvem delu, noveli Zadnji boj Zeolije, se podamo na krvavo fronto Zeolije. Najzahodnejša grofija Medalarja vztraja na naravnih branikih svoje vzhodne meje in preprečuje brezštevilnim vojskam Vesoljnega carstva preboj na Zahod. Potem poseže Aleja, princesa Vzhoda in vojna se približa tragičnemu koncu. V tragični epopeji se postavi vpraša- nje, koliko krvi je potrebno zadostitvi časti enega? Predaje ni, boj se nadaljuje ...

V drugem delu, noveli Duhovi Aldeverga, spremljamo družič- no, ki se je v Vzponu indigo otrok podala na pot iskanja te- hagacev. Čarovnik Arcus, šelgeac Zeolije Han, bojevnica Lena, poglavar Gozdarjev Eldar, temni vilin Lin in vilinski rešmeag Amrokh se znajdejo med ruševinami Aldeverga. Amrokh ukra- de dragocenosti in začne se bitka s časom.

Meašika Aleja spretno dirigira prevaro, pridruži se ji še druga meašika Verena in skupaj zapreta velikansko past. Kaj se bo

vanjo ujelo?

Božansko carstvo se čuti dovolj močno, da izzove najvzhodnejše vilinsko kraljestvo Diwe- jo. Na sceno stopijo nekateri pozabljeni liki in vse je pripravljeno za zadnja dejanja te dobe ...

Dodatki:

- **Slovar pojmov (specifičnih, narečnih in tujih besed)**
- **Na kratko o Božanskem carstvu**

Maja M. Taron (Maja Mlakar) - Taronska skrivnost (novo)

Taronska skrivnost je mladinski roman, napeta zgodba polna akcije, fantazijskih odkritij in nepredvidljivih razpletov.

Samo v uvodu se dotakne zgodovinskega obdobja daleč nazaj, vendar hitro preskoči v današnji čas.

Dogaja se na odmaknjemem podeželju, kjer prijatelja Peter in Luka končujeta osnovno šolo. Veliko težav z odnosi v šoli in s težko finančno situacijo doma preseka nenaden dogodek, ko po naključju najdeta »zaklad«.

Začnejo se odvijati neverjetni dogodki in odkritja, ki dosežejo vrhunec v Ameriki.

V roman sem poskušala vplesti težave tistih mladostnikov, ki so nekako odrinjeni, ker ne ustrezajo standardom večine. Zaradi drugačnega razmišljanja, vedenja, drugačnih ciljev in velike

srečnosti imajo pogosto težave in doživljajo nerazumevanje med vrstniki in odraslimi. Luka in Peter nista izmišljeni osebi, njune težave so zelo resnične.

Rešitev problemov je nenavadna samo na prvi pogled. Vsi v sebi nosimo zaklad in ko ga najdemo, se nam odprejo vrata sreče.

Samo Petančič - Anor Kath: Avatar

Trilogija Anor Kath se je začela leta 2007 in svoj zaključek je dobila ob desetletnici izvirnika.

Obnovimo zgodovino trilogije:

Leta 2007 je pri Gogi izšel prvenec, Anor Kath: Pota magov.

2015 je v samozaložbi izšel precej kvalitetnejši Anor Kath: Doba razdora

Tokrat prihaja Anor Kath: Avatar, zaključek trilogije, ki je pomembna za slovensko domišljjsko literaturo, saj prinaša herojsko fantazijo, pravzaprav romaniziran scenarij igranja vlog. Igralci kompleksnih namiznih iger igranja vlog in njihovih računalniških ustreznih veste, o čem govorim.

Pravzaprav bi lahko Anor Kath mirne duše uporabili za scenarij (kakovostne) igre. Mogoče celo nekega dne bo, saj enkratni literarni svet Anorja Katha to dopušča.

Kakovost Anor Katha dokazuje tudi dobra knjižnična izposoja in tudi prodaja.

Anor Kath: Avatar bo (je bil) predstavljen na NMN 30. septembra, ko bo na voljo tudi v topljivi obliki. Knjigo je založila Črna luknja.

Stalni razpis za Supernovo

Revija izhaja dvakrat letno, spomladi in jeseni. Revija živi od prispevkov, zlasti zgodb in pesmi. Sprejemamo tudi eseje in recenzije knjig s področja spekulativne fikcije.

Sprejemamo samo prispevke v elektronski obliki. Samo tipkopisov ne moremo sprejeti in bodo zavrjnjeni.

Datumi:

15. februar za spomladansko številko (izide na Meteoriti)

1. avgust za jesensko številko (izide na NMN)

Naslovi za pošiljanje

Uredništvo:

- Celjsko literarno društvo
- (s pripisom: za Supernovo)
- Gledališki trg 4
- 3000 Celje
- E-mail:
- celjsko.literarno@outlook.com
- bojan.ekselenski@gmail.com (urednik)

Dolžina besedil:

Miniatura: do 1000 besed

Kratka zgodba: do 4000 besed (polno dolžino bomo sprejemali, ko se bo sčasoma povečal obseg revije).

Esej: do 2000 besed,

Recenzija: do 2000 besed,

Poezija: skupaj do 200 vrstic, pesem do 100 vrstic.

Prva stran se ne šteje v obseg besedila, na njej morajo biti sledeči podatki:

- Naslov dela
- Ime in priimek,
- Veljaven poštni naslov, kamor pošljemo avtorske izvode
- Veljaven elektronski naslov za komunikacijo

Avtorji in avtorice besedila do nadaljnega odstopijo v brezplačno objavo. V primeru, da bodo finančna sredstva dopuščala izplačilo honorarjev, se bodo z avtorji(-icami) podpisale ustrezne pogodbe.

Uredništvo bo za daljša neleposlovna besedila (esej, recenzija) predlagalo krajšanje ali objavo v dveh delih. Daljša prozna dela ali poezija se zavrnejo, oziroma pošljejo avtorju(-ici) v krajšanje na predviden obseg.

Razpis za Vsesledje 37

Razpis za 37. številko Vsesledja in Mlado Vsesledje

Vsesledje je osrednja revija Celjskega literarnega društva, ki letos praznuje 16 let izhajanja. Sprejemamo prozo, poezijo, eseje in dramatiko.

Mlado Vsesledje je del Vsesledja, posvečen mlajšim avtorjem(-icam), predvsem srednješolcem(-kam).

Sprejemamo poezijo, prozo, eseje in dramatiko.

Rok za oddajo prispevkov je **1. junij 2018**, samo v elektronski obliki (doc, docx ali rtf), na naslov s pripisom - za Vsesledje ali Mlado Vsesledje:

Upoštevani bodo vsi prispevki, ki bodo prispeli do 1. junija, v elektronski obliki (doc, docx ali rtf), na naslov:

- zoran.pevec@gmail.com (glavni urednik)
- celjsko.literarno@outlook.com (društvo)

Nagradni natečaj za Fanfiction

Vojna svetov v Sloveniji

Tokratni fanfiction razpis je posvečen H. G. Wellsu in njegovi znameniti knjigi Vojna svetov, ki je dobila že nešteto filmskih, knjižnih in radijskih predelav in interpretacij. Najbolj znamenita je zagotovo radijska igra Orwona Wellsa na pragu 2. svetovne vojne, saj je v ZDA z njo povzročil masovno paniko.

Pravila:

- Dolžina: 1000 besed.
- Kraj dogajanja: Slovenija.
- Časovni okvir: od leta 1900 dalje.
- Rok oddaje: 15. 2. 2018

Najboljša zgodba bo prejela odlično nagrado! Seveda ne smem pozabiti na slavo ob objavi v Supernovi 4.

Naslov pošiljanja: bojan.ekselenki@gmail.com ali celjsko.literarno@outlook.com

Dogodki literarnega društva Celje

18. oktobra - **Predstavitve Vsesledja in Supernove** v Špitalu za pr'jatle s pričetkom ob 18 uri. Prireditve bodo popestrili učenci Glasbene šole Celje.

10 - 12. november - **1. Slovenski festival fantazijske književnosti.**

Dogajalo se bo v Celjski Kulturnici, Knjigarni Antika in mestu Celje. Gostje prihajajo iz treh držav,. Osrednji gost je dr. Zoran Živković, najbolj prevajani živeči srbski pisatelj in eden od najpomembnejših svetovnih pisateljev sodobnosti. Posebej njemu bo posvečen 11. november (Celjska Kulturnica)

15. november - **Predstavitve literarnega ustvarjanja dr. Marka Vitasa** v Celjski Kulturnici. Predstavitve bo popestrila glasba učencev Glasbene šole Celje.

22. - 26. 11. - **Sodelovanje na Slovenskem knjižnem sejmu** v Cankarjevem domu, Ljubljana

17. 1. 2018 - **Predstavitve knjige Boruta Koruna, Zadnji inkovski zaklad.** Poleg zadnje knjige bomo na hitro spoznali njegov bogati ustvarjalni opus. Prireditve bo v Celjski Kulturnici, za glasbo bo bodo poskrbeli učenci Glasbene šole Celje.

8. 2. 2018 - Kulturni praznik - sodelovanje na prireditvi.

O avtoricah in avtorjih

Na spletni strani našega društva (<http://cld.si>) so predstavljeni vsi avtorji(-ice) Supernove. Vsaka avtorica, vsak avtor imajo svoj kotichek. Kliknite na QR kodo, ki vas pripelje do avtorskih strani tudi z vašo mobilno napravo.

<http://http://cld.si/AvtorjiSupernove.html>

FANFEST.SI

I. SLOVENSKI FESTIVAL
FANTAZIJSKE KNJIŽEVNOSTI

Posebni gost:
Dr. Zoran Živković (Srbija)

10. do 12. november 2017

Tuji gostje in domači ustvarjalci domišljajske literature.

- Dragić Rebrenović (Crna Gora)
- Mirko Grdinić (Hrvaška)
- Tamara Babić (Hrvaška)
- Tihomir Jovanović Tika (Srbija)
- Andrej Ivanuša (Slovenija)
- Maja Mlakar (Slovenija)
- Samo Petančič (Slovenija)
- Teja Gale (Slovenija)
- Tatjana Jamnik (Slovenija)

Veronika Šoster

turritopsis dohrnii (lat.)

meduze pa kar mimo
ne zanimajo jih žitni krogi
žareče krogle ali luči na nebu
ne preseneča jih utripanje ki prihaja iz
heksagonskih predmetov na muljastem dnu
niti jih ni strah gromozanskih kipov bitij
s podolgovatimi glavami vse
prav vse jim je znano
zato grejo mirno naprej